

Israelia ko Judabar Atriviba, Men Akinafarir Namba 2 O 2 Atriviba Akar faragha zuim

Atrivibar Akinafarir Namba 2, a bizir Atrivibar Akinafarir Faragha Zuimin eghaghanibar gin otivizibagh eghari. Akinafarir kamning, bar fomira akinafarir vamiran ike. Atrivibar Akinafarir Namba 2, a Israelian kantrin pumuningin atrivibagh eghari. Kar Judabar kantrin sautin amadaghan itim, ko Israelian kantrin notin amadaghan itir atrivibar eghaghaniba. A bizir otivizibagh eghara ghua, kantrin kamningin apaniba aning gasighasighizir dughiamin tu. Notin amadaghan itir kantri Israel, kantri Asiria, faragha iza a gasighasiki. Ezi gin, sautin amadaghan itir kantri Juda, kantri Babilonin Atrivim Nebukatnesar a gasighasiki.

Akinafarir kam, an Atrivibar Akinafarir Faragha Zuimin min ghu, egha an atriviba amizir araziba tuisisi. Me Godin apengan iti, o puvati? Bizir ekiam akinafarir kam aneka, a kamakin. Bizir Israelin ikizimning virara aning batozi, apaniba me gasighasighizim, kar me uan atriviba ko men osimtizim. Judabar atriviba ko Israelian atriviba ko men gumamaziziba, me bar moghira akirim God gasaragha dughiar aviribar an Araziba batogha, an akam barazir puvati. Kamaghin amizi, me osimtizir ekiam kam bato.

Gumamazibar niġnizim in aven, Jerusalem ko God in Dipenir an itim, kar bizir bar eki-amning, egha kamagh in men aka, God me ko iti. Ezi me kamagh in niġnigha ghaze, God me ko ikiti, bizir kuratam me batoghan kogham. Ezi akinafarir kam, a Jerusalem ikuvizir bizim, ko apaniba God in Dipenim gasighasighizir bizim geghari. Bizir kam, a Israelian gumamazibar niġniziba bar dagh asighasiki. Bizir kam bangin, gin men ikirimirim in araziba, ko God in ziam fer araziba bar igharaghavram oto.

Elaija ko Elisan eghaghanim

(Sapta 1:1--8:15)

*Elaija ghaze,
Atrivim Ahasia aremegham*

¹ Israelian Atrivim Ahap aremezir dughiam in gin, Moapia, Israelia me gativagh men ganan me aghuagha me batoke.

² Dughiar mam in, Israelian Atrivim Ahasia, uan dipenim in azuarim pin aperaghav iti. Azuarir kam in birim akariagherizi, Ahasia nguazim girigha bar kufi. Kamagh in amizi, a gumazir maba amada, eghti me Filistian kantrin itir nguibar ekiam Ekron in mangi Ekron in asem Balsebup, an azangsigh fogh suam, a ua deragh otogham, o puvatigham.

³ Ezi Ikiavira Itir God in ensel, kamagh in Tisben nguibar ekiam in itir God in akam inigha izir gumazim Elaija migei, "Ni dikavigh mangi gumazir Samarian atrivim Ekron in nguibar ekiam in amadziba batogh. Egh ni kamagh in

me mikemegh, 'Ia manmaghsua Ekronin asem Balebupin azangasa? Godin tam ti Israelin kantrin aven itir puvati, ezi ia mangasa?

⁴ Ia oragh. Ikiavira Itir God migirigiar kam Atrivim Ahasia gami: Ni ua deraghan kogham. Bar puvati. Ni kamaghira uan dakozimin irighiv ki mangi aremegham.” Ezi Elaija akar kam baregha, dikavigha ghua gumazir kabav gei.

⁵ Ezi gumaziba Elaijan akam baregha givagha, uam atrivim bagha ghuzi, atrivim kamaghin men azara, “Ia tizimsua zuamira ua ize?”

⁶ Ezi me kamaghin a ikaragha ghaze, “Gumazir mam tuavimin e batogha ghaze, 'Ia uamategh mangi, Ikiavira Itir Godin akar kam in gun atrivim mikemegh. Akar kam kamakin: Ia manmaghsua Ekronin asem Balebupin azangsighasa? Ia ti Godin tam Israelin kantrin aven itir puvati, egha ia mangasa? Bar guizbangira, ni ua deraghan kogham. Bar puvati. Ni kamaghira uan dakozimin irighiv ki mangi aremegham.’”

⁷ Atrivim akar kam baregha kamaghin men azara, “Gumazir akar kam ia ganingizim, a manmaghin garir gumazim?”

⁸ Ezi me kamaghin a ikaragha ghaze, “A korotiar me asizir arizibar ingarizim aru, egha letin me asizir inimin ingarizimin uabi amighiri.”

Atrivim oregha ghaze, “Mar, Tisben gumazim, Elaija.”

⁹ Egha atrivim, midorozir gumazibar dapanir mam ko an midorozir gumazir 50pla sara, me amangizi, me Elaija inigh izasa zui. Me ghua

danganir Elaija itimın otivigha gumazir dapanir kam Elaijan garima, a miğhsiar mam gisin aperaghav iti. Ezi gumazir dapanir kam kamaghın Elaija miği, “O Godın akam inigha izir gumazim, atrivim ghaze: Ni izighiri mangi an ganigh.”

¹⁰ Ezi Elaija kamaghın a ikaragha ghaze, “Ki guizbangira, Godın akam inigha izir gumazim, eghti avim Godın Nguibamın ikegh izighiri ni ko nin 50plan midorozir gumaziba sara bar ian isigham.” Ezi zuamira avim izaghira gumazir dapanir kam ko an midorozir gumazibar isizi, me ariaghire.

¹¹ Ezi gin atrivim, ua midorozir gumazibar dapanir igharazim ko an midorozir gumazir 50pla amadazi, me Elaija bagha ua ghue. Me ghua otivigha, gumazir dapanir kam kamaghın a miği, “O Godın akam inigha izir gumazim, atrivim akar gavgavim ni ganiga ghaze: Ni zuamira izighiri, egh mangi an ganigh.”

¹² Ezi Elaija kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Ki guizbangira, Godın akam inigha izir gumazim, eghti avim Godın Nguibamın ikegh izighiri ni ko nin 50plan midorozir gumaziba sara bar ian isigham.” Ezi zuamira avim izaghira gumazir dapanir kam ko an midorozir gumazibar isizi, me ariaghire.

¹³ Ezi gin atrivim ua midorozir gumazibar dapanir igharazir mam ko an midorozir gumazir 50pla amangizi, me Elaija bagha ua ghu. Egha namba 3ın gumazir dapanir kam ghua miğhsiamın ghuavanaga, Elaijan boroghira tevimning apirigha, kamaghın an azara, “O

Godin akam inigha izir gumazim, ga uaning, ni nan ikirimirim ko nan midorozir gumazibar ikirimiribar apangkuvighti, e nin damazimin bizir aghuimin min otoghti, ni e gasighasighan marki.

¹⁴ Ki fo, avim Godin Nguibamin ikegha iza-ghirigha gumazir dapanir faragha izezimningin isiava aningin midorozir gumaziba sara isi. Ezi ga uaning, ni nan apangkuvighasa ki ifonge, egh na gasighasighan marki.”

¹⁵ Gumazir dapanir kam mikemegha givazi, Ikiavira Itir Godin ensel, kamaghin Elaija migei, “Ni dikavigh gumazir kam ko magiri. Ni an atiatingan marki.” Ezi Elaija dikavigha a ko atrivim bagha zui.

¹⁶ Elaija ghua otogha akar kamın gun atrivim migei, “Ikiavira Itir God kamaghin mikeme: Ni ghaze, Israelin kantrin aven Godba ti puvati, egha ni gumaziba amangizi, me Ekronin asem Balsebupin azangasa ghue. Kamaghin amizi, ni ua deraghan kogham. Bar puvati. Ni kamaghira uan dakozimin irighiv iki mangi aremegham.”

¹⁷ Ezi gin Ahasia areme, ezi bizir kam, Ikiavira Itir God, Elaijan akam garugha mikemezi moghin, an otogha gifa. Ahasia otariba puvati, ezi an aveghbuam, Joram, an danganim inigha, Israelian atrivimin oto. Dughiar kamın, Judan kantrin aven, Jehosafatin otarim Jehoram atrivimin iti. Jehoram atrivimin itir azenir namba 2in aven, Joram Israelian atrivimin oto.

¹⁸ Atrivim Ahasia amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akınafarir kamın iti, me a dibora ghaze, Israelian Atrivibar Eghaghaniba.

2

God Elaija inigha uan Nguibamın ghu

¹ Ikiavıra Itir God amınir ighuagharuımın Elaija inigh uan Nguibamın mangasa nighnisi. Bizir kam otivasa roghıra izezi, Elaija ko Elisa Gilgal ategha zui.

² Egha Elaija kamaghın Elisa mıgei, “Ikiavıra Itir God mangı Betelın otivasa na mikeme. Kamaghın amizi, ga uaning, ni kagh iki.”

Ezi Elisa kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Ikiavıra Itir Godın ziamın, ki bar guizbangıra mıgei, ki ni ko mangam.” Kamaghın amizi, aning vırara Betelın nguibamın ghu.

³ Dughiar kamın, Godın akam inigha izir gumazıbar okoruar ekiar mam Betelın iti. Egha me bar dikavigha nguibamın azenan iza aning batogha, kamaghın Elisa mıgei, “Ikiavıra Itir God datırighın, nın gumazir ekiam inigh mangam. Ni ti kamaghın foz, o puvati?”

Ezi Elisa kamaghın men akam ikaragha ghaze, “Ki fogha gifa. Ia ua bizir kamın mikıman marki.”

⁴ Ezi aning ikia, egha Elaija kamaghın Elisa mıgei, “Ikiavıra Itir God Jerikon nguibamın mangasa na amada, kamaghın amizi, ga uaning, ni kagh iki.”

Ezi Elisa ghaze, “Ikiavıra Itir Godın ziamın, ki guizbangıra mıgei, ki ni ko mangam.” Egha aning vırara Jerikon nguibamın ghu.

⁵ Dughiar kamın, Godın akam inigha izir gumazıbar okoruar mam Jerikon iti. Egha me Elisa bagha iza kamaghın a mıgei, “Ikiavıra Itir God

datirighin nin gumazir ekiam inigh mangam. Ni kamaghin foz, o puvati?"

Ezi Elisa kamaghin men akam ikaragha ghaze, "Ki fogha gifa. Ia ua bizir kam mikiman marki."

⁶ Ezi aning Jerikon ikiavira ikia Elaija kamaghin Elisa migei, "Ikiavira Itir God Jordanin Fanemin mangasa na mikeme. Kamaghin amizi, ga uaning, ni kagh iki."

Ezi Elisa ghaze, "Ikiavira Godin ziamin, ki guizbangira migei, ki ni ko mangam." Egha aning virara Jordanin Fanemin ghu.

⁷ Ezi Godin akam inigha izir gumazir okoruabar tongin, gumazir 50pla aningin gin ghu. Aning ghua Jordanin Fanemin otogha dipamin boroghin tughav iti. Ezi akam inigha izir gumazir 50pla, mong aningin saghon tuivighav iti.

⁸ Ezi Elaija uan korotiar ruarim suegha, a righa a isa Jordanin Fanemin dipam misoke. Ezi dipam bigha akuar pumuningin irizi, nguazir tizimin itim misingi. Ezi aning nguazir misingizimin arua dipamin vongin ghu.

⁹ Aning ghua Elaija kamaghin Elisa migei, "Ikiavira Itir God na iniamin dughiam roghira ize, ezi ki ni ategham. Kamaghin amizi, ki faragh bizir tizimra, ni bagh a damu nin akuragham, ni bizir tizim gifonge?"

Ezi Elisa kamaghin an akam ikaragha ghaze, "Ki fo, ni Godin gavgavim inigha akam inigha izir ingangarim gami. Ga uaning, ni gavgavir kam na daningasa ki ifonge, mati afeziam bizir

aviriba uan otarir ivariam ganidi. Egh ki nin danganim inigh, Godin akam inigha izir ingangarim damuam.”

¹⁰ Ezi Elaija kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Bizir ni nan azarazir kam, a bizir ekiam, ki a damuan ibura. Eghti ni nan ganti Ikiavira Itir God na inigh mangiti, ni guizbangira gavgavir kam iniam. Ki zuir dughiamin, ni nan ganighan koghiva, ni gavgavir kam inighan kogham.”

¹¹ Aning ghua migia zuima, Ame! Avir mam zuamira aningin torimin oto. Avir kam in aven, aning garima, hoziaba karisin mam kurvasi. Ezi aminir ighuagharuim Elaija inigha Godin Nguibamin ghu.

¹² Ezi Elisa Elaijan gari a zuima a kamaghin dia migiavira iti, “Nan afeziam! Nan afeziam! Ni Israelian akurvazir gumazir bar gavgavim, mati midorozir hoziaba ko midorozir karisba.” Ezi Elaija ghugha givazi, Elisa uam an gari puvati. Kamaghin amizi, Elisa bar oseme, egha uan korotiar ruarimin suiragha anebighizi, an akuar pumuningin iri, kar a uan osimtizim akakagha amizir arazim.

¹³ Elaija ghuavanadir dughiar kam in, an korotiar ruarim nguazim giri. Ezi Elisa a inigha uamategha Jordanin Fanemin ghua an miriamin tughav iti.

¹⁴ Egha a Elaijan korotiar ruarir kam inigha, Elaija faragha amizi moghin dipam misoke. Egha a dipam misozir dughiamin, a ghaze, “Ikiavira Itir God, a Elaijan God, a managh iti? A ti uaghan,

na ko ikiam?” Ezi dipam zuamira bigha akuar pumuningin otozi, Elisa uamategha vongin ize.

¹⁵ Ezi 50plan Godin akam inigha izir gumaziba, danganir kamın ikiavira ikia, egha bizir kamın garima, Elisa a gami. Egha me ghaze, “Ia gan! God fomira Elaija ganingizir gavgavir kam, a datirighin Elisan iti.” Egha me iza a batogha, tevibar pirigha dapaniba avigha, ghuaghira nguazim giregha, ziar ekiam a daningasa.

¹⁶ Egha me kamaghin Elisa migei, “Ni gan. En adarazir aven, 50plan gumazir gavgaviba iti. Ezi me mangi nin gumazir ekiam bativasa e ifonge. Ikiavira Itir Godin Duam ti a inigha ghua mighsiatamin anetaki, o danganir zaritamın anetaki.”

Ezi Elisa me migei, “Marki. Ia me amadaghti me mangi a burian marki.”

¹⁷ Ezi Godin akam inigha izir gumaziba bar gavgavigha, a gakaghora an azangsi. Kamaghin amizi, Elisa mong aghumsigha, men tivan aghuagha ghaze, “A dera, ia me amadaghti me mangi.” Ezi me 50plan gumaziba amangizi me 3plan aruebar Elaija buriava, a batozir puvati.

¹⁸ Dughiar kamın, Elisa Jerikon ikiava me mizuaima, me ua izezi, a kamaghin me migei, “Ki manmaghin ia mikeme? Ezi ia gavgavigha nan akam baraghan aghua.”

Elisa dipam gamizi, a deragha oto

¹⁹ Dughiar kamın, Elisa Jerikon ikiavira itima, nguibamin gumazamiziba iza kamaghin a migei, “Gumazir ekiam, ni gan, nguibar kam bar dera. Ezi dipam ikufi. Amizir naviba adaiba, me dipar

kam apava, me zuamira, borir ghuariba bati. Kamaghin amizi, boriba ariaghiri.”

²⁰ Ezi Elisa kamaghin me migei, “Ia mangi itarir igiatam inigh, egh amangsizir tam a datigh, a inigh izi.” Ezi me Elisa mikemezi moghin ami.

²¹ Ezi Elisa a inigha ghua emimirir dipamin ghugha amangsizir kam a mikinigha ghaze, “Ikiavira Itir God kamaghin migei: Ki Ikiavira Itir God, ki dipar kam gamizi, a deragha oto. Eghti dipam ua gumazibar amuti, me arimighiran kogham. Egh ua amizibar amuti, men otirimirir dugham zuamiram otoghan kogham.”

²² Ezi Elisa mikemezi moghin, dipar kam deragha kamaghira ikia iza datirighin iti.

Otarir igiar maba Elisa dipofi

²³ Ezi gin Elisa Jeriko ategha Betelin ghu. Ezi nguibamin otarir igiar maba nguibamin azenan iza an gani, egha me kamaghin Elisa dipova ghaze, “O gumazir onarim misezim, ni kamatigh! Gumazir onarim misezim, ni danganir kam gitagh.”

²⁴ Ezi Elisa ragha mighigha men gara ghaze, “Ki guizbangira migei, Ikiavira Itir God ia gasighasigham.” Ezi asizir bean amebar pumuning zuamira ruarimin azenan iza, otarir kabar tongin otarir 42plan misogha, tintinibar men mikarziba abiaghariki.

²⁵ Ezi Elisa danganir kam ategha bar ghua Karmelin Mighsiamin ghu. Egha gin Karmel ategha uamategha Samarian nguibar ekiamin ghu.

3

Israelia Moapia misosi

¹ Dughiar kamın, Jehosafat Judabar atrivimın iti, ezi an namba 18in azenimın, Ahapın otarim Joram, Israelian atrivimın oto. Egha a 12plan azenibar Samarian atrivimın ike.

² Atrivim Joram arazir kuram Ikiavıra Itir Godın damazimın a gami. Egha an arazir bar kurar avıribagh amizir puvati, mati an amebam ko afeziam amizi mokın. Joram asem Balın marvir guar an afeziam fomıra ingarizir kam batoke.

³ Egha Nebatın otarim Atrivim Jeroboam, amizir arazir kurar kabara, Joram uam a dagh ami, arazir kurar kamagh gariba Jeroboam Israelia gekuizi me dagh ami. Joram arazir kurar kaba ataghizir puvati. Bar puvati.

⁴ Dughiar kamın, kantri Moapın Atrivim Mesa sipsipın avırıba iti. A Israelian atrivimın apengan iti, egha azeniba bar takisın mın uan 100,000plan sipsipın apurir igiaba isa Israelin atrivim ganıdı. Egha uaghan 100,000plan sipsipın apurıba amısıva, dar arızıbar ghora Israelian atrivim bagha da amadı.

⁵ Ezi gın Israelian Atrivim Ahap aremezi, Atrivim Mesa Israelian atrivir igiamın apengan ikian aghuagha, ua sipsipba takisın mın a ganıdır puvati.

⁶ Ezi Atrivim Joram zuamıra dikavigha Samaria ategha, Israelian mıdorozir gumazıba bar me ak-ufa.

⁷ Egha Joram, Judabar Atrivim Jehosafat bagha akam amaga ghaze, “Moapin Atrivim nan apengan ikian aghua. Ezi ki mangi a misoghasava ami. Ni na ko izam, o puvatigham?”

Ezi Jehosafat kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki ni ko mangam. Ki nin ifongiamin gin mangasa iti. Ezi nan midorozir gumaziba ko hoziaba nin akurvaghasa iti.

⁸ Egh e tuavir manamin mangam?”

Ezi Joram kamaghin an akam ikaragha ghaze, “E Idomin kantrin gumazamiziba puvatizir danganimin aven zuir tuavimin mangi otogham.”

⁹ Kamaghin, Israelian Atrivim Joram ko Judan Atrivim Jehosafat ko Idomin atrivim, me uan midorozir gumaziba inigha zui. Tuavir kam, a bar ruarazi, me 7plan aruebar arua zuima, men dipaba bar gifa. Ezi midorozir gumaziba ko asizir biziba ateriba, damamin dipaba puvati.

¹⁰ Ezi Atrivim Joram kamaghin migei, “Ki, e uarir apangkufi. Ikiavira Itir God e 3plan atriviba, an en diagha e isa Moapian atrivimin dafarim gati.”

¹¹ Ezi Atrivim Jehosafat kamaghin Atrivim Joram azai, “Ikiavira Itir Godin akam inigha izir gumazitam iti, o puvati? Tam ikiti, e a mikemeghti a Ikiavira Itir Godin azaragham, e manmaghin damuam.”

Ezi Atrivim Joram gumazir dapanir mam, kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Safatin otarim Elisa, a iti. A fomira Godin akam inigha izir gumazim Elaijan ingangarir gumazimin ike.”

¹² Ezi Atrivim Jehosafat oregha ghaze, “Elisa, a guizbangira Ikiavira Itir Godin akam inigha izir

gumazim.” Ezi atrivir 3plan kaba Elisan ganasa ghue.

¹³ Ezi Elisa Israelian atrivimın ganigha ghaze, “Ia manmaghsua na bagha izi? Ia akam inigha izir gumazir nın ameboghfeziaba fomira ghua azangsi ghizir kaba, me bagh mangi.”

Ezi Atrivim Joram kamaghın a ikaragha ghaze, “Puvati. Ikiavıra Itir God uabi e 3plan atriviba en diagha e isa Moapın atrivimın dafarim gati. Ezi e ni bagha izi.”

¹⁴ Ezi Elisa kamaghın Joram migei, “Ki Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itimın ingangarir gumazim. A zurara ikia mamaghıra iti, egha gavgaviba bar iti. Ezi ki an ziamın ki guizbangira migei: Atrivim Jehosafat ti ia ko itir puvatizi, ki nın guamın ganighan koghai, o ni ko mikemeghan koghai. Ezi ki fo, Jehosafat a gumazir aghuim. Kamaghın amizi, ki a bangın nın akam baragham.

¹⁵ Eghti ia datirighın mangi, gumazir deragha gita misogha ighiabagh amitam inigh izi.” Ezi me gumazir gita misoghamim inigha ize. Ezi a gita misozir dughiamın, Ikiavıra Itir Godın gavgavim Elisan iza anevara.

¹⁶ Ezi Elisa akam akura ghaze, “Ikiavıra Itir God ghaze: Ia daghurir dipar fomira emıra, egha datirighın misingizir kamın, mozir dipar aviribagh kuigh.

¹⁷ Ia amozim ko aminimın ganighan kogham, eghti dipam uan danganir kam gizivagham. Kamaghın amizi, ian bulmakauba ko donkiba damamin dipar aviriba ikiam.”

¹⁸ Elisa ua kamaghın migei, “Ikiavıra Itir God ghaze, Dipam ia ganidir ingangarir kam, an

damazimîn a bizir ekiam puvati. A bizir bar muziarim. Ezi Ikiavira Itir God ua bizir igharazitam damuasa. Ia Moapian misoghamin dughiam, a ia ateghti, ia me abinigham.

¹⁹ Egh nguibar divazir gavgaviba itiba ko, nguibar ekiar bar aghuiba vaghvagh da inigh. Egh ia men temer aghuiba oki, egh men mozir dipaba apemegh. Egh ia dagiaba isi azenibar ingaramin nguaziba bar dav kinigh, eghti me dagheba oparan kogham.”

Elisa mikemegh givazi, atrivir 3pla anetegha ghu.

²⁰ Ezi amimzaraghan bar mizaraghara, kar mizarazir ofa damuamin dughiam, aruem anadima, dipam zuamira Idomîn ikegha izaghira, nguazir otevir kam bar a gizifa.

²¹ Ezi Moapia kamaghin akam baraki, 3plan atriviba izi me misoghasa. Egha me bar gumazir midorozim damuamin gavgaviba itibar diazi, me iza uari akufa. Egha me gin iza kantri Moap ko kantri Idomîn mitaghniamin tughia misoghasa danganiba isa mizua iti.

²² Egha amimzaraghan, Moapia dikavigha garima, Ikiavira Itir God Israelia bagha dipam amadagha gifa. Ezi aruer angazangarim dipam gisira, ezi Moapia dipamin garima, a ghuzimîn min bar aghefe. Ezi Moapia saghuiamin tuivav ika an gari.

²³ Egha me kamaghin dei, “Ame! Ia gan. Kar ghuzimra. Apaniba ti uariv sogha, uarira uan aviribav soghezi me ariaghire, ezi men ghuziba nguazimîn iti. Aria, e mangi men danganimin men biziba iniam.”

²⁴ Egha me dikavigha Israelian danganimîn ghue. Egha me ghua otivir dughiamîn, Israelian midorozir gumaziba puv me misogha, men gintigha bar ghua Moapîn kantrin ghu. Egha Israelia Moapian avirim misuagharigha,

²⁵ men nguibabagh asighasiki. Israelia Moapian danganiba bar dagh arui. Me mangi azenibar ingaramin nguazir tam batoghamin dughiamîn, midorozir gumaziba bar dagiaba inigha nguazir kam mikinizi dagiaba bar nguazim avara. Egha uaghan me mozir dipaba bar da apemegha, temer aghuiba bar ada oke. Me nguibar ekiaba bar dagh asighasigha, nguibar ekiar vamira gasighasighizir puvati, kar Kirheres, Moapîn nguibar ekiam. Ezi midorozir gumazir katapelîn asiba, me nguibar ekiar kam ekiarugha dagiabar asavamadima, da nguibamîn aven zui.

²⁶ Ezi Moapîn atrivim apanir kabar garima, me a gafisi, kamaghîn amizi a 700plan midorozir gumazir midorozir sababar suigha misogha foziba ini, egha me Kirheresîn nguibar ekiam ategh ari Idomîn atrivim bagh mangasa ua iburaghuburaki.

²⁷ Ezi Moapîn atrivim uan otarir ivariam ini, otarir kam an danganim inigh atrivimîn ikiam. Egha atrivim otarir kam misuegha an ofa gami, mati Moapian asemîn ofan bar isia mighirim. A nguibar ekiam avinizir divazim gisîn ofan kam gami. Israelia bizir kamîn ganigha bar ati-

atingi.* Egha me midorozim ategha, uamategha uan kantrin ghue.

4

Elisa amuir odiarimın akura

¹ Dughiar mamın Godın akam inigha izir gumazibar okoruamın mav, an amuim Elisa bagha ize. An pam aremezi an odiarimın iti. Egha a kamaghın Elisan diava arai, “O gumazir ekiam, nan pam areme. Ni fo, a zurara Ikiavıra Itir Godın atiati an apengan iti. Egha a faragha gumazir mam da pura dagiaba ini. Ezi datırighın ki da ikarvaghamin dagiaba puvati. Ezi gumazir kam nan otarimning iniasa izi, egh aning damuti aning an ingangarir gumazir kinimningın otogham.”

² Elisa akar kam baregha kamaghın amizim miği, “Ki manmaghın nın akuragham? Bizir manam nın dipenimın iti?”

Ezi amizim kamaghın a ikaragha ghaze, “Ki mınner mam iti, olivın borem an iti, anarıra. Ki ua bizir igharaziba puvati.”

³ Ezi Elisa kamaghın a miği, “Ni mangi namakabar azaraghti, me uan mınner pura itiba ni daningigh. Ni mınner avırıba inigh.

⁴ Egh ni mınner kaba inigh uan dipenimın aven mangi, egh tiam asaragh. Datırighın ni uan

* **3:27:** Hibrun akam deragha akar kam abigha miğiir puvati. Fofozir gumazir maba kamaghın niğhnisi, Israelia ti kamaghın niğhnisi, Moapian asem men ataram, kamaghın me atiati. Ezi fofozir gumazir igharaziba ghaze, Israelia ti kamaghın atiati, Ikiavıra Itir God Israelian atari, egha a bizir kurar kam gamizi a Israelian damazimın oto. Ezi fofozir gumazir maba ghaze, Israelia uari Moapian atrivimın arazir kamın osemegha midorozim ataki.

otarimning ko borer nın mınner kamın itim isi, mınner kabagh ingegh. Ni mınnetam gıngeghti a izıvaghti, ni a inıgh danganıtam dafagh. Ni kamaghıra damuvıra mangıti, mınner kaba bar izefegh.”

⁵ Ezi amızım akar kam baregha gıvagha ghua, uan namakaba da mınneba inıgha, uan dıpenımın ghı. Egha a uan otarımning ko dıpenımın aven ghugha tıam asara. Ezi an otarımning mınneba isa a bagha izıma, a borem mınner kabagh ingavıra itı.

⁶ Amızım borem mınnebagh ingegha gıvagha, kamaghın uan otarır mam mıgeı, “Ni mınner ıgharazım inıgh izı.”

Ezi otarım ghaze, “Amebam, mınneba bar ızefe.” Egha dughıar kamra, borem ua amızımın mınemın otıvır puvatı. A kamaghıra tu.

⁷ Ezi amızım ghua kamaghın Godın akam inıgha ızır gumazım Elısa mıgeı, “Kı mınner kaba bar borem dagh ingegha gıfa.”

Ezi Elısa kamaghın a mıgeı, “Ni mangı borer kaba amadagh, egh dagıaba inıgh. Egh ni uan pam inızır dagıaba ıkaragham. Eghtı dagıar naba ıkıam, kar ni uan otarımning ko ıa daghebagh ıvezam.”

Elısa Sunemın nguıbar ekıamın amızımın otarım gamızı, a ua dıkafı

⁸ Dughıar mamın Elısa Sunemın nguıbamın ghı. Amızır mam nguıbar kamın ıkıa, egha dagıar avırıba itı. Egha uan dıpenımın daghetam amasa Elısan azangısı. Ezi Elısa zurara Sunemın ızır dughıabar an amızır kamın dıpenımın apıaghirava apı.

⁹ Egha dughiar mamın amızir kam kamaghın uan pam miğei, “Ni gan, gumazir kam zurara iza e koma api, ki fo, a Godın akam inigha izir gumazim, egha a God baghavıra itir gumazimra.

¹⁰ Ga uaning, ga ti dipenir ghurıar pın itimın daguraguir danganitam akirigham. Egh e akuir dakozitam ko, apir dakozitam ko, dabirabir tam ko, lamın tam, danganir kamın dar arigham. Eghti gumazir kam izamin dughiamin, a danganir kamın ikiam.” Egha aning a bagha danganir kam akiri.

¹¹ Ezi dughiar mamın Elisa ua Sunemın izegha, danganir kamın ghuavanabogha, uan akuir dakozim girıghav ikiava avughsi.

¹² An avughsa ikia kamaghın uan ingangarir gumazim Gehasi miğei, “Ni magiri na bagh Sunemın amızir kamın ganigh, egh a mikemeghti a izi.” Ezi Gehasi amızim mikemezi a iza an guamin tu.

¹³ Ezi Elisa Gehasi miğia ghaze, “Ni kamaghın amızimın azaragh, ‘Bar guızbangıra, ni ingangarir ekiam gamua gan akura. E bizir tizim damigh, nın akurvazir aghuim ikaragh? Elisa ti mangi atrivim o midorozir gumazibar dapanımın azaraghti, aning ni bagh bizir aghuitam damuam? Ni kamaghın ifongez, o?’”

Ezi Gehasi ghua amızir kamın azarazi, amızim kamaghın a miğei, “Ki uan adarazir tongın iti, egha bizitamın otevezir puvati.”

¹⁴ Ezi Elisa kamaghın Gehasin azara, “E bizir aghuir manatamın amızir kamın arazir aghuim ikarvagh?”

Ezi Gehasi ghaze, “Ki gari, bizir vamıra iti, an pam bar ghurizi, a boriba puvati.”

15 Ezi Elisa Gehasi miġia ghaze, “Ni amizim mikemeghti, a izi.” Ezi Gehasi ghua amizim mikemezi, a iza tiar akamin tughav iti.

16 Ezi Elisa amizim miġia ghaze, “Azenir munamin dughiar kamra, ni otaritam uan agharimningin a firagham.”

Ezi amizim a ikaragha ghaze, “Ga uaning, nan gumazir aruam, ni Godin akam akurir gumazim, ni na gifaran marki.”

17 Ezi gin, amizir kam navim asangi. Egha Elisa mikemezi moghira, azenir munamin, dughiar kamra an otarim bate.

18 Azenir mabar gin otarim ekevegħa, uan afeziam bagħa azenibar għu. Kar witbar ghorir dugħiam, ezi afeziam ingangarir gumaziba ko witin azenimin iti.

19 Otarim ingangaribar gara ikia, egha kamaghin uan afeziamin diava arai, “Iiii afeziam! Nan dapanim puvira na gami. A na gamuavira iti! Iiii!”

Ezi afeziam uan ingangarir gumazir mam miġia ghaze, “Ni otarir kam inigh an amebam bagħ mangi.”

20 Ezi ingangarir gumazim otarim inigha an amebam bagħa għu. Ezi otarim amebamin apozim girighav ikia ghua, dughiar aruer arizimin tu, egha an areme.

21 Ezi amebam otarimin kuam inigha dipenimin pin għuanaga Elisan danganimin aven ghua dakozim aneti. Egha amebam azenan ghughatiam asara.

22 Egha a uan pamın diazi, a izima a kamaghin a miġei, “Ni mangi ingangarir gumazitam

mikemeghti, a na bagh donki inigh izi. Eghti ki zuamira mangi, Godin akam inigha izir gumazir kamın ganigh, egh uamategh izam.”

²³ Ezi an pam ghaze, “Manmagh amizi ni datirighira mangasa? Ni Sabatin dughiam o iakinir igiamın dughiar ekiam mizuamam, o?”

Ezi amizim ghaze, “Marki, ki datirighira mangasa. Ni nımira iki. Biziba deragham.”

²⁴ Ezi ingangarir gumazim satel donki gatizi, amizim a gapera. Egha amizim kamaghın ingangarir gumazim migei, “E mangamin dughiamın, ni donki damuti, a zuamira mangi. Ni na bangın aghumra mangan marki. Donki aghumra mangisi ki ifuegh, ni mikimam.”

²⁵ Egha amizim ingangarir gumazim ko, Godin akam inigha izir gumazim Elisan ganasa Karmelin Miğhsiamın ghu.* Aning saghon ikiavira itima, Elisa aningın gani. Egha a uan ingangarir gumazim, Gehasi migei, “Ni munagh gan, Sunemın amizir kam izi.

²⁶ Ni ivegh a bagh mangıva an azaragh fogh, a uan pam ko otarim me ti deragha iti, o puvati?”

Ezi Gehasi ghua amizimın azarazi, amizim kamaghın an akam ikaragha ghaze, “E deraghavira iti.”

²⁷ Amizim iza miğhsiamın Elisa batogha, aviragha Elisan dagarimningın suira. Ezi Gehasi amizimın garima, a kamaghın amima, an a tivamadaghti a tong saghon mangasa.

Ezi Elisa kamaghın Gehasi migei, “Anetakigh. Ki fo, an osimtızir bar ekiam iti. Ezi Ikiavira Itir God

* **4:25:** Karmelin Miğhsiam mong 40 kilomitan, Sunemın nguibar ekiamın saghon iti.

an osimtızim nan modogha an gun na mikemezir puvati.”

28 Ezi amizim ghaze, “Gumazir ekiam, kar nın migirigiamın God borir kam na ganingi. Ki nın azarazir puvati. Ezi ki ni migia ghaze, ni na gifaran marki.”

29 Elisa akar kam baregha, kamaghın Gehasi migei, “Ni deraghvıra uan inim ikegh, egh nan fidizir aghorim uan dafarimın an suiragh, egh zuamıra Sunemın nguibamın mangi. Egh ni gumazitam batogh, dughiam a daningan marki. Eghti gumazitam dughiam ni daningti, ni an akam ikaraghan marki. Ni amizir kamın dipenimra mangi, egh fidizim otarir kamın guam gisin datigh.”

30 Ezi otarimın amebam kamaghın garima, Elisa mangan ibura, ezi a kamaghın migei, “Ikiavıra Itir Godın ziamın, ki guizbangıra migei, ki ni ategh uabıra mangan kogham.” Kamaghın amizi Elisa dikavigha amizir kam ko uamategha Sunemın ghu.

31 Ezi Gehasi faragha ghua Elisan fidizir aghorim isa otarimın guam gati, ezi a tong mozorogha amir puvati. Bar puvati. Egha Gehasi uamategha zui. A tuavimın aning batozir dughiamın, a kamaghın Elisa migei, “Ni mikemezi moghın ki ami, ezi otarim ua dikavizir puvati.”

32 Egha me ghua dipenimın otivigha, Elisa uan danganımın tiar akamın ghugha, otarir kamın kuamın garima a dakozim girighav iti.

33 Egha an aven ghugha tiam asaragha, Ikiavıra Itir God ko migei.

³⁴ Egha a dakozim gisın ghuavanabogha otarimın kuam gisın fuagha, uan akam isa otarimın kuamın akam gatigha, uan damazimning an damazimningın porogha, uan dafarimning isa an dafarimning gisın ati. Elisa kamaghın amuavira itima, otarimın mikarzim ua fei.

³⁵ Ezi Elisa dakozim ategha mong uan danganimın aven arui. Egha ua ghua otarim gisın avira. Ezi otarim 7plan dughiabar asigha uan damazimning kui.

³⁶ Ezi Elisa Gehasin diagha kamaghın a miği, “Ni mangi otarimın amebam mikemeghti a izi.”

Ezi Gehasi kamaghın amizi, amizir kam anaga akuir danganimın aven ghu. Ezi Elisa a miği, “Ni uan otarim inigh.”

³⁷ Egha amizim Elisan dagarimningın boroghıra irigha, dapanim aviragha nguazim mituagha, ziar ekiam Elisa ganıdi. Egha gın dikavigha uan otarim inigha ghu.

Elisa diparsızim gamizi, a dera

³⁸ Dagheba puvatızir dughiar kurar mam, Israelın nguazim bato. Ezi dughiar kamın Elisa uamategha ghua Gilgalın nguibamın iti. Dughiar mamın, Godın akam inigha izir gumazibar okoruamın, gumazir maba iza a da nighnıziba isi. Me apiagha an akaba barasi, egha Elisa uan ingangarir gumazim kamaghın a miği, “Ni mınēr ekiam inigh izıva Godın akam inigha izir gumazıba bagh diparsızim damu.”

39 Ezi Godin akam inigha izir gumazir mam diparsizir tam damuasa ghua, zuravariba buri. Egha a ruarimin itir sevibar min garir bizibar gara ghaze, ka ti dagher aghuiba. Kamaghin amizi, a sevir ovizir aviriba inigha, uan inim garighizi an inim bar izifa. Egha a da inigha iza dar ghoregha minem gaghui. Ezi gumaziba deragha sevir ovizibagh fozir puvati.

40 Diparsizim isigha givazi, Godin akam inigha izir gumaziba damasa me da isa itaribagh arisi. Ezi me apir dughiamin, diparsizim men akabav sosi, ezi me kamaghin Elisan dei, "O Godin akam inigha izir gumazim, diparsizir kam bar puvira misosi. Ezi e daman ibura. E ti arimighiregham."

41 Ezi Elisa plauan me witin ingarizir taba inigh izasa me migei. Me da inigha izezima, Elisa da minem mikinigha, kamaghin uan ingangarir gumazim migei, "Ni diparsizim uam a isi itaribar arikigh, eghti Godin akam inigha izir gumaziba damam." Ezi me apima, diparsizim datirighin ua men akabav sozир puvati.

Elisa 100plan gumaziba dagheba me ganidi

42 Ezi dughiar mamın gin, gumazir man Bal-salisan nguibam ategha, Elisa bagha ize. Kar bali aghoramin dughiam. Gumazir kam uan azenimin, balin faragha aniba aghoregha, 20plan balin bretin rubuzir tueziba ko balin tuezir puvatizir maba sara inigha uan mitarim gaghuigha, da inigha Elisa bagha ize. Ezi Elisa uan ingangarir gumazim migia ghaze, "Ni dagher kaba isi akam inigha izir gumazibar aningti, me dar ami."

⁴³ Ezi an ingangarir gumazim ghaze, “Dagher kaba avirasemezir puvati, Dagher kaba manmaghira 100plan akam inigha izir gumazir kabar tughatigham.”

Ezi Elisa an akam ikaragha ghaze, “Ikiavira Itir God ghaze, me damiti, dagher naba ikiavira ikiam. Kamaghin amizi, ni dagheba isi gumazibar anighti, me dar ami.”

⁴⁴ Ezi ingangarir gumazim dagheba isa akam inigha izir gumazibagh aningizi, me da api. Egha Ikiavira Itir God mikemezi moghira, me amegha izivazi, dagher naba ikiavira iti.

5

Namanin lepan arimariam gifa

¹ Naman, a Sirian midorozir gumazibar gumazir dapanir ekiam. Namanin dafarimin, Ikiavira Itir God, Sirian midorozir gumazibar akurazi, me apaniba dikabini, kamaghin amizi, Sirian atrivim bar a gifuegha, a bagha bar akonge. Naman a midorozir gumazir bar aghuim, egha a lepan arimariam iti.

² Dughiar mamın Sirian midorozir gumaziba ghua Israelia misogha, guivir igiar mamın suiragha a sara ghu. Ezi guivir igiar kam, a Namanin amuimin ingangarir amizimin iti.

³ Dughiar mamın gin, Israelian guivir igiar kam kamaghin Namanin amuim migei, “Nin pam Godin akam inigha izir gumazir Samarian itir kam bagh mangigh, ti deragham. Godin akam

inigha izir gumazir kam an arimariam akirighi, a ua deragham.”

⁴ Naman akar kam baregha, atrivim bagha ghua, guivir igiar kamın akamın gun a mikeme.

⁵ Ezi atrivim kamaghın a migei, “Ni mangi! Ki Israelian atrivim bagh akınafaritam osirigh, ni danighi ni a inigh mangi a daningigh.”

Egha atrivim akınafarim osirigha Naman ganingi. Ezi Naman 300,000 kina silvan dagiaba ko 60 kilogram gol, ko 10plan korotiar kurkiamiba sara inigha, dikavigha Samarian ghu.

⁶ Egha Naman Sirian atrivim da akınafarir kam inigha ghua, Israelian atrivim ganingi. Akınafarir kam kamaghın migei: “Akınafarir kam, nan gumazir dapanim Naman ki a bagh ni mikimasa. A lepan arimariam iti, ezi ni a damighi, a ua deraghasa ki ifonge.”

⁷ Ezi Israelian atrivim akınafarir kamın ganigha uan navir osimtizim akakagha uan korotiam abiki. Egha a kamaghın migei, “Amei! Sirian atrivim tizim bagha kamaghın na bagh akam amada, ki mangi gumazir kamın arimariam akirigham? A ti ghaze, ki God, ki gumazim damighi a deragh ikiamin gavgavim iti, a? O ki gumazim damighi, an aremeghamin gavgavim iti, a? Ki fo, a na misoghasa tuaviba buri.”

⁸ Ezi Godın akam inigha izir gumazim Elisa, kamaghın oraki, atrivim navir osimtizim ikia, uan korotiam abiki. Kamaghın amizi, Elisa kamaghın atrivim bagha akam amaga ghaze, “Ni manmaghsua navim osemegha uan korotiam abiki? Ni gumazir kam amadaghti a na bagh izi, eghti ki

kamaghin an akaghti a fogh suam, Godin akam inigha izir gumazir mam guizbangira Israelin iti.”

⁹ Kamaghin amizi, atrivim Naman mikemezi, a uan karisba ko hoziaba sara ghua Elisan dipenimin tiar akamin oto.

¹⁰ Ezi Elisa gumazir mam Naman bagha anemadazi, a dipenimin azenan ghua kamaghin Naman migia ghaze, “Ni mangi 7plan dughiabar Jordanin Fanemin dipamin rueghti, nin arimariam givaghti, nin mikarzim ua deraghti, ni deragham.”

¹¹ Ezi Naman akar kam baregha puv atari, egha Elisan dipenim ategha ghu. Naman ghaze, “Elisa ti azenan izegh nan ganigh, Ikiavira Itir God, uan God ko mikim, egh arimariam iti naghin isin uan dafarim ighuavamangam. Egh arazir kamin a na damighti, ki ua deragham. Ezi puvati.

¹² A Jordanin Fanemin dipamin ruasa na migei. Ezi Damaskusin Faneming Abana ko Farpar, aning bar Israelian dipabagh afira! Eghti dipatam nan arimariam agivsi, ki ti uan kantrin aven itir dipar kamning guruva ua deragham.” Naman kamaghin migia, egha bar aningaghegha ghu.

¹³ Ezi an ingangarir gumaziba an boroghin ghua kamaghin a migei, “Gumazir ekiam, Godin akam inigha izir gumazim bizir bar ekiatam damusi ni mikimti, e fo, ni a damuam. Ezi a kamaghin bizitam mikemezir puvati. A pura ruasa ni mikeme. Kamaghin amizi, ni an akamin gin mangi.”

¹⁴ Ezi Godin akam inigha izir gumazim Elisa, a Naman mikemezi moghin Naman an akam baregha, ghua Jordanin Fanemin ghuaghira 7plan dughiabar uabi isa dipam gazui. Ezi an arimariam

bar givazi an mikarzim ua bar zuegha, borir igiamin min oto.

¹⁵ Egha a uan ingangarir gumaziba ko, me ua Godin ingangarir gumazim bagha ghue. Egha Naman, Elisan guamin tugh a migia ghaze, “Ki datirighin fo, godin tam ua nguazir kamin nguibatamin itir puvati. Ia Israelia, ian God, a guizbangira God. Kamaghin amizi, ga uaning, ki nin ingangarir gumazim, ki bizir aghuim ni daningasa, ni na dama a inigh.”

¹⁶ Ezi Elisa an akam ikaragha ghaze, “Puvati. Ki Ikiavira Itir Godin zurara itimin ingangarir gumazim. A nan garima, ki an ziamin guizbangira ni migei, ki bar ni da bizitam inighan kogham.” Ezi Naman bizir aghuitam Elisa daningasa bar gavgafi, ezi Elisa bar aghua.

¹⁷ Ezi Naman ghaze, “Ni nan bizir aghuim inian aghua, a marki. Ga uaning, ki nin ingangarir gumazim, ni nan amamangatighti, ki Israelian nguazir minemeniar aviritaba inigh uan donkinging datighti, aning da ater e uamategh uan nguibamin mangam. Egh nguazir minemeniar kabagh isin, ki Ikiavira Itir God bagh, ofa gamir dakozimin ingaram. Guizbangira, ki godin igharazitaba bagh ofan bar isia mighiriba, ko ofan igharazibar amuan kogham. Ki Ikiavira Itir God baghvira ofan bar isia mighiriba ko ofan igharazibar amuan.

¹⁸ Ezi ni nan osimtizim gifoghasa ki ifonge, eghti Ikiavira Itir God nan arazir kuraba gin amadagham. Nan gumazir ekiam zurara ghua asem Rimonin ziam fe, ezi ki a ko iti. E Rimonin ziam fer dipenimin aven zuir dughiamin, atrivim

nan agharimın suisi. Egha a tevibar pıra asem Rimon ziam fer dughiamın, a na getuima, ki uaghan aser kamın marvir guamın boroghın teviba apiri. Ki fo, ki uamategh mangiti, arazir kam gın uam otivam. Ezi Ikiavıra Itir God nan arazir kuraba gın amangasa ki ifonge.”

¹⁹ Ezi Elisa ghaze, “Ni osıman marki. Ni navir amirizim inigh mangi.”

Ezi Naman Elisa ategha ghu. Egh a tıghar saghon mangamin dughiamın,

²⁰ Elisan ingangarir gumazim, Gehasi, uabıra kamaghın uabi miğia ghaze, “Nan gumazir ekiam, Sirian gumazim Naman ataghizi, a pura zui. Manmaghsua a bizir Naman a danıngamim inizir puvati? Ikiavıra Itir Godın ziamın, ki guizbangıra miğei, ki Namanın gın ivegh mangi, egh a da bizitaba inigham.”

²¹ Egha dikavigha Namanın gın zui. Ezi Naman garima, gumazir mam an gın ivegha izi, ezi a uan karis ategha ghuaghira tuavimın tughav itima, Gehasi iza a bato. Ezi Naman kamaghın Gehasin azara, “Bizitam ia batoz, o?”

²² Ezi Gehasi ghaze, “Puvati. Nan gumazir ekiam kamaghın ni mikımasa na amada: Godın akam inigha izir gumazimning datırighıra an dipenimın ize. Anıng Eframın miğhsıaba itir Godın akam inigha izir gumazimning. Ga uaning, ni silvan begham ko korotiar pumuning, Godın akam inigha izir gumazir kamning bagh dar anıngigh.”

²³ Ezi Naman kamaghın a ikaragha ghaze, “Beghiar vamıra marki, ni pumuning inigh.” A miğhıghavıra da iniasa Gehasi miğei, ezi Gehasi da iniasa ifonge. Kamaghın amizi, Naman beghiar

pumuning isa silvan aviriba aning gaghui, silvan kabar dibobonim, 60,000 kinan tu. Egha uaghan korotiar aghuir pumuning ini, egha bizir kaba inigha uan ingangarir gumazimning ganingi, ezi aning da atera Gehasin faragha zui.

²⁴ Me ghua Samarian mighsiamin otivigha, Gehasi bizir kaba inigha dipenimin aven da ati. Egha ingangarir gumazir kamning, ua Naman bagha aning amada.

²⁵ Aning ghuzi, Gehasi ua dipenimin aven ghugha Elisan damazimin tu. Ezi Elisa kamaghin an azara, “Gehasi, ni managh ghugha izi?”

Ezi Gehasi ghaze, “Gumazir ekiam, ki dangani-tamin ghuzir puvati.”

²⁶ Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ni ifaran marki. Ni ti ghaze, ki nin ganizir puvati, a? Nan duam ni ko ikia garima, gumazir kam karis ategha ni bativasa izaghiri. Gehasi, kar dagiaba ko, korotiaba ko, olivin azeniba ko, wainin azeniba ko, sipsipba ko, bulmakauba ko, ingangarir gumazimizir kiniba iniamin dughiam puvati. Arazir kam derazir puvati.

²⁷ Ni Naman da dagiaba ini. Kamaghin amizi, lepan arimariar faragha Namanin ikezir kam, a datirighin nin ikiam. Egh ni ko gin otivamin adarasi, ia zurara lepan arimariar kam iniam.”

Ezi Gehasi Elisa ataghizir dughiamin, Gehasi lepan arimariam ini. Ezi an mikarzim, ghuariar ghurghurimin min bar ghurghuri.

6

Elisa sobiav zem gamizi, a ua dipamin azenan oto

¹ Dughiar kamın, Elisa Godın akam inigha izir gumazir okoruamın gara me geghufi. Ezi dughiar mam gumazir kaba kamaghın a miğei, “En dipenim sufi, egha en tughatızir puvati.

² Kamaghın amizi, ni e ateghti, e bar Jordanın Fanemın mangam. Egh e vaghvagh temer vamıra vamıram okam. Egh e uari bagh dipenir igiatam, Jordanın Fanemın miriamın an ingaram.”

Ezi Elisa ghaze, “A dera, ia mamaghın damu.”

³ Ezi Godın akam inigha izir gumazir mam kamaghın a miğei, “Ga uaning, gumazir ekiam, ni e ko izasa e ifonge.”

Ezi Elisa a ikara, “A dera, ki ia ko mangam.”

⁴ Egha a me ko ghua Jordanın Fanemın otivigha, maghıra temeaba oti.

⁵ Me ingara itima, Godın akam inigha izir gumazir mamın sobiav zem asiagherigha dipam giraghu. Ezi akam inigha izir gumazir kam uan sobiam inian iburagha kamaghın dei, “Ame! Gumazir ekiam, ki gumazir igharazimın sobiam inigha ize. Ezi a dipam giraghu.”

⁶ Ezi Godın akam inigha izir gumazim Elisa, kamaghın an azara, “Sobiam managhıra iraghu?” Ezi akam inigha izir gumazim, sobiam iraghuzir danganimın Elisan aka. Ezi Elisa temer aguar dozir mam atugha, sobiam iraghuzi naghın dipam mikini, ezi sobiam uam anabo.

⁷ Ezi Elisa ghaze, “Ni datirighın sobiam inigh.” Ezi Godın akam inigha izir gumazim uan dafarim amadagha sobiam ini.

Elisa Sirian midorozir gumazibar tıfa

⁸ Dughiar mamın, Sirian atrivim uan mīdorozir gumaziba ko izi Israelia misoghasa. Egha atrivim uan gumazir dapaniba ko, uariv gia nighnizim batogha ghaze, me danganir me ikiamimın ingarigh, egh kagh ikegh dikavigh mangi Israelia misogham.

⁹ Ezi Godın akam inigha izir gumazim Elisa, a Sirian mīdorozir gumaziba ikiamin danganim gifo, egha Israelian atrivim bagha akam amada. A uaghan Israelian atrivim miġia ghaze, Israelia danganir kamın boroghın mangan marki. Me an boroghın mangiti, Sirian mīdorozir gumaziba me gasighasigham.

¹⁰ Ezi atrivim akar kam baregha, mīdorozir gumaziba danganir Sirian mīdorozir gumaziba ikiamin naghın ikiasa me amada. Ezi Siriaba danganir kamın otivigha Israelian mīdorozir gumazibar garima, me fomira iti. Kamaghın amizi, me danganir kamın ikian ibura. Arazir kam dughiar aviribar otifi.

¹¹ Ezi Sirian atrivim bizir kam bangın nighnizir kurar bar aviribagh ami. Egha a uan gumazir dapanibar diazi, me izima a men atara pamtemın kamaghın me miġei, “Ia na mikemegh, en gumazir manam Israelian atrivimın akurvasi?”

¹² Ezi an mīdorozir gumazibar dapanir mam a ikaragha ghaze, “O atrivim, en gumazitam arazir katam gamizir puvati. Bar puvati. Kar Elisa, a Israelian Godın akam inigha izir gumazim. E damuasa amir biziba bar, a zurara Israelian atrivim miġei. Ni miġeir akaba Elisa bar a dagh fo. Ni akuir danganimın iki mikimti, Elisa fogham.”

¹³ Ezi atrivim kamaghin gumazir dapanibav gei, “Ia mangi fogh, Elisa danganir manamin iti. Egh ia midorozir gumaziba amadaghti, me mangi an suiragh.” Ezi me ghua kamaghin fo, Elisa Dotanin nguibar ekiamin iti.

¹⁴ Kamaghin amizi, atrivim midorozir gumazir avirim amisefe, egha me amangizi me hozi-aba ko karisba inigha Dotanin ghue. Me ghua dimagarimin otivigha nguibam koro.

¹⁵ Ezi bar mizaraghara Elisan ingangarir gumazim dikavigha dipenimin azenan ghu. Egha a garima, Sirian midorozir gumaziba uan hozi-aba ko karisba sara nguibar ekiam ekiarugha gifa. Egha a ghua kamaghin Elisa migei, “Ame! Gumazir ekiam, Sirian midorozir gumaziba e ekiarugha gifa. E manmaghin damuam?”

¹⁶ Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ni atiatingan marki. Me guizbangira midorozir gumazir avirim iti, ezi en akurvaghamin midorozir gumazir bar avirim iti, ezi en midorozir gumazibar dibobonim, men midorozir gumazibar dibobonim bar a gafira.”

¹⁷ Ezi Elisa kamaghin God ko migia ghaze, “O Ikiavira Itir God, ni gumazir kamın damazimning kuighti, a ki migeir darazir ganika.” Ezi Ikiavira Itir God ingangarir gumazir kamın damazimning kuizi, a garima, hoziar aviriba ko karisin aviriba Elisa itir mighsiar kam bar a gizifa. Ezi karisba ko hoziar kaba, da avimin mirara gari.

¹⁸ Ezi Sirian midorozir gumaziba Elisan suighasa izavira itima, Elisa kamaghin God ko migei, “O Ikiavira Itir God, ki kamagsua, ni Sirian midorozir gumazibar damaziba okavighti,

me ganan kogham.” Ezi Ikiavira Itir God men damaziba okafi.

¹⁹ Ezi Elisa danganir Sirian midorozir gumaziba itimin ghugha kamaghin migei, “Ia ti ongani. Tuavir kam, ia inigh nguibar ekia ia mangasava amimin mangighan kogham. Ezi marki, ia nan gin iziti ki ian aku gumazir ia ruir kam bagh mangam.” Ezi me an gin zuima, a men akua Samarian nguibar ekiamin ghu.

²⁰ Egha me nguibar ekiamin aven ghue. Ezi Elisa kamaghin God ko migei, “O Ikiavira Itir God, ni Sirian midorozir gumazibar damaziba kuighti, me ua gan.” Ezi Ikiavira Itir God men damaziba kuizi, me ua gari. Egha me kamaghin gara fo, me Samarian nguibar ekiamin aven iti.

²¹ Ezi Israelian atrivim men ganigha kamaghin Elisan azara, “Gumazir ekiam, ki ti me misueghti me arighiregham, a?”

²² Ezi Elisa ghaze, “Puvati. Ni midorozimin aven apanibar suizir dughiamin, ni zurara me misozi me ariaghirir puvati. Kamaghin amizi, ni gumazir kabav soghan marki. Ni dagheba ko dipaba me daning, eghti me gin uan atrivim bagh uamategh mangam.”

²³ Ezi Israelian atrivim Sirian midorozir gumaziba bagha isar ekiam gamigha me ganingi. Me amegha givazi, a ua me amangizi me Sirian atrivim bagha ghue. Egha dughiar kamın, Sirian midorozir gumaziba ua iza Israelia misozir puvati.

Sirian midorozir gumaziba Samarian nguibar ekiam ekiaru

24 Azenir maba givazi, Sirian Atrivim, Benhadat, uan midorozir gumaziba akuvagha, Samarian nguibar ekiam konasa zui, egh Samaria misoghasa.

25 Ezi dughiar kamin Samarian nguibar ekiam dagheba bar puvati. Ezi Sirian midorozir gumaziba dughiar ruarimin nguibam ekiarugha itima, Samarian gumazamiziba dagheba bagh mangi da inigh nguibar ekiamin aven izasa ibura. Kamaghin amizi, gumazitam donkin dapanim givesi, kamaghin a 80 kinan a givezam. Eghti gumazitam 250 gremin kuarazir bunbamın buaribagh ivesi, a 5 kinan dagh ivezam.

26 Dughiar mamın Israelian atrivim nguibar ekiam avinizir divazir mitiar gavgavim gisin arui, ezi amizir mam kamaghin an dei, “O nan atrivim, ni en akuragh!”

27 Ezi atrivim kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ni ti ghaze, ki wit ko wain iti, a? Ki ua manmaghin ian akuragham? Puvati. Ikiavira Itir God ti nin akuragham.”

28 Egha atrivim an azara, “Ki manmaghin nin akuraghasa ni ifonge?”

Ezi amizim kamaghin a ikaragha ghaze, “Ga amizir kamning, kamaghin akam akiri, nan otarim ga faragh anemam, egh dughiar igharazimin, ga an otarim amam.

29 Kamaghin amizi, ki uan otarim misuegga ga aneme. Egha amimzaraghan, ki an borim misoghasa a migei. Ezi puvati. A uan otarim modogha gifa.”

³⁰ Kamaghin amizi, atrivim akar kam baregha bar osemegha, uan korotiam abiki. A nguibar ekiam avinizir divazir mitiar gavgavim gisin aruavira itima, gumazamiziba datirighin an buaber korotiamin garima, atrivim uan korotiar azenan itimin aven aneru.

³¹ Egha atrivim ghaze, “Elisa en osimtizir kabar mingarim. Ezi ki datirighira an firim atughti an aremegham. Ki kamaghin damighan koghti, God uabi na misueghti ki aremegham.”

³² Atrivim kamaghin migia, Elisa misueghti an aremeghasa gumazir mam amadazi, a ghu. Ezi dughiar kamın Elisa uan dipenimın itima, Samarian gumazir dapanir maba a ko iti. Gumazir kam atrivim anamadazi, a tighar izima, Elisa kamaghin gumazir dapanibav gei, “En atrivim, a gumazir gumazibav sozi me ariaghirim. Egha a datirighin nan firim aghorasa gumazir mam a amada. Eghti gumazir kam izi otoghamin dughiamin, ia pamtemin tiam asaragh anepirighti, an aven izan kogham. Ezi atrivim uabi gumazir kamın gin izi.”

³³ Elisa migiavira itima, gumazir kam atrivim ko oto. Egha atrivim kamaghin Elisa migei, * “Ikiavira Itir God uabi dughiar kurar kam gamizi an e bato. An en akurvaghsi bizitam damighan kogham. E a mizuaman kogham.”

7

¹ Ezi Elisa kamaghin akam ikaragha ghaze, “Bar guizbangira, Ikiavira Itir God ghaze,

* **6:33:** Hibrun akamin akar otevir kam, atrivim, vezin kamin puvati. Ezi me kamaghin nighnisi, atrivim migirigiar kamın Elisa gami.

aruem gurumın kamaghıra ganti, gumazamiziba nguibamın tiar akamın mangı, egh me 1 kinara, 3 kilogrem plauan aghuir me witın ingarizim givezam, egh 1 kinara, 6 kilogrem bali givezam.”

² Ezi gumazir dapanir atrivim geghuva a ko izezim, Elisan akam baregha, kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Ni oragh! Ikiavira Itir God ti uan Nguibamın tiar akaba kuigh dagher avırıba e gingegham, ki ghaze, e zuamıra ti dagheba dagiar muziarımın kamaghın dagh ivezeghan kogham.”

Ezi Elisa kamaghın gumazir dapanir kam mıgei, “Bar guizbangıra, ni bizir kamın ganti, an otogham. Egh ni dagher katam ameghan kogham.”

Sirian midorozir gumaziba are

³ Ezi aruer kamın 4plan gumazir lepan arımarıam itıba, me Samarian nguıbar ekıamın, tiar akar ekıamın azenan itı. Egha me uarıra uariv gıa ghaze, “E tızımsua puram apiav ikıa ovevem mızuai?”

⁴ E mangı dagheba burıam. E Samarian nguıbar ekıamın aven mangan kogham. Me dagheba puvatı, kamaghın amızı, mıtırıam puvıra en aghegham. Egh uaghan, e danganır kamra dapiagh ikıva arıghıregham. E ti Sirian midorozir gumazıba itır danganimın mangan. Eghtı me e mıssueghtı, e arımıghıregham, a dera. Me uaghan e ateghtı, e angamıra ikıam, a uaghan deragham, pura bizim. E fo, e ovengasa itı.”

⁵ Egha me bar guaratızımın dıkavıgha Sirian midorozir gumazıba itır danganimın ghue. Egha

me danganimîn boroghîra ghua garima, gumazitam itir puvati.

⁶⁻⁷ Bar guizbangîra, Sirian mîdorozir gumaziba bar aregha gîfa. Guaratîzir kamîn, Ekiam Sirian mîdorozir gumazibagh amima, me nigînir ekiam barasi, mati mîdorozir gumazir avîrim uan hoziaba ko karisba ko izi. Egha Sirian mîdorozir gumaziba ghaze, “Ia gan! Israelian atrivim ti Hitian atrivim ko Isipîn atrivim givezezi, aning uan mîdorozir gumaziba inigha e misoghasa izi.” Sirian mîdorozir gumaziba kamaghîn mikemegha, dikavigha zuamîra danganim ategha arav ghue. Me uan averpeniba ko hoziaba, ko donkiba ataghizi da iti, egha me are. Me bizitam inigha ghuzir puvati.

⁸ Ezi 4plan lepan gumazir kaba men danganimîn otivigha, ghua averpenir mamîn aven ghuegha garima, Sirian mîdorozir gumazibar dagheba ko dipaba iti. Ezi me dagheba apa dipaba saram api. Me gîn silva ko gol ko korotiaba inigha ghua, danganir mamîn da monge. Egha me ua iza averpenir igharazimîn biziba uaghan da ini, egha me da isa ghua da modi.

⁹ Egha gîn me uarira uariv gia ghaze, “E ti arazir aghuim gamir puvati. E bizir bar aghuim datirîghîn an gari, egh e mangî gumazamizibav kemeka. E uan akabar kumigh iki mangî amîmzaraghan otogh, e ivezir kuram iniam. Aria, e mangî atrivimîn gumazir dapanibav kemeka.”

¹⁰ Egha me dimagarimra ua Samarian ghugha nguibar ekiamîn tiar akamîn garir gumazibar dia ghaze, “E Sirian mîdorozir gumazibar danganimîn ghuegha garima, gumazitam itir puvati.

Egha uaghan gumazibar miğiriğitaba baraghizir puvati. Sirian midorozir gumaziba, me arav ghue, ezi men biziba bar men danganimin ikiavira iti. Me hoziaba ko donkibar beniba firizir puvati. Beniba men suighavira itima, men averpeniba ikiavira iti. Ezi dagheba ko biziba averpenibar ikiavira iti.”

¹¹ Tiar akamin garir gumaziba akar kam baregha, akam inigh atrivimin dipenim mangasa gumazamizibar dei.

¹² Ezi atrivim dimagarimin akar kam ini. Egha dikavigha uan gumazir dapanibav miğia ghaze, “Ki Sirian midorozir gumazibar niğhnizim giğfo. Me kamaghin fo e daghebar otefe. Kamaghin amizi, me averpeniba ategha ghua, tuzir danganibar moga iti. Me ghaze, e nguibam ategh azenan mangiti, me en suigh en nguibar ekiam iniam.”

¹³ Ezi atrivimin gumazir dapanir mam kamaghin a miğei, “E ti gumazitaba ameghti, me 5plan hoziar nguibamin ikiavira itiba inigh mangi fogham, bizir manam Sirian midorozir gumaziba bato. Eghti Siriaba, e amangizir gumazir kabagh asighasighti, a dera, pura bizim. E fo, e bar nguibar ekiamin aven iti, e oveaghuezibar min arighiregham. Kamaghin amizi, e gumazitaba ateghti, me 5plan hoziar ikiavira itiba inigh mangam.”*

¹⁴ Egha me gumazir mabav sefe. Ezi atrivim karisin pumuning ko hoziaba isa gumazir kabagh aningi, egha me amangizi me foghasa ghue, bizir manam Sirian midorozir gumaziba bato.

* **7:13:** Hibrun akam deragha akar kamin mingarim abighizir puvati.

15 Egha gumazir kaba ghua kamaghin fo, Sirian midorozir gumaziba are. Ezi me men gin ghua Jordanin Fanemin otogha, me iniba ko misozir biziba ko men bizir igharazir tuavimin irezibar gani. Egha me uamategha iza atrivim mikeme.

16 Ezi Samarian gumazamiziba bizir kam baregha, me zuamira ivemara ghua, Sirian midorozir gumazibar averpenibar men bizir me taghiziba ini. Egha me pluan aviriba ko baliba ini. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God mikemezi moghin, me 1 kinara, 3 kilogrem pluan aghuir me witin ingarizim givesi, egha 1 kinara, 6 kilogrem bali givesi.

17 Atrivimin akurvazir gumazir dapanim, atrivim nguibar ekiamin tiar akar ekiamin garir midorozir gumazibar ganasa anemisefe. Ezi a tiar akamin boroghira tughav itima, gumazamiziba ivemara Sirian midorozir gumaziba faragha ikezir danganimin ghue. Gumazamizir avirim ivemara tiar akamin azenan ghua, anekunizi, a irizi me a dika ghuavira itima, an areme. Atrivim faragha ghua Elisan gani, ezi Elisa Godin akar kam isa atrivim ganingi. Ezi a datirighin guizbangin oto.

18 Elisa faragha kamaghin atrivim mikeme, "Aruem gurumin kamaghira ganti, gumazamiziba nguibamin tiar akamin mangi, egh me 1 kinara, 3 kilogrem pluan aghuir me witin ingarizim givezam, egh 1 kinara, 6 kilogrem bali givezam."

19 Egha gumazir dapanir datirighin aremezir kam, a kamaghin Elisan akam ikaragha ghaze, "Ni oragh! Ikiavira Itir God ti uan Nguibamin tiar akaba kuigh dagher aviriba e gingegham, ki

ghaze, e zuamira ti dagheba dagiar muziarimîn kamaghîn dagh ivezeghan kogham.”

Egha Elisa kamaghîn gumazir dapanir kam miġia ghaze, “Bar guizbangira, ni bizir kamîn ganti, an otogham. Egh ni dagher katam ameghan kogham.”

²⁰ Ezi datirighîn bizir kam Elisa mikemezi moghîn oto. Gumazir dapanir kam nguibamîn tiar akamîn tughav iti. Ezi gumazamiziba dagheba iniasa ivemara azenan ghua, anekunizi, a irizi me a dika ghuavira itima, an areme.

8

Sunemîn nguibar ekiamîn amizim, ua Israelin ize

¹ Dughiar mam, Elisa ghua Sunemîn nguibar ekiamîn amizim mikeme, amizir kamra an borim faragha areme, ezi Elisa a gamizi, a ua dikafi. Elisa kamaghîn amizim mikeme, “Ikiavira Itir God ghaze, mitiriar ekiamîn dughiam en nguazimîn otivam, eghti gumazamiziba 7plan azenibar dagheba puvatigham. Eghti ni uan pam ko borim inigh nguazir igharazimîn mangi iki mangiti, dughiar kurar kam ġivagham.”

² Ezi amizir kam Elisan akamîn ġin ghua, uan pam ko borim inigha ghua Filistian nguazimîn ikiavira itima, 7plan azeniba ġifa.

³ Egha ġin 7plan azenir kaba ġivazi, a uan pam ko borim inigha ua Israelin ize. Egha a ua uan dipenim ko nguazim iniasa atrivimîn azangasa ghu.

⁴ Amizim atrivim bagha zuima, atrivim Elisan ingangarir gumazim Gehasi miġia ghaze, “Ga uaning, ni mirakelin ekiar Elisa amizibar na geghanasa ki ifonge.”

⁵ Ezi Gehasi, Elisa fomira otarir aremezim gamizi a ua dikavizir bizim geghari. Egha an egharavira itima, amizir kam ua uan biziba ini-asa atrivimin azangsiġhasa izav oto. Ezi Gehasi amizir kamın ganigha, kamaghın atrivim miġei, “Atrivim, ni gan! Kar amizir kamra. Ezi kar otarir aremezir kamra, Elisa a gamizi a ua dikafi.”

⁶ Ezi atrivim Elisa amizir bizim bagha amizir kamın azai, ezi amizim a geghari. Egha ġin atrivim uan gumazir dapanir mamın diazi a izima, a kamaghın a miġei, “Ni amizir kamın akuraghti, a uan biziba uamateġh bar ada inigh. Ni uaghan an akuraghti, a dagher azenibar otivizibar daġiaba iniam, kar a 7plan azenibar kantrin iġharazimin itima, an azenimin otivizir dagheba.”

Sirian Atrivim Benhadat areme

⁷ Dughiar mam, Elisa Sirian nguibar ekiam Damaskusin ghu. Ezi dughiar kamın Sirian Atrivim Benhadat, arimariam iti. Ezi me kamaghın atrivim miġei, “Godın akam inigha izir gumazir kam Elisa, a datirighın Damaskusin iza kagh iti.”

⁸ Ezi atrivim uan gumazir dapanir mam Hasael kamaghın a miġei, “Ni dikavigh bizir aghuitam Godın akam inigha izir gumazim daningisi a inigh mangi an ganigh. Egh ni a mikemeghti, a kamaghın Ikiavira Itir Godın azaragh, nan arimariam ġivagham, o puvatigham.”

⁹ Kamaghin amizi, Hasael bizir bar aghuir me Damaskusin ingariziba ini. Ezi 40plan kamelba da ateram. Egh ada isa kamelbagh arigha Elisa bagha ghu. A ghua otogha kamaghin Elisan migei, “Gumazir Ekiam, Sirian Atrivim Benhadat, a nin otarimin min iti, a uan arimariam bagh nin azangasa na amada, an arimariam givagham, o putatigham?”

¹⁰ Ezi Elisa kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ni mangi kamaghin atrivim mikemegh, an arimariam givagham. Ezi Ikiavira Itir God kamaghin nan aka, bar guizbangira an aremegham.”

¹¹ Elisa akar kam gamigha givagha, dughiar ruarim puv Hasaelin gara ghuavira itima, Hasael aghumsigha nighnzir aviribagh ami. Ezi Elisa azi.

¹² Ezi Hasael kamaghin an azai, “Nan gumazir ekiam, ni tizim bagh azi?”

Ezi Elisa kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki fo, ni gin arazir kurar aviribar Israelian gumazamizibar amuam. Ni uan midorozir gumaziba ko, men divazir gavgavibagh asighasigh, egh dar apongti da isiam. Egh ia Israelian gumazir igiabav soghti me arighiram. Egh ia borir muziariba, nguazimin me apisti me arighiram. Egh ia naviba adair amizibar garir dughiam, ia midorozir sababa inigh men naviba ofiram. Kamaghin amizi, ki azi.”

¹³ Ezi Hasael akar kam baregha, kamaghin Elisan akam ikaragha ghaze, “Ki pura gumazir kinim. Ki manmaghin bizir ekiam kam damuam?” Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ikiavira Itir God

kamaghin nan akagha gifa, ni Sirian atrivimin otivam.”

¹⁴ Aning mikemegha givagha, Hasael ua Atrivim Benhadat bagha ghu. Ezi atrivim an azara, “Elisa manmaghira ni mikeme?”

Ezi Hasael ghaze, “Elisa ghaze, bar guizbangira nin arimariam givaghti, ni ua deragham.”

¹⁵ Egha amimzaraghan Hasael atrivim misueghti an aremeghasa nighnisi. Kamaghin amizi, a inim inigha, dipam garugha a inigha ghua, atrivimin guam avara. Egha mighigha an suirazi, atrivim aminim isava avegha, areme. Ezi gin Hasael an danganim inigha uabi Sirian atrivimin oto.

Israelin kantri ko kantrin Judan eghaghanim ghua Israelin kantri ikuvizir dughiamin tu

(Sapta 8:16--17:41)

*Jehoram Judabar atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 21:1-20)*

¹⁶ Ahapin otarim Joram, 5plan azenibar Israelian atrivimin iti, ezi Jehosafatin otarim Jehoram, a uan afeziamin danganim inigha, Judabar atrivimin oto.

¹⁷ A 32plan azeniba ikiava atrivimin oto, egha a 8plan azenibar Jerusalem in atrivimin iti.

¹⁸ A Israelian Atrivim Ahapin guivimin iti. Kamaghin amizi, an Ahapin adarazi ko Israelian atrivir igharazibar arazir kurabar gintisi. Egha arazir kurar aviriba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami.

19 Ezi Ikiavira Itir God Judan kantri gasighasighizir puvati. Guizbangira, Ikiavira Itir God uan ingangarir gumazim, Atrivim Devit ginighnisi. A fomira Devit ko akar dikirizim gamua ghaze, Devitin ikizibar tongin gumazitam zurara atrivimin ikiam, eghti Devitin lamin angazangarim mungeghan kogham. Ezi dughiar kamın Ikiavira Itir God akar dikirizir kam ginighnisi. Kamaghın amizi, a Judan kantri gasighasighan aghua.*

20 Dughiar Jehoram Judan atrivimin itimin, Idomian gumazamiziba an akam batogha an apengan ikian aghua. Egha me uari bagha atrivir mam amisefe, ezi a me gativagha men gari.

21 Ezi Jehoram dikavigha uan midorozir gumazir karisbar tuiva misoziba inigha, me Idomia misoghasa Sairin nguibar ekiamın amadaghan ghue. Me ghua otivizi Idomian gumaziba iza Jehoramın midorozir gumaziba ekiarugha, me misoghasa. Ezi dimagarimın, Jehoram uan midorozir gumazir karisbar misoziba ko, me bar pamten misogha Idomian gumaziba adugha zui. Ezi Israelian midorozir gumazir igharaziba midorozim ategha, uamategha ara uan nguibabar ghue.

22 Kamaghın amizi, Judaba Idomia dikabırazir puvati. Ezi Idomian gumazamiziba, uari uan kantri gativagha ikia iza datirighın tu. Ezi dughiar kamın, Lipnan gumazamiziba uaghan akaba batogha, ua Judabar apengan itir puvati.

23 Atrivim Jehoram amizir bizir igharazibar

8:19: 1 Atriviba 11:36 * 8:19: Ni 1 Atriviba 11:36in gan. 8:20: Jenesis 27:40

eghaghaniba, da akinafarir me kamaghin diborim, Judan Atrivibar Eghaghaniba, an aven iti.

²⁴ Ezi gin Atrivim Jehoram uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam inigha Devitin Nguibar Ekiamin ghua, an inazir afeziabar moziba itir danganimin anefa. Ezi an otarim Ahasia, an danganim inigha atrivimin oto.

*Ahasia Judabar atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 22:1-6)*

²⁵ Ahapin otarim Joram, a 12plan azenibar Israelian atrivimin itima, Jehoramın otarim Ahasia, Judabar atrivimin oto.

²⁶ Ahasia a 22plan azeniba ikia, egha atrivimin oto. Egha azenir vamiran Jerusalemın atrivimin ike. An amebam, Atalia, a Israelian Atrivim Omrin, igiar guivim.

²⁷ Ahasian amebam Ahapin ikizimin ize, kamaghin amizi, a Ahapin ikizimin arazir kurabar gin ghua, arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami, mati Ahapin ikizim amizi mokin.

²⁸ Dughiar mamın, Atrivim Ahasia, Israelian Atrivim Joramın porogha a ko ghua, aning Sirian Atrivim Hasaelin misosi. Me Gileatin Distrighin, Ramotin nguibar ekiamın boroghira uariv sosi. Ezi Sirian midorozir gumaziba Joram birazi, a bar ikufi.

²⁹ Ezi Joram midorozim ategha ghua, Jesrilin nguibar ekiamın ikia, ua deraghasa mizua iti. A Jesrilin ikiavira itima Atrivim Ahasia an ganasa ghu.

9

God Jehu amisevezi, a Israelian atrivimîn oto

¹ Atrivim Joram Jesrilin nguibar ekiamin itima, Godin akam inigha izir gumazim Elisa, akam inigha izir gumazibar okoruamin tongin, gumazir igiar mamîn diazi a ize. Ezi a kamaghin a miġei, “Ni deraghvira uan inim kegh, egh olivin borem itir miŋevir muziarim inigh dikavigh Gileatin Distrighin itir nguibar ekiam Ramotin mangi.

² Egh ni Ramotin otogh, mangi Jehosafatin otarim Jehu batogh,* a Nimsin igiavotarim. Eghti a uan namakaba ko ikiti, ni a inigh danganir mogomer tamîn aven mangi.

³ Egh borem itir miŋevir kam inigh borem an dapanim gingeġh kamaghin a mikim, ‘Ikiavira Itir God, Israelian atrivimîn ikiasa ni amisefe.’ Ni bizir kam damigh ġivagh, egh tiar akam kuigh zuamiram ari mangigh.”

⁴ Elisa mikemegha ġivazi, Godin akam inigha izir gumazir igiar kam dikavigha Ramotin nguibar ekiamin ghu.

⁵ Egha an otogha garima, Jehu aperaghav ikia midorozir gumazibar, gumazir dapanir igharaziba ko miġei. Egha a Jehu miġia ghaze, “Gumazir ekiam, ki akar mam nin iti.”

Ezi Jehu an azara, “En tinara, ni akam an iti?”

Ezi Godin akam inigha izir gumazim kamaghin a miġei, “Nirara, ki akam nin iti.”

⁶ Ezi Jehu dikavigha dipenimin aven ghuzi,

* **9:2:** Jehun afeziam, a Judan atrivimîn ikezir gumazir kam Jehosafat puvati. Atrivim Jehosafatin eghaghanim, a 1 Atrivim sapta 22 ko 2 Atrivim sapta 3in iti. Jehosafat, a gumazir igharazim.

9:6: 1 Atriviba 19:16

Godin akam inigha izir gumazim an gin ghua olivin borem inigha Jehun dapanim ginga kamaghin a migei, "Ikiavira Itir God, a Israelian God, kamaghin migei, 'Ki datirighin Israelian atrivimin ikiasa ni amisefe. Eghti ni nan gumazamiziba Israelia, me gativagh men ganam.

⁷ Egh ni Ahapin ikizim misoghinarikigh, kar atrivir ni fomira an ingangarir gumazir dapanimin ikezim. Eghti ki arazir kamın, Atrivir Amizim Jesebelin arazir bar kuraba ikarvaghm. Kar fomira nan akam inigha izir gumaziba ko nan ingangarir gumazibav soghezi, me ariaghirezir amizim.

⁸ Eghti ki Ahapin adarazi bar me gasighasigham. Bar guizbangira, Israelian tongin otivir Ahapin ikizimin gumaziba, ki bar moghira me agivaghm, gumazir igiaba ko aruaba sara.

⁹ Ki bar fomira Nebatin otarim Jeroboamin ikizim, ko Ahiyan otarim Atrivim Basan ikizim gasighasiki. Egh kamaghira ki Ahapin ikizim bar me gasighasigham.

¹⁰ Eghti Atrivir Amizim Jesebel aremegham, eghti an kuam afamin gumaziba puvatigham. Puvati, afiaba Jesrilin nguibar ekiamin boroghram an kuam amam.'" Ezi Godin akam inigha izir gumazir kam Ikiavira Itir Godin akar kamın gun mikemegha givagha, tiar akam kuigha arav ghu.

¹¹ Ezi Jehu ua atrivimin gumazir dapanir igharaziba bagha ghuzi, men mav an azara, "Biziba bar deraghvira iti, o? Manmaghsua gumazir onganir kam iza nin gani?"

Ezi Jehu kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ia gumazir kamaghin garibar arazibagh fo, me zurara pura tintinibar migirigiabagh ami.”

¹² Ezi me kamaghin a migei, “Ni ifari. Ni deraghvira e mikim. Ni e gifar akam mongan marki.”

Ezi Jehu bighavira kamaghin gumazir dapanibav gei, “Gumazir kam iza kamaghin na migei, ‘Tkiavira Itir God ghaze, a Israelian atrivimin iki-asa na misevegha gifa.’”

¹³ Gumazir dapaniba akar kam baregha, zuamira uan korotiar ruariba suegha dipenimin adidiaba ave, ezi Jehu adidiamin tughav iti. Ezi me sigham givia kamaghin dei, “Jehu atrivimin otogha gifa.”

Jehu, Israelian Atrivim Joram misoghezi, an areme

¹⁴⁻¹⁵ Jehu, a Jehosafatin otarim, egha Nimsin igiavotarim. A datirighin nguibar ekiam Ramotin ikia, egha Atrivim Joram misueghti an aremeghti, an an danganim inigh atrivimin otivasa uan gumazir dapaniba ko akabar kiri. Ezi Atrivim Joram Jesrilin ikiavira iti. Faragha Israelia, Sirian Atrivim Hasael ko misozir dughiamin, Atrivim Joram midorozimin aven osimtizir ekiam ini, egha a derazir puvati. Ezi datirighin Jehu uan gumazir dapaniba kamaghin me migei, “Ia na ko navir vamira iki, egh ia deraghvira gan, egh gumazitam ateghti, a Ramot ategh Jesrilin nguibar ekiamin gumazamiziba bagh mangi, bizir ki damuamin kabar gun mikiman marki.”

¹⁶ Egha Jehu uan karisin anabogha, midorozir gumazir maba ko me Ramot ategha Jesrilin ghue. Atrivim Joramin arimariam givazir puvati, egha

a Jesrilin uan dakozim girighav iti. Ezi dughiar kamın, Judan Atrivim Ahasia, Joramın ganasa Jesrilin ghugha, aning uaghara Jesrilin iti.

¹⁷ Ezi ganganir gumazir mam, nguibar ekiam Jesril avınizir divazımın tauan tughav ikia garima, Jehu ko an midorozir gumaziba izi. Ezi a dia kamaghın gumazir nguibamın itibav gei, “Ki midorozir gumazir avırımın garima, me izi.”

Ezi gumazir maba ghua, ganganir gumazir kamın akabar gun Atrivim Joram mikemezi, a kamaghın me migei, “Ia midorozir gumazitam mikemeghti, a hoziam inigh, ivegh mangi me batogh kamaghın me mikim, ‘Biziba bar ti ian deraz, o puvati?’”

¹⁸ Ezi midorozir gumazir mam hoziam gaper- agha ivegha ghua kamaghın Jehu migei, “Atrivim kamaghın foghasa, biziba bar ti ian deraz, o puvati?”

Ezi Jehu an akam ikaragha ghaze, “Kar nın bizim puvati. Ni pura en gın izi.”

Ezi ganganir gumazim, midorozir gumazir kam bagha garavira itima, a ua izezir puvati. Ezi a kamaghın atrivim bagha akam amada, “Midorozir gumazir ni amadazim, a ghua me bato, egha ua izezir puvati.”

¹⁹ Ezi atrivim midorozir gumazir igharazim amadazi, a ghu. Egha midorozir gumazir kam me batozir dughiamın, a uaghan kamaghın Jehu migia ghaze, “Atrivim kamaghın foghasa, biziba bar ti ian deraz, o puvati?”

Ezi Jehu a migia ghaze, “Kar nın bizim puvati. Ni pura en gın izi.”

20 Ezi ganganir gumazim, midorozir gumazir kam bagha garima, a izezir puvati, egha a kamaghin atrivim bagha akam amada, “Midorozir gumazir ni amadazim, a uaghan ua izezir puvati. Ezi ki gumazir karisin itimin garima, a Nimsin otarim Jehu ami moghin, bar arazir onganim gami. An hoziabagh amima da bar puvira ivemara, karisba amikirvagh a izi.”

21 Ezi Atrivim Joram ghaze, “Ni na bagh karis akir.” Ezi me anakirigha givazi, Israelian Atrivim Joram uan karisin anabo, ezi Judabar Atrivim Ahasia karisin igharazimin ghuavanabo. Egha aning Jehu bativasa ghu. Egha aning ghua, Jesrilian gumazim Nabotin nguazimin boroghin a bato.

22 Joram, Jehu batozir dughiamin, a kamaghin Jehun azara, “Biziba bar ti nin deraz, o puvati?”

Ezi Jehu kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Da manmaghin deragham? Nin amebam Jesebel asebar gin ghuavira iti, egha arazir kuraba ko imezibagh amuavira iti, mati tuavimin amizim tintinibar arua gumazir igharaziba ko akui moghin ami. Nin amebamin arazir kurar kaba bar ekiva zui.”

23 Joram, Jehun akar kam baregha, zuamira uan karis giragha arav ghu. Egha kamaghin Ahasian dei, “Ahasia, gumazir kam na abinasa ize!”

24 Egha Jehu uan barir pim bar pamtemin a gekuigha, Joramın akirim gase. Ezi barim an dighorim abighizi, a uan karisin averiam girigha areme.

25 Ezi Jehu, kamaghin gumazir dapanim Bitkar migei, “Ni Joramın kuam inigh Nabotin nguazimin anakunigh, kar Jesrilin gumazim. Ni Ikiavira Itir God fomira Joramın afeziam Atrivim Ahap

mikemezir akar kam ginighnighvira iki. Dughiar kamın, ga uan karisning inigha Ahapın gin zuima, Ikiavira Itir God kamaghın Ahap mikeme.

²⁶ 'Ki Ikiavira Itir God, ki boghimra gumazibar garima, me nin ifongiamın gin ghua, Nabot ko an otaribav soghezi, me ariaghire. Kamaghın amizi, guizbangira, ki Nabotın nguazimra nin arazir kurar kaba ikaragham.'

Egha Jehu ua kamaghın Bitkar migei, "Ikiavira Itir God fomira mikemezi moghin, ni Joramın kuam inigh mangi Nabotın nguazir kamın anekunigh."

Judan Atrivim Ahasia areme

²⁷ Ezi Judan Atrivim Ahasia, Atrivim Joramın garima, an aremegha givazi, a uan karisın ikia egha ara Bethaganın nguibar ekiamın ghu. Ezi Jehu uan midorozir gumaziba ko Ahasian agıntisi, egha Jehu kamaghın midorozir gumazibav gia ghaze, "Ta uaghan a gasegh!" Ezi a uan karisın ghua Gurın mighsiamın ghuavanadima, me Ipleamın nguibamın boroghın a gase. Ezi Ahasia bar ara ghua Megidon nguibar ekiamın ghugha gin areme.

²⁸ Ezi Ahasian gumazir dapaniba an kuam inigha, karisın mam gatigha uam a inigha Jerusalemın ghu. Egha me Devitın Nguibar Ekiamın an inazir afeziabar mozibar danganımın anefa.

²⁹ Joram azenir namba 11ın Israelian atrivimın itima, Ahasia Judabar atrivimın oto.

Me Atrivir Amizim Jesebelin misoghezi, an areme

³⁰ Ezi Jehu uan adarazi ko me Ahasian agintigha givagha, ua Jesrilin ize. Atrivir Amizim Jesebel danganir kamın ikiava, kamaghın akam baraki, Joram areme. Ezi Jesebel uan damaziba aghıva uan dapanir arızim adii, egha atrivimın dipenimın aven tughav ikia, winduan beragha tuavimın gari.

³¹ Egha Jehu nguibar ekiamın tiar akar ekiamın aven zuir dughiamın, Jesebel kamaghın an dia ghaze, “O Simri,[†] ni uan gumazir ekiam misoghezi an aremezir gumazim, ni ti deragha iti?”

³² Jehu oregha winduan pin gara egha kamaghın dei, “Tina nan adarazi bagh izasa ifonge? Tav iti, o?” Ezi ingangarir gumazir maba atrivimın dipenimın ikia, Jehun akam baregha, iza winduan beragh an gari.

³³ Ezi Jehu kamaghın miği, “Ia amizir kam akunighti a izighiri.” Ezi me Jesebel akunizi a iraghu. Ezi an ghuzim tintinibar dipenir biriba ko hoziaba rue. Ezi Jehu uan hoziaba ko karisbagh amima, da Jesebelin kuam dikabiri.

³⁴ Ezi gin Jehu atrivimın dipenimın aven ghughava api. A dagheba ko dipaba amegha givagha, kamaghın gumazibav gei, “God kamaghın mikemegha gıfa, amizir kurar kam mar ikufigh. Guizbangıra, amizir kam atrivir mamın guivim. Kamaghın amizi ia an kuam afagh.”

[†] **9:31:** Jesebel ziar kam Jehu gati, Simri. A fo, Simri fomira atrivimın ingangarir gumazir mam, a uan atrivim misoghezi, an areme. Ezi Jehu datirighın uaghan arazir kamram ami. Ni 1 Eghaghaniba 16:8-20in gan.

³⁵ Ezi me an kuam inigha mozim darighasa azenan ghu. Egha me an kuam burima, a itir puvati. Me an dapanir agharim ko dagarimning ko dafarir beramningra gari.

³⁶ Egha me ua ghuegha bizir kamin gun Jehu migeima, a ghaze, “Bizir otozir kam, Ikiavira Itir God, uan ingangarir gumazim Elaija, a Tisben nguibamin gumazim, an akam garugha mikeme. Ikiavira Itir God kamaghin mikeme, ‘Jesebel are-meghamin dughiam, afiaba izi Jesrilin nguibar ekiamin an kuam amam.

³⁷ Eghti an mikarzir otevir mizumziariba tintinibar nguazim giregh ikiva, afiar buaribar min ganam. Eghti gumaziba dar ganiva, foghan kogham kar ti Jesebelin mikarzir otevir naba, o?”

10

Me Ahapin ikizim misoghezi, me bar ariaghire

¹ Atrivim Ahapin otariba ko, an igiavotariba me Samarian nguibar ekiamin iti.* Men dibobonim, 70in tu. Ezi Jehu akinafarir maba osirigha, Samarian gumazir dapaniba ko gumazir aruaba ko, gumazir Ahapin ovavir borir otaribar gariba bagha da amaga kamaghin migia ghaze,

²⁻³ “Ahapin otariba, ia ko iti. Ezi ia midorozir karisba ko hoziaba ko afuziba, ko misoghamin bizir maba sara ikia, egha divazir gavgavim avinizir nguibar ekiamin iti. Kamaghin amizi, dughiar ia akinafarir kaba iniamimin, ia Ahapin

9:36: 1 Atriviba 21:23 * **10:1:** Hibrun akam ghaze, Jesril. Gumazir fomira itir maba Grighin akamin akar kam gira, me ghaze a Samarian nguibar ekiamin migei.

ovavir boribar tongin, gumazir bar aghuitam atrivimin ikisi anemisefeigh. Egh ia an akuragh a bagh misogh.”

⁴Ezi gumazir dapaniba ko gumazir aruaba akar kam inigha, bar atiatigha ghaze, “Jehu atrivir pumuning abiragha gifa. Eghti e manmaghin anebiragham? E bar ibura.”

⁵Kamaghin amizi, gumazir atrivimin dipenimin garim ko nguibar ekiamin gumazir dapanir faragha zuim, ko gumazir aruaba, ko gumazir Ahapin ovavir boribar gariba, me Jehu bagha kamaghin akam amada, “E nin ingangarir gumaziba, e nin ifongiamin gin mangasa. E gumazitam amiseveghti an atrivimin otoghan kogham. Bar puvatigham. Ni tizim damusi, ni puram a damu.”

⁶Ezi Jehu uam akinafarir igharazim osirigha kamaghin gumazir kabav gei, “Ia nan gin mangi egh nan apengan ikisi, ia bar Ahapin ovavir borir otaribav sueghti, me arighireghasa ki ifonge. Egh gurumin kamaghira garir dughiamra, ia men dapaniba inigh Jesrilin izi.” Dughiar kabar, Ahapin ovavir borir otarir 70plan kaba, me gumazir aruaba ko Samarian nguibar ekiamin iti, ezi gumazir aruar kaba zurara men sure gami.

⁷Egha gumazir aruar kaba Jehu da akinafarim inigha, Ahapin ovavir borir otarir 70plan kaba bar me misoghezi me ariaghire. Me men firibar ghoregha, men dapaniba isa akirabagh aghuigha Jehu bagha da amangi.

⁸Ezi Jehu kamaghin oraki, me Ahapin ovavir borir otaribar dapanibar akua izegha gifa, ezi a kamaghin me migei, “Ia dapanir kaba inigh,

nguibar ekiamin tiar akar ekiamin, da isi pozir pumuning mikinigh, egh da ateghti, da mamaghira iki mangi gurum mizaraghan tugh.”

⁹ Egha amimzaraghan, Jehu dikavigha nguibar ekiamin tiar akamin ghugha dapanir kabar gari. Gumazamizir avirim danganir kamini iti, ezi Jehu tugh kamaghin me migei, “Ki uabi uan gumazir ekiam Atrivim Joram abiraghosa nighnisi. Egha ki a misoghezi an areme. Egha ki fo, ia gumazir kam misoghezi an aremezir puvati. Ezi tinara gumazir kabav soghezi, me ariaghire? E fozir puvati.

¹⁰ Ezi bizir kam kamaghin en aka, akar Ikiavira Itir God fomira isa Ahapin ikizim ganingiziba, da bar guizin otivaghiri. Ezi datirighin Ikiavira Itir God, akar a uan ingangarir gumazim, Elaijan akam garugha mikemezim, an otogha gifa.”

¹¹ Egha gin Jehu, Ahapin ikizir Jesrilin itir igharaziba, ko an gumazir dapaniba, ko an namakar aghuiba, ko an ofa gamir gumaziba, a bar me misoghezi me ariaghire. Jehu tav ataghizi a itir puvati. Bar puvati.

Jehu, Atrivim Ahasian ikizim misoghezi, me ariaghire

¹² Egha Jehu uan midorozir gumaziba ko Jesril ategha, Samarian mangasa. A tuavir kamini ghua danganir me kamaghin diborim, Sipsipbar Garir Gumaziba Uari Akuvir Danganimin oto.

¹³ Egha a gumazir maba bativigha, kamaghin men azara, “Ia managh ikegha ize?”

Ezi me kamaghin an akam ikaragha ghaze, “E Atrivim Ahasian adarasi. E Atrivim Joramini

adarazi ko Atrivir Amizim Jesebelin ikizimin ganasa Jesrilin zui.”

¹⁴ Ezi Jehu akar kam baregha, kamaghin uan adaraziv gei, “Ia gumazir kabar suikigh.” Ezi me gumazir kaba bar men suigha, me inigha ghua mozir bar ekiam itir danganimin zui. Egha me Ahasian adarazi bar me misoghezi me ariaghire, ezi tav itir puvati. Men dibobonim, 42in ghu.

Jehu Ahapin ikizimin igharaziba bar me misoghezi, me ariaghire

¹⁵ Ezi Jehu uan midorozir gumaziba ko danganir kam ategha ghua, tuavimin Rekapin otarim Jonadap bato. Egha Jehu dughiam a ganigha, kamaghin a migei, “Ki nin nighnizim bar a gifonge. Ni manmaghin ami, ki amir biziba ni dagh akongez, o puvati?”

Ezi Jonadap kamaghin Jehu migei, “Are, ki ni ko navir vamira iti.”

Ezi Jehu kamaghin a migei, “A dera. Kamaghin ni uan dafarim na daningigh, ga uan dafarimningin suiraka.” Egha Jehu, Jonadapin dafarimin suiragha, a gekuigha karisin anabo.

¹⁶ Egha Jehu kamaghin a migei, “Ni na ko izi egh fogham, ki Ikiavira Itir Godin gin mangasa gavgafi.” Egha aning karisin aven aperagha Samaritan ghu.

¹⁷ Me Samarian otivigha, Jehu Ahapin ikizimin gumazir igharazir maba bar me misoghezi me ariaghire. A bar me agifa, ezi akar kam, Ikiavira Itir God fomira Elaija ganingizi moghira, a guizin oto.

Jehu gumamazizir asem Balin ziam feba bar me misoghezi, me ariaghire

¹⁸ Ezi gin Jehu Samarian gumamazizibar diazi, me iza uari akufa, ezi a kamaghin me migei, “Fomira, Atrivim Ahap asem Balin ziam fasa gavgafi. Eghti nan arazir ki asem Balin ziam famim, Ahapin arazir asem Balin ziam fem bar a gafiragham.

¹⁹ Eghti datirighin ia Balin akam inigha izir gumaziba ko, an ofa gamir gumaziba ko, asem balin ziam fer gumamazizibar diaghti, me bar izi uari akufagh. Ia tav ateghti, a pura ikian marki. Datirighin ki ofan bar ekiam asem Balin bagh a damuasa. Eghti tav otoghan kogh aremegham.” Jehu gumamazizir asem Balin ziam febav sueghti me aremeghasa, a me gifara akar kam gami.

²⁰ Egha a ua kamaghin migei, “E asem Balin ziam fisi dughiar ekiatam amiseveka.” Egha me dughiar mam amisefe.

²¹ Ezi Jehu akam bar Israelian nguibaba bagha anemadazi, gumamazizir asem Balin ziam feba me iza uari akufa. Tav ua nguibamin itir puvati. Egha me ghua asem Balin izam fer dipenimin aven ghuezi, dipenim bar izifa.

²² Me aven ghuegha givazi, Jehu, ofa gamir gumazir korotiar aghua asem Balin ziam febar garim, kamaghin a migei, “Ni korotiaba inigh, gumamazizir iza asem Balin ziam febar aningh.” Ezi gumazir kam Jehu mikemezi moghin ami.

²³ Ezi gin, Jehu ko Rekapin otarim, Jonadap aning Balin ziam fer dipenimin aven ghu. Egha Jehu kamaghin gumamazizibav gei, “Ia

deraghvira uarir gan, egh uari asavsuigh, gumazamizir Ikiavira Itir Godin ziam fe tam ti e ko ikiam. E gumazamizir asem Balin ziam febara ikiam.”

²⁴ A mikemegha givagha, Jonadap ko danganir ofa gamir dakozir itimin aven ghua, asem Bal bagha ofan bar isia mighiriba ko ofan igharaz-ibagh ami.

Gumazamiziba tighar izamin dughiamin, Jehu faragha 80plan midorozir gumazibav sevegha asem Balin ziam fer dipenimin azenan mizuam ikiasa me mikeme. Egha a kamaghin me mikeme, “Ia asem Balin ziam fer gumazamiziba bar me misueghti me arighiregh. Eghti midorozir gumazitam gumazamizir kabar tav ateghti an arimangigham, midorozir gumazir kam aremegham.”

²⁵ Egha Jehu ofan bar isia mighirizim gamigha givagha, kamaghin uan midorozir gumaziba ko gumazir dapanibav gei, “Ia aven izi bar me misueghti me arighiregh. Ia tav ateghti an arimangan marki.” Ezi me aven ghua midorozir sabamin bar me misuaghariki. Egha me gin men kuaba inigha ghua nguibar ekiamin azenan da kuni. Egha me uamategha nguibar ekiamin itir Balin ziam fer dipenim bagha zui.

²⁶ Me Balin ziam fer dipenimin aven ghuegha, guarir akinir asebar nedaziba itir gumaziba dar ziaba feba, inigha azenan iza avimin dagh aboro.

²⁷ Egha me asem Balin marvir guam gasighasigha, an ziam fer dipenim gasighasiki. Egha me asem Balin ziam fer dipenir kam gamizi

a buarir dipenimîn oto, egha ikia iza datirighîn tu.†

²⁸ Arazir kamîn, Jehu asem Balîn ziam fer arazim agîfa, ezi Israelia uam an ziam fer puvati.

²⁹⁻³⁰ Ezi Ikiavîra Itir God kamaghîn Jehu miġei, “Ni nan navir averiamîn ifongiamîn ġîn ghua, egha ni bizir kaba Ahapîn adarazigh ami, ezi nîn arazir kam nan damazimîn dera. Kamaghîn amizi ki ġîn nîn adarazir gumaziba ateghti, me atrivibar otivam. Nîn ikegh mangî nîn otarim ko an otarim, ko an igiavotarim ko an azizimîn tugham.” Ezi ġîn Jehu Atrivim Jeroboamîn arazir kurabar ġîn zui, gumazir kam a fomîra Israelia gekuizi me arazir kuram gami. Jeroboam ġolîn bulmakaun pumuningîn ingarigha, mam inigha Betelîn nguibamîn aneti, egha mam inigha Danîn nguibamîn aneti. Ezi Jehu Israelia ataghizi, me bulmakaun kamningîn ziam fe.

³¹ Ezi Jehu uaghan Ikiavîra Itir God, a Israelian Godîn Araziba uan navir averiamîn aven bar deraghavîra dar ġîn mangasa gavgavizir puvati. An akîrim ragha Jeroboamîn arazir kurabagh asarazir puvati. Jeroboam, a fomîra Israelia gekuizi, me arazir kurabagh amizir atrivim.

Jehu areme

³² Dughiar kamîn Jehu atrivimîn itima, Ikiavîra Itir God kantrin igharaziba ataghîrazi, me Israelia gafigha men nguazir otevir maba isi. Sirian Atrivim Hasael Israelian nguazir otevir kam bar a inîasa me misosi.

† **10:27:** Akar kam, “datirighîn,” e itir dughiam miġeir puvati. Puvati. A dughiar gumazim akînafarir kam osirizim miġei.

10:29-30: 1 Atriviba 12:28-30

³³ A Jordanin Fanemin aruem anadi naghin iti. Ezi Hasael Israelia abiragha, men nguazir kaba ini, a sautin amadaghan Arnonin Fanemin boroghin itir, Aroerin nguibar ekiamin ikegha ghua, notin amadaghan ghua, Gileat ko Basanin Distrighningin tu. Kar Gatın anabam, ko Rubenin anabam, ko Manasen anabamin akuar mamın adarazir nguaziba.

³⁴ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Jehu amiziba, da akınafarir kamın iti, me a dibora ghaze, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akınafarir kam ingangarir gavgavir an amiziba bar dagh eghari.

³⁵ Egha gin Jehu uan inazir afeziabar min aremezi, me Samarian nguibar ekiamin mozimin anefa. Ezi an otarim Jehoahas, an danganim inigha atrivimin oto.

³⁶ Jehu Samarian ikia, 28plan azenibar Israelian atrivimin ike.

11

Atalia Judan Atrivir Amizimin oto (2 Eghaghaniba 22:10--23:15)

¹ Ezi Atrivim Ahasian amebam Atalia kamaghin akam baraki, an otarim Ahasia aremegha gifa, ezi a zuamira midorozir gumazibav kemezi, me Judan atrivibar ikizimin gumaziba bar me misoghezi me ariaghire.

² Ezi midorozir gumaziba Ahasian otarim Joas misoghezi an aremezir puvati. Me kamaghin fozir puvati, Atrivim Joramın guivim Jehoseba ko Atrivim Ahasian buaramizim, moga Joas inigha amizir an ganamim, ko aning isa danganir me

daguivsiaba arizimın aven aning modo. Kamaghın amizi, Atalia Joas misoghezi an aremezir puvati.

³ Ezi Jehoseba 6plan azenibar Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın aven Joas modozi an a ko iti. Ezi dughiar kamın Atalia Judan atrivir amizimın ikiavıra iti.

⁴ Ezi namba 7ın azenimın Atalia amizir atrivimın itima, ofa gamir gumazim Jehoiada, midorozir gumazir amizir atrivimın gariba ko, midorozir gumazir atrivimın dıpenimın gariba, me bagha akam amaga ghaze, me Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın izi. Me izegha gıvazi, Jehoiada me ko akar dıkirızir gavgavir mam gami. A me bagha akar mam akırizi, me bizir a damuasa me mikemeziba bagha, Ikiavıra Itir Godın ziamın akar dıkirızir gavgavim gami. Ezi a gın Ahasian otarim Joas inigha iza men aka.

⁵⁻⁸ Egha Jehoiada kamaghın me miğei, “E Joas damighti an atrivimın otivasa ki ifonge. Kamaghın amizi, ki bizir ia damuamiba bagh ia mikimasa. Ki fo, midorozir gumazir okoruar pumuning Sabatın dughiamın, ingangarim agıvagha avughsi, ezi igharaziba men danganiba isa ingangarim gami. Ezi Sabatın kam otivasa, ezi midorozir gumazir okoruar 3pla, ia bar Ikiavıra Itir Godın Dıpenim izasa ki ifonge. Midorozir gumazir Sabatın dughiamın ingangarim gamiba, kar atrivimın dıpenimın gari darasi, ko Surın tiar akamın garir darasi, ko midorozir gumazir akırangın tuivigha ikia, divazimın tiar akamın gariba, me bar Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın izi Joas geghuv an ganam. Midorozir gumaziba

bar midorozir sababar suighiva, Ikiavira Itir Godin Dipenimin danganiba bar da tuivigh iki, egh deraghviram atrivim bagh gan. Eghti a danganitamın mangiti, midorozir gumaziba a ko mangi. Egh midorozir gumaziba gumazitam ateghti, an an boroghın izan marki. Eghti gumazitam roghira iziti, me gumazir kam misueghti an aremegh.”*

⁹ Ezi midorozir gumazibar dapaniba, ofa gamir gumazim Jehoiadan akar kamın gın ghua Sabatın dughiamın, me midorozir gumazir ingangarim agivagha avughsasa amir kaba, ko midorozir gumazir men danganiba iniamiba, bar men akua Jehoiada bagha Ikiavira Itir Godin Dipenimin izi.

¹⁰ Dughiar kamın, Atrivim Devitın afuziba ko oraba, da Ikiavira Itir Godin Dipenimin iti. Ezi Jehoiada bizir kaba inigha midorozir gumazibar dapanibagh anıngi.

¹¹ Ezi midorozir gumaziba ghua, Ikiavira Itir Godin Dipenimin uari bagha danganiba inigha, sautın amadaghan ikegha ghua notın amadaghan tu. Me uaghan ofa gamir dakozimın boroghın tuivighav ikia, egha midorozir sababa suigha, atrivim ekiarugha bar deraghvira gara iti.

¹² Midorozir gumaziba uari akırigha mızua itima, ofa gamir gumazim Jehoiada, Joasın akua azenan iza, atrivibar dapanir asuam Joasın dapanim garu. Egha Akar Dikirizir Gavgavim itir akınafarir rıghizir mam a ganıngi. Egha me gın olivın borem Joasın dapanim gıngegha

* **11:5-8:** Hibrun akam vezin kabar migirigiar otevir maba deragha dar mingariba abıghizir puvati.

anemisevezi, an atrivimîn oto. Ezi gumamaziziba bar akuegha dafaribav sogha, kamaghîn dei, “Joas dughiar ruarimîn atrivimîn ikiam.”

¹³ Ezi Atrivir Amizim Atalia midorozir gumaziba ko gumamazizibar dimdiam baregha, uan dipenim ategha Ikiavira Itir Godin Dipenimîn danganir gumamaziziba uari akuva itimîn ghu.

¹⁴ A ghua otogha garima atrivir igiam, atriviba ami moghin, Ikiavira Itir Godin Dipenimîn guamin itir guarir akinimîn boroghîn tughav iti. Egha a midorozir gumazibar dapaniba ko gumazir sîghabagh ivibar garima, me atrivir igiamîn boroghîn iti. A uaghan garima gumamaziziba bar akuegha, men marazi uaghan isîghabagh ivi. Ezi Atalia puv atara uan korotiam abîgha dia ghaze, “Ia gumamazizir kuraba. Ia bar arazir kuram gamua na abinasa.”

¹⁵ Ezi Jehoiada Ikiavira Itir Godin Dipenimîn boroghîn Atalia misueghti an aremeghan an aghua. Egha a kamaghîn midorozir gumazir dapanibav gei, “Ia Atalian suiraghti, midorozir gumaziba anekiarugh a kurugh Ikiavira Itir Godin Dipenim avînzir divazimîn azenan mangi. Eghti gumazitam an gin mangiti, ia gumazir kam misueghti an aremegh.”

¹⁶ Ezi me Atalian suiragha, a inigha Godin Dipenim ategha ghua atrivimîn dipenim avînzir divazir hoziaba aven zuir tiar akamîn aven ghugha, a misoghezi an areme.

Ofa gamir gumazim Jehoiada gumamazizibar akurazi,

*me Ikiavira Itir Godin girara zui
(2 Eghaghaniba 23:16-21)*

¹⁷ Godin ofa gamir gumazim Jehoiada, Atrivim Joas ko gumazamizibar akurvazi, me Ikiavira Itir God ko Akar Dikirizir Gavgavim gamua ghaze, me Ikiavira Itir Godin gumazamizibara ikiam. Egha a uaghan atrivim ko gumazamizibar akurazi, me uarir tongin Akar Dikirizir Gavgavim gami.

¹⁸ Egha gin gumazamiziba asem Balin ziam fer dipenimin ghua, bar a gasighasiki. Egha me ofa gamir dakoziba ko asem Balin marvir guabagh asighasiki. Egha me Balin ofa gamir gumazim Matan misoghezi an areme. Ezi Jehoiada midorozir gumazir maba misevezi me Ikiavira Itir Godin Dipenimin gara a geghufi.

¹⁹ Ezi Jehoiada, midorozir gumazibar dapaniba ko, midorozir gumazir atrivimin gariba ko, atrivimin dipenimin garir midorozir gumaziba, me Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghugha atrivir igiam inigha an akua atrivimin dipenimin zuima, gumazamiziba bar men gin zui. Me bar ghua otivigha, tiar akar me kamaghin diborim, Midorozir Gumazibar Tiar Akam, an aven ghua Joas isava atrivir dabirabim gatizi an a gaperu.

²⁰ Ezi gumazamiziba bar akonge. Me fo, midorozir gumaziba atrivimin dipenimin boroghin Atalia misoghezi an areme. Kamaghin amizi, gumazamiziba navir amirizim sara Jerusalem in apiaghav iti.

²¹ Joas 7plan azeniba ikia, egha atrivimin oto.

*Joas Ikiavira Itir Godin Dîpenim akiri
(2 Eghaghaniba 24:1-14)*

¹ Jehu Israelian atrivimîn itima, an namba 7în azenimîn aven Joas Judan atrivimîn oto. Egha Joas Jerusalemîn ikia, 40plan azenibar atrivimîn iti. Joasin amebam Sibia, a Berseban amizim.

² Ezi Joas atrivimîn itir dughiamîn, Godin ofa gamir gumazim Jehoiada an niġhnizibar kira zui, kamaghîn amizi, Joas arazir aghuiba Ikiavira Itir Godin damazimîn dagh ami.

³ Egha Joas, miġhsiabar pîn itir asebar ziaba fer dîpenibagh asîghasîghizir puvati, ezi gumazamiziba danganir kabar ghuavira ikia ofabagh amua, egha pauran mughurîar aghuim zuiba tue.

⁴ Dughiar mamîn, Joas ofa gamir gumazibar diazi me izima a me miġia ghaze, “Ia ofa gamir gumazamiziba bar, dagiar me inîgha Ikiavira Itir Godin Dîpenimîn iziba ini, kar Ikiavira Itir Godin Dîpenimîn takisîn dagiaba, ko dagiar gumaziba uan akar dikîrizibar ġîn mangî danîngamiba, ko me uan ifongiabar God ganîdir dagiaba.*

⁵ Ia ofa gamir gumaziba vaghvagh, deraghvira dagiar gumazamiziba ia ganîdibar gan. Egh ia ganti, Ikiavira Itir Godin Dîpenimîn danganitam ikuvigham, eghti ia dagiar kabar taba inîgh gumazibagh ivezeghti, me danganir ikuvizir kam akîrigham.”

⁶ Ezi azenir mabar ġîn, kar Joasin namba 23plan azenibar an atrivimîn iti, egha an ofa gamir gu-

* **12:4:** Hibrun akam deragha vezin kamîn mîngarim abîghizir puvati. Nî Ikiavira Itir Godin takisîn dagiabagh foghsi, nî Ua Me Ini 30:11-16în gan. Egh nî akar dikîrizimîn dagiabagh foghsi, nî Ofa Gami 27:1-7în gan.

mazibar garima, me Ikiavira Itir Godin Dipenim akirasa bízitam gamir puvati.

⁷ Ezi a Jehoiada ko ofa gamir gumazir igharaz-ibar diazi me izezi, a kamaghin me migei, “Ia manmaghsua Ikiavira Itir Godin Dipenimin danganir ikuvigha itiba akiran aghua? Kamaghin, ia gumazamiziba da isir dagiabagh ativagh dar ganan marki. Ia dagiar kabar taba isi, gumazir Ikiavira Itir Godin Dipenim ikuvizir bizibar kirsi ki misivamibar aningam.”

⁸ Ezi ofa gamir gumaziba Joasin akamin amamangati, egha me ua gumazamiziba da dagiaba inian koghasa akam akiri, egha uaghan me uari Ikiavira Itir Godin Dipenimin bizir ikuvizibar akiramin ingangaribar ganan kogham.

⁹ Ezi gin ofa gamir gumazim Jehoiada boksiar mam inigha, an asuamin torim gamigha, a isa ofa gamir dakozimin boroghin aneti. Ezi gumazamiziba iza Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir divazimin aven zuir dughiamin, me boksiar kamın garima, an ofa gamir dakozimin agharir guivimin amadaghan iti. Ezi ofa gamir gumazir Dipenimin tiar akamin gariba, me gumazamiziba inigha izir dagiaba isa boksiar kam gazui.

¹⁰ Egha ofa gamir gumaziba garima, boksiam izivasava amima, me gumazir atrivimin akinafariba osirim ko Godin ofa gamir gumazibar dapanim bagha akam amada. Ezi aning iza dagiar kaba isa mitarim gaghua da inigha ghua da medi.

¹¹⁻¹² Me da mengegha givagha, da isa Ikiavira Itir Godin Dipenim akirir gumazir dapanibagh anidi. Ezi gumazir kaba dagiaba isa gumazir

dipenibar ingariba, ko gumazir dagiar dipenibar ingara foziba, ko dagiaba aghorir gumazibagh ivesi. Egha me uaghan temer arariba, ko ingaramin dagiabagh ivesi. Ezi ingangarir kamın akurvazir bizir manaba iti, me uaghan dagh ivesi.

¹³⁻¹⁴ Ezi silvan dagiar me Ikiavira Itir Godin Dipenimin iniziba, da ingangarir vamira iti, kar Ikiavira Itir Godin Dipenim akiramin dagiaba. Kamaghın amizi, me dagiar kaba inigh, itarir ekiaba, ko itarir me silvan ingariziba, ko sığhaba, ko bizir lam amungamiba, ko Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven, ingaramin bizir igharazir me gol ko silvan ingariziba, me dagh ivezan kogham.

¹⁵ Gumazir ingangarimin gariba me dagiaba okeir puvati. Ezi gumazir aruaba dagiar kaba bagha men azangsızir puvati, me manmaghira dagiar kabagh ami.

¹⁶ Ezi dagiar gumazamiziba osımtızim agevir ofa bagha anidiba, ko dagiar arazir kuraba gın amadir ofaba bagha anidiba, me da isa Ikiavira Itir Godin Dipenimin itir boksiam gazuir puvati. Me da isa Godin ofa gamir gumazibagh anidi.

Sirian atrivim Judabav soghasa

¹⁷ Atrivim Joas Ikiavira Itir Godin Dipenim akirasa gumazibav sevegha gifa, ezi gın, Sirian Atrivim Hasael uan midorozir gumaziba ko, iza Getin nguibar ekiam koro. Me Getia abıragha gıvagha, egha ragha Jerusalemia ko misoghasa ghue.

¹⁸ Ezi Atrivim Joas, Atrivim Hasael izi Jerusalem misoghan aghuagha, bizir ekiar bar aghuim isa

Hasael bagha anemada. Joasin inazir afeziaba, kar Atrivim Jehosafat ko, Atrivim Jehoram ko, Atrivim Ahasia, me bar Joasin ifongiamin gin ghua, bizir bar aghuiba isa Ikiavira Itir God ganingi. Ezi datirighin Joas bar a da ini. Egha a uaghan Ikiavira Itir Godin Dipenim ko atrivimin dipenimin dagiaba modir danganimin itir golba bar ada ini. Egha a bizir bar aghuir kaba Sirian Atrivim Hasael bagha da amada. Ezi Hasael da inigha givagha, Jerusalem ategha ghu.

¹⁹ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Joas amiziba, da akinafarir kamın iti, me a dibora ghaze, Judabar Atrivibar Eghaghaniba.

²⁰⁻²¹ Dughiar mamın, Joasin ingangarir gumaziba Joas misueghti, an aremeghasa akam akiri. Ezi men mamning, Simeatin otarim Josakar, ko Somerın otarim Jehosabat, aning tuavimın itir dipenir mamın a misoghezi an areme, kar tuavir ghuaghira Silan nguibamın otozim. Dipenir kam, me fomira Jerusalemın boroghın nguazibagh kua da isa Jerusalemın danganir ira ghuezibav kira da apemezir danganimın iti. Kamaghira Joas aremezi, me an kuam isa Devitın Nguibar Ekiamın ghua an inazir afeziaba ko anefa. Ezi an otarim Amasia, an danganim inigha atrivimın oto.

13

Joahas Israelian atrivimın oto

¹ Ahasian otarim, Joas a 23plan azenibar Judabar atrivimın itima, Jehun otarim, Joahas a Israelian atrivimın oto. Egha a 17plan azenibar Samarian nguibar ekiamın atrivimın iti.

² Nebatin otarim, Atrivim Jeroboam arazir kuram gamizi moghin, Joahas arazir kuram Ikiavira Itir Godin damazimin a gami. Jeroboam fomira Israelia gekuizi, me arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh gami. Ezi Jeroboam amizir arazir kaba, Joahas datirighin arazir kamaghira garibagh ami, egha da ataghizir puvati. Bar puvati.

³ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God puvira Israelian atari, egha Sirian Atrivim Hasael ataghizi, a dughiar aviribar iza Israelia misogha me abiri. Ezi gin Hasaelin otarim Benhadat, Sirian atrivimin oto. Ezi Ikiavira Itir God anetaghizi, a uaghan Israelia dikabinasava ami.

⁴ Ezi Atrivim Joahas Ikiavira Itir God ko migei. Guizbangira, Ikiavira Itir God fogha gifa, Sirian atrivim bar pazavira Israelia gami. Kamaghin amizi, God Joahasin dimdiam baraki.

⁵ Egha Ikiavira Itir God, Israelian akurvaghasa gumazir mam amisefe, ezi gumazir kam Sirian abar dafarim da ua me ini. Kamaghin amizi, Israelia fomira deragha ikezi moghin, datirighin men nguibabar dahirabim ua dera.

⁶ Egha me arazir kurar kam ataghizir puvati, kar arazir kurar Jeroboamin ikizim fomiram amiziba. Jeroboam uaghan Israelia gekuizi, me dagh ami. Me datirighin arazir kurar kabagh amuavira iti. Egha me aser amizim Aseran marvir guar Samarian itim, me a batoghezir puvati.

⁷ Ezi Sirian midorozir gumaziba Israelian midorozir gumazir aviribav soghezi me ariaghire. Sirian midorozir gumaziba bar puvira me gamua, me dikabira me gamima me nguazir

minemniamin min otifi. Kamaghin amizi, dughiar kamın, Joahas midorozir gumazir aviriba puvati. Israelia datirighin 50plan midorozir gumazir hoziabagh apia misozibara iti. Egha me misoghamin 10plan karisba ikia, egha 10,000plan midorozir gumazir igharaziba iti.

⁸ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Joahas amiziba, da akınafarir kamın iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akınafarir kam, ingangarir gavgavir an amiziba bar dagh eghari.

⁹ Egha gin Joahas uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam inigha Samarian nguibar ekiamin ghua anefa. Ezi an otarim Jehoas, an danganim inigha atrivimin oto.

Jehoas Israelian atrivimin oto

¹⁰ Joas 37plan azenibar Judan atrivimin iti, ezi Joahasın otarim Jehoas, a Israelian atrivimin oto. Egha 16plan azenibar atrivim ikia, Samarian nguibar ekiamin iti.

¹¹ Nebatin otarim, Atrivim Jeroboam fomira arazir kuram gamizi moghin Atrivim Jehoas arazir kuram Ikiavira Itir Godin damazimin a gami. Jeroboam fomira Israelia gekuizi, me Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kuram gami. Ezi datirighin Jehoas, Jeroboamin min arazir kurar kamaghira garibagh ami. Egha an arazir kurar kaba ataghizir puvati. Bar puvati.

¹² Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Jehoas amiziba, da akınafarir kamın iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akınafarir kam, Israelian Atrivim

Jehoas, Judan Atrivim Amasian adarazi ko misoghezir dughiamin, amizir bizir gavgavibagh eghari.

¹³ Ezi gin Jehoas uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam inigha Samarian ghua, Israelian atrivibar mozibar boroghin anefa. Ezi Jehoasin otarim Jeroboamin igharazim an danganim inigha atrivimin oto.

Elisa areme

¹⁴ Ezi Jehoas atrivimin itir dughiamin, Elisa arimariar bar ekiam ini. A bar aremeghasava ami, ezi Atrivim Jehoas ghua an gari. Jehoas an apangkuvigha azia a migia ghaze, “Nan afeziam! Nan afeziam! Ni Israelian akurvazir gumazir bar gavgavim, mati midorozir hoziaba ko midorozir karisba.”

¹⁵ Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ni mangi barir pim inigh izi.” Ezi Jehoas ghua a inigha izi.

¹⁶ Egha Elisa a migia ghaze, “Ni barir pim inigh a gekuigh asisivira gan.” Ezi atrivim kamaghin amizi, Elisa uan dafarim isa atrivimin dafarim gisin ati.

¹⁷ Egha gin Elisa kamaghin atrivim migei, “Ni datirighin mangi dipenir winduan aruem anadi naghin itim kuigh.” Ezi Jehoas uan barir pim ategha ghua windua kui.

Ezi Elisa ghaze, “Ni barir pim gekuigh barim gasivamadagh.”

Ezi Jehoas kamaghin amizi, Elisa diagha ghaze, “Barir kam, kar Ikiavira Itir Godin barim, a Sirian midorozir gumaziba abiragham. Eghti ni Afeghin

nguibamın Sirian midorozir gumaziba ko misogh bar me agıvaghām.”

18 Egha Elisa ua kamaghın atrivim mıgei, “Ni bariba inigh.”

Ezi atrivim da inigha gıvazi, Elisa ghaze, “Ni barir kaba isi nguazim gapısigh.” Ezi Jehoas bariba isa 3plan dughiabar nguazim gapısi.

19 Ezi Godın akam inigha ızir gumazim Elisa an ganigha atara kamaghın mıgei, “Ni 5pla o 6plan dughiabar nguazim gapızighan aghua? Ni kamaghın amigha ti, Sirian midorozir gumaziba agıvaghai. Egh ni datırıghın 3plan dughiabara, me abıraghām.”

20 Ezi gın Elisa aremezi, me an kuam inigha dagıar mozir me ingarizimın anefa. Azeniba zurara, Moapian gumazir okoruar maba iza paza Israelia gami.

21 Dughiar mamın Israelian gumaziba iza gumazir mamın kuam afasa. Egha me garima, Moapian marazi izima, me zuamıra gumazir kamın kuam isa Elisan mozir an aghariba iti naghın anekunighava are. Ezi gumazir kamın kuam mozimın ghuaghıra Elisan agharibagh isin iri, ezi zuamıra, an angamıra itir ikirimirim ua iza an kuamın anabozi a ua dikafi.

Sirian midorozir gumaziba ua Israelia misosi

22 Ezi azeniba bar Jehoasın afeziam, Joahas Israelian atrivimın itima, Sirian Atrivim Hasael, Israelia misogha osımtızim me ganıngi.

23 Ezi Ikiavıra Itir God Israelian apangkuvigha bar me gifonge. A fomıra Akar Dikirızir Gavgavir Abraham ko Aisak ko Jekop ko amızir kam

ginirigha, a Israelian akuragha me gasighasighizir puvati. Egha a Israelia batueghti, me an damazimin saghon mangan an aghua.

²⁴ Ezi gin Atrivim Hasael aremezi, an otarim Benhadat an danganim inigha Sirian atrivimin oto.

²⁵ Ezi Israelian Atrivim Jehoas, uan midorozir gumaziba ko, Atrivim Benhadatin midorozir gumaziba ko me uariv sosi. Egha Jehoas, a Benhadat abiragha, Jehoasin afeziam, Joahasin dughiamin, nguibar Sirian midorozir gumaziba Israelia da inizir kaba, a uam ada ini. Jehoas 3plan dughiabar Benhadat abira.

14

Amasia Judan atrivimin oto (2 Eghaghaniba 25:1-24)

¹ Ezi Joahasin otarim, Jehoas azenir pumuningin Israelian atrivimin itima, Joasin otarim Amasia Judan atrivimin oto.

² A 25plan azeniba ikia, egha atrivimin otogha, 29plan azenibar Jerusalemın atrivim iti. An amebam, Jehoadin, a Jerusalemın nguibar ekiamın amizir mam.

³ Amasian afeziam Joas fomira amizi moghin, an arazir aghuibara Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. Egha a uaghan uan ovavim Atrivim Devit amizir arazir aghuibar gin zuir puvati.

⁴ Guizbangira, Amasia mighsiabar pin itir asebar ziaba fer danganir kabagh asighasighizir puvati. Ezi gumazamiziba danganir kabar

ghua aseba bagha ofabagh amua, egha pauran mughuriar aghuim zuiba tue.

⁵ Amasia Judan kantri gativagha gavgavigha an garir dughiamin, a mikemezima, me ghua, an ingangarir gumazir dapanir an afeziam Atrivim Joas misoghezir kamningin, misoghezi aning areme.

⁶ Ezi a ingangarir gumazir kamningin boribav soghezi, me ariaghirezir puvati. A me ataghizi, me iti. An Akinafarimin itir Moses Osirizir Araziba itir akabar gin zui. Akinafarir kamin aven Ikiavira Itir God Akar Gavgavim e ganiga ghaze, “Gumazitamin borim arazir kuratam damighti, ia an arazir kuram ikarvaghsi, an amebam ko afeziam misueghti, aning aremeghan kogham. Eghti kamaghira, amebam ko afeziam arazir kuratam damighti, ia aningin arazir kuram ikarvaghsi, aningin boribav sueghti, me aremeghan kogham. Gumazim arazir kuram damighti, ia anarira misueghti, an aremegh.”

⁷ Dughiar mamın, Amasia uan midorozir gumaziba ko me ghua Idomian midorozir gumazir 10,000pla, Danganir Zarir Amangszir Avirim Itimin me ko misosi. Egha me Idomia abiragha, Selan nguibar ekiam ini. Egha Amasia nguibar ekiar kam, ziam Joktel a gati. Ezi me dughiar kamin ikegha iza datirighin, ziar igiar kam a garisı.

⁸ Ezi gin Amasia, Israelian Atrivim Jehoas bagha gumaziba amangi. Atrivim Jehoas, a Joahasın otarim, egha Jehun igiavotarim. Gumazir kaba ghua Jehoas batogha, kamaghin a migei, “Israelia,

Atrivim Amasia ia misoghasa miġei. Kamaghin amizi, ia izi.”

⁹ Ezi Jehoas, Judan Atrivim Amasian akam ikaragha kamaghin akar isin zuimin a miġei, “Lebanonin kantrin aven, dikoniba itir ikarizir mam, temer sidan mam bagha akam amaga kamaghin a miġei, ‘Ni uan guivim, nan otarim bagh anemangasa ki ifonge. Eghti aning uaningin ikiam.’ Dikoniba itir ikarizir kam, akar kam mikemezi, gin asizir atiar mam danganir kam garua, ikarizir kam dikabinizi, a ikufi.”

¹⁰ Jehoas akar isin zuir kam gamua, ua kamaghin Amasia miġei, “Ki fo, bar guizbangira, ni Idomia misogha bar me abira. Kamaghin amizi, ni bar akuegha uan ziam bar a fe. Ni midorozir kam in ziar ekiam ini. Egh ni datirighin bar akuegh, deraghvira uan nguibamin iki. Egh ni ua e misoghsi midorozim foran marki. Puvatightima, ni ko Judan gumamaziba bar, ia pazavira iregh bar ikuvigham.”

¹¹ Ezi Amasia Jehoasin akam baraghan aghua. Kamaghin amizi, Israelian Atrivim Jehoas Israelian midorozir gumaziba ko, me nguibar ekiar Judan kantrin itim Betsemesin ghugha, Judabar Atrivim Amasia ko an midorozir gumaziba, ko misosi.

¹² Me uariv sogha ghuavira itima, Israelia Judan midorozir gumaziba dikabirazi, Judan midorozir gumaziba ara ua uan nguibabar ghue.

¹³ Ezi Israelian Atrivim Jehoas, Betsemesin nguibar ekiam in ikia, Judabar Atrivim Amasian suiragha a isa kalabus gati. Atrivim Joasin otarim Amasia, a Atrivim Ahasian igiavotarim.

Ezi gin, Atrivim Jehoas Israelian midorozir gumaziba ko, Betsemesin nguibar ekiam ategha Jerusalemın ghue. Egha me Jerusalem avinizir divazir gavgavim gasighasiki, me Efraimin Tiar Akamin ikegha ghua, Tiar Akar Mikebamin itimin tu. Divazir kuvizir kamın ababanim, a 200 mitan min ghu.

¹⁴ Ezi Jehoas Jerusalemın aven ghua, nguibar ekiamın itir golba ko silvaba bar ada ini. A uaghan itarir ekiaba ko itarir igharazir Ikiavira Itir Godın Dipenimin itiba, ko atrivimin dipenimin mongezir dagıaba bar ada ini. Egha uaghan Judan gumazir ekiar maba isa kalabus gatıgha kamaghın Amasia mıgei, “Amasia, ni uam Israelia e misoghsi nıghnıghan marki. Ni kamaghın damighti, kının gumazir ekiabav sueghti, me arıghiregham.” An akar kam mikemegha gıvagha, gumazir ekiar kaba ko gumazamizir maba ko bizir kaba sara inıgha ua Samarian ghu.

Atrivim Jehoas areme

¹⁵ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Jehoas amiziba, da akınafarir kamın iti, me kamaghın a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akınafarir kam, Israelian Atrivim Jehoas, Judan Atrivim Amasian adarazi ko misoghezir eghaghanim, ko an amizir bizir gavgavir igharazibagh eghari.

¹⁶ Ezi gin Jehoas uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam inıgha Samarian nguibar ekiamın ghua, Israelian atrivibar mozibar boroghın anefa. Ezi an otarim, Jeroboamin igharazim, an danganim inıgha atrivimin oto.

*Atrivim Amasia areme
(2 Eghaghaniba 25:25-28)*

¹⁷ Israelian Atrivim Jehoas aremegha givazi, Judan Atrivim Amasia ua 15plan azenibar ikegħa, areme.

¹⁸ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Amasia amiziba, da akınafarir kamın iti, me kamaghın a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba.

¹⁹ Atrivim Amasia Jerusalemın itima, gumazir maba a misuegħti an aremegħasa akam akiri. Ezi an akar kam baregħa, ara Lakisın nguibar ekiamın għu. Ezi an apanir kaba gumazir maba amangizi, me an gın Lakisın nguibar ekiamın ghua, a misogħezi, an areme.

²⁰ Ezi me an kuam inigha hoziabagh atıgha ua Jerusalemın ize. Egha me an kuam isa Devitın Nguibar Ekiamın, an inazir afeziaba afezi naghın anefa.

²¹ Ezi gın Judan gumazamiziba bar Usia ini, an ziar igharazim Asaria. Egha me a gamizi, a uan afeziam Amasian danganım inigha atrivimın oto. Usia 16plan azeniba ikia, atrivimın oto.

²² Egha mong gın, an atrivimın itir dughiamın, a ghua misogħa apanibar dafarımın Elatın nguibam uam a ini. Egha nguibar kamın danganir ikuviziba a ua dar kiri.

Jeroboamın igharazim, Israelian atrivimın oto

²³ Joasın otarım Amasia 15plan azenibar Judan atrivimın itima, Jehoasın otarım, Jeroboam Israelian atrivimın oto. Egha a 41plan azenibar atrivimın ikia, egha Samarian iti.

²⁴ Egha Nebatın otarım Jeroboamın faragħa itim, an amizi mogħın a Ikiavıra Itir Godın

damazimın arazir kurabagh ami. Fomıra Jeroboamın faragha itim, Israelia gekuizi, me Ikiavıra Itir Godın damazimın arazir kurabagh ami. Ezi datırighın Jeroboamın kam arazir kurar kabara, Jeroboamın faragha itim amizi moghıra, an adagh ami.

²⁵ Jeroboam tıghar atrivimın otivamin dughiamın, apaniba Israelian nguazir otevir avırıba ini. Ezi datırighın Jeroboam misogha, ua nguazir kaba ini, a tuavir ghuaghıra Hamatın nguıbar notın amadaghan itimın ikegha ghua, Amangsızim Itir Dıpar Akaremın, sautın amadaghan itimın tu. Ezi arazir kamın, Jeroboam Ikiavıra Itir God, Israelian Godın akam gamızı, a guızbangıram oto. Akar kam, God faragha a isa Amitain otarım, Jona,* a Godın akam inıgha ızır gumazım a ganıngızı, an a gun mikeme. Godın akam inıgha ızır gumazır kam Jona, a Gatheferın nguıbamın gumazır mam.

²⁶ Ikiavıra Itir God Israelian apanıbar garıma, me osımtızır ekıam me garıghavıra ikıa, egha me agıvasava ami. Ezi gumazır vaghvazıba ikıavıra itı.† Egha uaghan men akurvaghamin gumazıba puvatı.

²⁷ Ezi Ikiavıra Itir God bar Israelian zıam angarıghtı, gumazıba ua me gınıghnıghan kogham, a kamaghın mikemezır puvatı. Kamaghın amızı, a Jehoasın otarım, Atrivım Jeroboam apanıbar dafarımın ua me inıasa anemısefe.

²⁸ Ezi bizır ıgharazıbar eghaghanır Atrivım

14:25: Jona 1:1 * **14:25:** Gumazır kamra, Godın akam inıgha ızır gumazım, Jona, vezın kam a geghari. † **14:26:** Nı Godın Arazıba 32:36ın gan.

Jeroboam amiziba, da akınafarir kamın iti, me kamaghın a dıbori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akınafarir kam, an ingangarir gavgavir an amiziba ko, a Damaskusın nguibar ekiam ko Hamatın nguibar ekiam, ua da iniasa misoghezir mıdorozibar eghaghanibagh eghari. Nguibar ekiam Hamat, Judaba faragha a gatifa.

²⁹ Ezi gın Jeroboam uan inazir afeziar Israelian atriviba ikezibar mın areme. Ezi an otarim Sekaraia an danganim inıgha atrivimın oto.

15

Usia Judan atrivimın oto (2 Eghaghaniba 26:1-23)

¹ Jeroboam 27plan azenibar Israelian atrivimın itima, Amasian otarim, Usia Judan atrivimın oto. Usian ziar ıgharazim, Asaria.

² A 16plan azeniba ikia, egha atrivimın oto, egha 52plan azenibar atrivimın ikia, egha Jerusalemın iti. An amebam Jekolia, Jerusalemın nguibar ekiamın amizim.

³ Ezi Usian afeziam Amasia amizi moghın, Usia Ikiavıra Itir Godın damazimın arazir aghuibagh ami.

⁴ Egha Usia mıghsiabar pın itir asebar ziaba fer danganıbagh asıghasıghızir puvati. Kamaghın amizi, gumazamiziba danganıir kabar ghua aseba bagha ofabagh amua, egha pauran mughurıar aghuim zuiba tue.

⁵ Dughıar mamın Ikiavıra Itir God lepan arımarıam gamizi, a Usian mıkarzim bato, eghtı arımarıar kam gıvaghan kogham. Ezi an atrivir dıpenim ategha ghua dıpenir ıgharazimın iti, ezi

an otarim Jotam, an atrivir ingangarim gami, egha atrivimîn dipenimîn gara, egha kantri gativagha ikia ghuav itima, Atrivim Usia areme.

⁶ Ezi Atrivim Usia amizir bizir igharazibar eghaghaniba, akınafarir kamîn iti, me kamaghîn a dibori, Judan Atrivibar Eghaghaniba.

⁷ Ezi Atrivim Usia uan inazir afeziabar mîn aremezi, me an kuam inigha Devitîn Nguibar Ekiamîn ghua an kuam isa an inazir afeziabar mozibar boroghîn anefa. Ezi an otarim Jotam, an danganim inigha atrivimîn oto.

Sekaraia Israelian atrivimîn oto

⁸ Usia 38plan azenibar Judan atrivimîn itima, Jeroboamîn igharazimîn otarim, Sekaraia, Israelian atrivimîn oto. Egha a Samarian nguibar ekiamîn ikia, 6plan iakinîbara atrivimîn ike.

⁹ Egha Sekaraian ovaviba amizi moghîn, a Ikiavîra Itir Godîn damazimîn arazir kurabagh ami. An arazir Nebatîn otarim Jeroboam amizir arazir kurar kaba ataghizir puvati. Jeroboam fomîra Israelia gekuizi, me arazir kuraba Ikiavîra Itir Godîn damazimîn dagh ami. Ezi datirighîn Sekaraia uaghan arazir kabaram ami.

¹⁰ Ezi Jabesîn otarim Salum, gumazir maba ko uari akuvagha, Sekaraia misueghti, an aremeghasa tuaviba buri. Egha gîn Salum uabi, gumazamizibar damazimîn, Sekaraia misoghezi an aremezi, Salum uabi atrivimîn oto.

¹¹⁻¹² Ezi arazir kamîn, a Ikiavîra Itir God mikemezir akar dikirizim gamizi, a guizbangiram oto.* Fomîra Ikiavîra Itir God kamaghîn Atrivim

15:7: Aisaia 6:1 * **15:11-12:** Nî 2 Atriviba 10:30in gan.

Jehu mikeme, “Ki gin nin adarazir gumaziba ateghti, me atrivibar otivam. Nin ikegh mangi nin otarim ko an otarim, ko an igiavotarim ko an azizimin tugham.” Ezi Sekaraia amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akinafarir kamın iti, me kamaghın a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba.

Salum Israelian atrivimın oto

¹³ Usia 39plan azenibar Judan atrivimın iti, ezi Jabesin otarim Salum, Israelian atrivimın oto. Egha Samarian ikia, iakinir vamıran atrivimın ike.

¹⁴ Ezi dughiar kamın, Gadin otarim Menahem, Tirsan nguibam ategha Samarian ghugha, Salum misoghezi an areme, ezi a uabi atrivimın oto.

¹⁵ Ezi Salum amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akinafarir kamın iti, me kamaghın a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akinafarir kam uaghan Salum ko gumazir igharaziba me Atrivim Sekaraia misueghti an aremeghasa amizir arazibagh eghari.

¹⁶ Dughiar Menahem uan gumaziba ko, me Tirsan ategha Samaria bagha zuimın, me Tipsan nguibar ekiamın otifi. Ezi Tipsan gumaziba uan nguibamın aven mangasa Menahemın gumazibar amamangatızir puvati. Kamaghın amizi, Menahem midorozim foregha me uariv sogha, Menahem uan adarazi ko me bar pazavira, Tipsan nguibar ekiam gasighasiki. Egha me Tipsan nguibamın gumazamiziba ko nguibar dozir an boroghın itibar gumazamizibav misoghezi me

ariaghire. Egha me amizir naviba adaiba inigha men navibagh iniva da ofirima, me ariaghiri.

Menahem Israelian atrivimîn oto

¹⁷ Usia 39plan azenibar Judan atrivimîn itima, Gadin otarim Menahem Israelian atrivimîn oto. Egha a Samarian nguibar ekiamîn ikia 10plan azenibar atrivimîn iti.

¹⁸ Egha an arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimîn dagh ami, mati Nebatin otarim Jeroboam, amizi mokin. Jeroboam fomira Israelia gekuizi, me arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimîn dagh ami. Ezi Menahem datirighin arazir kaba ataghirazir puvati, an adagh amuavira ikia ghuav areme.

¹⁹ Menahem atrivimîn itir dughamîn, Tiklat Pileses, Asirian atrivimîn ikia, egha iza Israelia ko misosi. Ezi Tiklat Pilesesin ziar igharazim, Pul. Ezi Menahem 3,000,000 kina silva inigha, Tiklat Pileses givezasa a ganingi, eghti a ua misoghan koghiva, egh Menahemîn akuraghti, a Israelian kantrin atrivir gavgavimîn ikiam.

²⁰ Menahem manmaghin dagiar kaba ini, a gumazir dagiar aviriba itiba vaghvagha me gaghorima, me 50 silvan dagiaba a ganingizi, ana da isa Atrivim Tiklat Pileses ganingi. Ezi Tiklat Pileses Israelian kantri ategha ghu.

²¹ Menahem amizir bizir igharazibar eghaghaniba bar, da akinafarir kamîn iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba.

²² Ezi Menahem uan inazir afeziabar mîn areme. Ezi an otarim Pekahia, an danganim inigha atrivimîn oto.

Pekahia Israelian atrivimîn oto

²³ Usia 50plan azenibar Judan atrivimîn iti, ezi Menahemîn otarim Pekahia, Israelian atrivimîn oto. Egha Samarian nguibamîn ikia azenir pumuningra atrivimîn ike.

²⁴ An arazir kuraba Ikiavîra Itir Godîn damazimîn dagh ami. Fomîra Nebatîn otarim Jeroboam Israelia gekuizi, me arazir kuraba Ikiavîra Itir Godîn damazimîn dagh ami. Ezi Pekahia datirighîn arazir kurar kabaram amua da ataghizir puvati.

²⁵ Ezi Pekahian midorozir gumazibar garir gumazir mam, an ziam Peka, a Remalian otarim. A Gileatîn Distrighîn 50plan gumaziba ko, Pekahia misueghti an aremeghasa akam akiri. Dughiar kamîn, Pekahia Samarian ikia uan atrivir dipenimîn aven itir danganir gavgavim itima, gumazir kaba danganir kamîn aven ghua, a misoghezi, an areme. Egha me uaghan Argop ko Arie misoghezi, aning areme. Ezi Peka, Atrivim Pekahian danganim inigha atrivimîn oto.

²⁶ Ezi Pekahia amizir bizir igharazibar eghaghaniba, akînafarir kamîn iti, me kamaghîn a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba.

Peka Israelian atrivimîn oto

²⁷ Atrivim Usia 52plan azenibar Judan atrivimîn iti, ezi Remalian otarim Peka, Israelian atrivimîn oto. Egha a Samarian nguibar ekiamîn ikia, 20plan azenibar atrivimîn iti.

²⁸ Egha an arazir kuraba Ikiavîra Itir Godîn damazimîn dagh ami. Nebatîn otarim Jeroboam fomîra Israelia gekuizi, me Ikiavîra Itir Godîn

damazimın arazir kurabagh ami. Ezi Peka uaghan arazir kabaram amua da ataghizir puvati.

²⁹ Peka Israelian atrivimın itir dughiamın, Asirian Atrivim, Tiklat Pileser iza, Israelia misogha, Ijonın nguibar ekiam, ko Abel Betmakan nguibar ekiam, Janoan nguibar ekiam, Kedesin nguibar ekiam, Hasorın nguibar ekiam, Gileatin Distrik, Galilin Distrik, ko Naptalin anabamın nguaziba bar ada ini. Egha a danganir kabar gumazamiziba inigha, Asirian kantrin ghua me isa kalabuziabar mın ingangarir gumazamizir kinibar me ariki.†

³⁰ Ezi Usian otarim Jotam, a 20plan azenibar Judan atrivimın itima, Elan otarim, Hosia gumazir maba ko, Atrivim Peka misueghti, an aremeghasa tuavir mam bato. Egha gin Hosia, Peka misoghezi, an aremezi, Hosia uabi an danganim inigha Israelian atrivimın oto.

³¹ Ezi Atrivim Peka amizir bizir igharazibar eghaghaniba bar, da akınafarir kamın iti, me kamaghın a dıbori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba.

*Jotam Judan atrivimın oto
(2 Eghaghaniba 27:1-9)*

³² Ezi Remalian otarim Peka azenir pumuningin Israelian atrivimın itima, Usian otarim Jotam, a Judan atrivimın oto.

³³ A 25plan azeniba ikia, atrivimın otogha Jerusalemın ikia, 16plan azenibar atrivimın iti. An amebam Jerusa, a Sadokın guivim.

† **15:29:** Ni akınafarir kamın akirangin itir Akar Mingaribar gan. A Israelian kalabusın itir dughiam migei.

³⁴ Ezi Jotamın afeziam Usia amizi moghın, an arazir aghuiba Ikiavıra Itir Godın damazımın dagh ami.

³⁵ Egha Jotam mighsiabar pın itir asebar zi-aba fer danganibagh asıghasıghızir puvati. Kamaghın amizi, gumazamiziba danganir kabar ghuavıra ikia, aseba bagha ofabagh amua, pauran mughuriar aghuim zuiba tue. Ezi Jotam mikemezi, me Ikiavıra Itir Godın Dıpenim avınızir Dıvazımın Tiar Akar Pın Itimın ingari.

³⁶ Ezi bizir ıgharazir Jotam amizibar eghaghanıba, da akınafarir kamın iti, me kamaghın a dıbori, Judabar Atrivıbar Eghaghanıba.

³⁷ Ezi Jotam atrivimın itir dughiamın, Ikiavıra Itir God, Sirian Atrivim Resin ko Israelian Atrivim Peka, aningın mıdorozir gumazıba amangızı, me dughıar faragha zuımın, Judaba konasa ghue.

³⁸ Ezi Jotam uan inazir afeziabar mın aremezi, me an kuam inıgha Devitın Nguıbar Ekiamın ghua, an inazir afeziabar mozıbar boroghın anefa. Ezi an otarım Ahas, an danganim inıgha atrivimın oto.

16

Ahas Judan atrivimın oto (2 Eghaghanıba 28:1-27)

¹ Remalian otarım Peka 17plan azenıbar Israelian atrivimın itima, Jotamın otarım, Ahas Judan atrivimın oto.

² Egha Ahas 20plan azenıba ikia, atrivimın otogha, 16plan azenıbar Jerusalemın atrivimın iti. An ovavım Devit arazir aghuibagh ami, ezi Ahas

Ikiavira Itir God, an God, an an damazimın arazir aghuibagh amir puvati.

³ Puvati. A Israelian atriviba amizi moghin, puzam arazir kuram gami. Egha uaghan a bar arazir igharazim gami. A uan otarim misuegha, aseba bagha ofan bar isia mighirimın mın a tua. Egha a fomira nguazir kamın ikezir gumamazibar arazir kurabar gın zui. Ezi Ikiavira Itir God bar men arazibar aghuagha me batuegha, nguazir kam isa Israelia ganıngi.

⁴ Ezi Ahas mighsiabar pın itir asebar ziaba fer danganibar zui. Danganir kaba, da uaghan mighsiar dozibagh isin ikia, temer ekiabar apengan iti. Egha an aseba bagha ofabagh amua, pauran mughuriar aghuim zuiba tue.

⁵ Dughiar kamın, Sirian Atrivim Resin, ko Israelian Atrivim Peka, a Remalian otarım, aning uan midorozir gumaziba inigha, Jerusalem konasa ghu. Egha me Jerusalemia ko misosi, me Atrivim Ahas ko an midorozir gumaziba dikabinasa amuava avenge.

⁶ Ezi dughiar kamın, Sirian Atrivim Resin, ua Elatin nguibam iniasa misosi. Egha a ua Elatin nguibam inigha, Judan Elatin aven itiba batoke. Egha a Idomia ataghizi, me ghua Elatin nguibamın iti. Egha an ikia iza datirikin.*

⁷ Ezi Atrivim Ahas gumazir maba amangizi, me Asirian Atrivim Tiklat Pileser bagha ghua kamaghın a migei, “Ki Atrivim Ahas, ki nın in-

16:3: Godın Araziba 12:31 **16:5:** Aisaia 7:1 * **16:6:** Migirigiar otevir kam, “datirikin,” a datirighın e itir dughiar kam migeir puvati. A gumazir akinafarir kam osirizimın dughiam migei.

gangarir gumazim, egha ki nin borimin min iti. Datirighin Sirian atrivim ko Israelian atrivim na ko misosi. Kamaghin amizi, ni izi me misoghti, me e gasighasighan kogham.”

⁸ Egha Ahas Ikiavira Itir Godin Dipenimin itir gol ko silvan dagiaba, ko atrivimin dipenimin itir dagiaba sara inigha Asirian atrivim givezeghti, a Judabar akurvaghosa da amada.

⁹ Ezi Atrivim Tiklat Pileses, Ahasin akam baregha, uan midorozir gumaziba inigha ghua, Damaskusin nguibar ekiamin misogha a ini. Egha Tiklat Pileses, Atrivim Resinin misoghezi, an areme. Egha Damaskusin gumazamiziba, kalabuziar gumazamizibar min me inigha, Kirin nguibar ekiamin ghu.

¹⁰ Ezi gin Atrivim Ahas, Asirian Atrivim Tiklat Pilesesin ganasa Damaskusin ghu. A danganir kamnin itir dughiamin, a Damaskusin itir asebar ziaba famin ofa gamir dakozimin gani. Egha an nedazimin ingarigha, ofa gamir dakozir kamnin ingarir araziba osiri. Egha Jerusalemnin Godin ofa gamir gumazim Uria bagha anemada, egha a mikemezi, a kamaghira ofa gamir dakozir mamnin ingari.

¹¹ Ezi Uria akam baregha, kamaghira garir ofa gamir dakozir Damaskusin itimin ingari. Ahas tighar ua Jerusalemnin izamin dughiamin, Uria ofa gamir dakozir kam gamigha gifa.

¹² Ahas ua izezir dughiamin, a ghua ofa gamir dakozimin gari. Egha ofa damuasa ofa gamir dakozir ekiar kamnin boroghin ghua adiriziamin ghuavanabo.

¹³ Egha an ofan bar isia mighirim, ko wit tuer

ofa, ko wain inger ofabagh ami. Egha asızir ghuzim inigha, God ko navir vamıran ikiamin ofa bagha, ghuzim isa ofa gamir dakozimın a kavamadi.

¹⁴ Bar fomıra iza dughiar kamın, ofa gamir dakozir me fomıra brasın ingarizim, a Ikiavıra Itir Godın damazimın ikia an Dıpenimın guamın tughav iti. Ezi Atrivim Ahas datırighın ofa gamir dakozir kam, an danganimın a inigha, a gisıvagha notın amadaghan ofa gamir dakozir igiar kamın miriamın anesara. Godın ofa gamir dakozir kam, faragha ofa gamir dakozir igiar kam ko Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın tiar akamın, tızimın tughav ti.

¹⁵ Ezi Atrivim Ahas kamaghın Uria mıgei, “Ni zurara ofa damuamin dughıaba, ni ofa gamir dakozir igiar kamra mangi. Ni mızarazıbar ofan bar isia mıghırıbar amuva, guaratızıbar wit tuer ofabar amu. Egh ni atrivim bagh ofa damuva, egh uaghan gumazamizıba bar me bagh ofa bar amu. Kar ofan bar isia mıghırıba ko wit tuer ofaba. Egh ni gumazamizıba bagh ofan ıgharazıbar amu, kar wain inger ofaba. Egh ni asızıbar ghuzıba bar ada inıgh ofa damu, egh da kavamangıti, da ofa gamir dakozir igiar kamra iri. Ezi brasın ingarizir ofa gamir dakozim, kar nan bizimra. Kı an ofabar amu egh Godın azangsıghti, a na mıkımti bizir kı damuasa nıghnızıba kı dar amuam.”

¹⁶ Ezi Uria atrivimın akar kaba baregha zurara dar gın ghua, egha kamaghın ami.

¹⁷ Ezi gın Atrivim Ahas ingangarir gumazıbav

kemezi, me Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir divazimin aven ghugha, Solomonin ingangarir gumaziba fomira wilkarin brasin amizibar aghariba akaraghariki. Egha uaghan itarir ekiar wilkar gisin itiba ini. Egha me bulmakaun brasin tengin dipar ekiamin apengan itiba ini. Me gin dagiaba inigha tengin ekiar kam afasa dakozir igiamin ingari.†

¹⁸ Egha Ikiavira Itir Godin Dipenimin boroghira, bizir mam mati dipenir dozir mam in min iti, me Sabatin dughiamin uari bagha aruemin fefem avasa an ingari. Egha me datirighin a girazi, gumaziba an guamin ganam kogham. Ezi me, tiar akar atrivim Godin Dipenimin aven zuim, me uaghan an itir kurkazir aghuim girazi, gumaziba ua kurkazir kam in ganam kogham. Atrivim Ahas Asirian atrivimin ifongiamin gin ghua, arazir kabagh ami.‡

¹⁹ Ezi Atrivim Ahas amizir bizir igharazibar eghaghaniba bar, da akinafarir kam in iti, me kamaghin a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba.

²⁰ Ezi Ahas uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam inigha Devitin Nguibar Ekiamin ghua, a isa an inazir afeziabar mozibar boroghin anefa. Ezi an otarim Heskia an danganim inigha atrivimin oto.

17

Hosia Israelian atrivimin oto

† **16:17:** Hibrun akam deragha akar kam in mingarim abighizir puvati. ‡ **16:18:** Ahas uan ingangarir kabar amuasa, brasin kaba ini. Solomon fomira Godin Dipenim bagha bizir kabar ingari. Ni 1 Atriviba 7:23-39in gan. **16:20:** Aisaia 14:28

¹ Atrivim Ahas Judan atrivimın itima, an namba 12ın azenimın aven, Elan otarim Hosia, a Israelian atrivimın oto. Egha 9plan azenibar atrivimın ikia Samarian nguibar ekiamın iti.

² An arazir kuraba Ikiavira Itir Godın damazimın dagh ami. Egha a Israelian atrivir igharazir an faragha zuiba amizi moghın, an arazir kurar bar aviribagh amizir puvati.

³ An atrivimın itir dughiamın, Asirian Atrivim Salmaneser iza Israelia ko misosi. Egha Asirian midorozir gumaziba Israelia abira, ezi Hosia Salmaneserın akar dikirizimın a gamua ghaze, an an apengan ikiva, egh zurara azenibar a takisın min dagiaba a daningam.

⁴ Egha azenir mamın, Hosia gumazir maba amangizi, me Isipın Atrivim So bagha ghuegha an azai, eghti a Hosian akuragham. Egha uaghan azenir kamın, Hosia azenibar zurara ami moghın, a Salmaneser bagha takisın min dagiaba amadir puvati. Kamaghın amizi, Salmaneser kamaghın fo, Hosia a gifaragha uan akar dikirizim abiki. Kamaghın amizi, a uan midorozir gumaziba amangizi me ghua, Hosian suiragha kalabus gati.

Asiriaba Samariabav sogha me abini

⁵ Dughiar Asirian Atrivim Salmaneser, Hosia kalabus gatizimın gın, Salmaneser uan midorozir gumaziba inigha ghua Israelian nguazimın aven arua bar me misosi. Me ghua Samarian nguibar ekiamın otivigha, me korogha, 3plan azenibar me ko misosi.

⁶ Ezi namba 9ın azenimın Hosia Israelian atrivimın itima, Asirian atrivim Samariaba dikabiragha, men nguibar ekiam ini. Egha a

Israelia inigha Asirian kantrin ghu. Egha marazi isa Halan nguibar ekiam gati, egha marazi isa Gosanin Distrighin aven itir, Haborin Fanemin boroghira me ariki. Ezi marazi Midian kantrin nguibabar iti.

⁷ Osimtizir Israelia bativir kaba, dar mingarim kamakin. Me Ikiavira Itir God, men Godin damazimin arazir kuram gami. Ikiavira Itir God fomira men inazir afeziaba Isipin atrivimin dafarimin ua me ini. Ezi me bizir kam ginighnizir pu. Bar puvati. Israelia asebar ziaba fe,

⁸ egha me uan atirivibar arazir kurar me faragha amizibar gin zui. Egha me ikizir igharazir fomira nguazir kam in ikezibar, arazir kurabar gin zui. Ezi Ikiavira Itir God ikizir kaba batuegha, nguazir kam isa Israelia ganingi.

⁹ Ezi Israelia Ikiavira Itir God, men God akirim ragha a gasaragha moga, arazir kurar bar aviribagh ami. Kar, arazir Ikiavira Itir Godin damazimin derazir puvatiziba. Me mighsiabar pin itir asebar ziaba famin danganiba, uan nguibar ekiaba ko nguibar doziba bar, dar boroghin, dar ingari.

¹⁰ Egha me mighsiabar oraziba ko temer ekiabar apebabar dughuazibar ghua, uari bagha dagiar guarir dighoriba itiba ko temer guarir aser amizim Aseran nedazim itiba saram asava, egha dar ziaba fe.

¹¹ Egha me danganir kabar ikia, asebar ziaba fer arazir ikizir igharaziba fomiram amizibagh ami, ikizir kaba, Ikiavira Itir God fomira nguazir kam in me batoke. Me pauran mughuriar aghuim

zuiba tua, aseba bagha ofa gami. Ezi Israelian arazir kurar kaba Ikiavira Itir God gamima, an aningaghe.

¹² Fomira Ikiavira Itir God kamaghin me mikeme, “Ia asebar marvir guabar ziaba fan marki.” Ezi me an akam baraghan aghuagha marvir guar kabar ziaba fe.

¹³ Ezi Ikiavira Itir God uan akam inigha izir gumaziba amangizi, me vaghvagha Israel ko Judan ghueghe, kamaghin Akar Gavgavim me ganiga ghaze, “Ia nighnizibagh iragh, egh ia uan arazir kuraba ategh nan Akar Gavgaviba, ko arazir ki ifongezibar gin mangi. Arazir kaba, ki ian inazir afeziabagh aningi. Ki akar kaba isa, uan ingan-garir gumazibar akabagh atizi, me ia mikeme, kar nan akam inigha izir gumaziba.”

¹⁴ Ezi Israelian dapaniba gavgavigha Godin akam barazir puvati, egha an akam batueghe uan inazir afeziabar arazibar gin zui. Inazir afeziar kaba, me nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin ikian aghua, a men God.

¹⁵ Israelia akirim ragha arazir God ifongezibagh asava, Akar Dikizir Gavgavir a men inazir afeziaba ko amizim, ko an ikiangsizir a me ganingiziba, me bar dar aghua. Me akaba batogha, egha ghua asebar ziaba fe. Aser kaba guizbangin godba puvati. Ezi Israelian gumazamiziba bizir ifavarir kinir kabar ziaba fe, me uari pura bizir ifavarir kinibar min otifi. Fomira Ikiavira Itir God me mikeme, me men boroghira itir ikizibar arazibar gin mangan marki, ezi Israelia an akam batueghe, arazir kabar gin zui.

¹⁶ Egha me Ikiavira Itir God, men Godin Akar Gavgaviba bar da batuegha da abiki. Egha me gol inigha bulmakaun apurir pumuningin marvir guamningin ingarigha, aningin ziamning fe. Egha me aser amizim Aseran marvir guamin ingarigha an ziam fe. Egha uaghan, overiamin itir mikoveziba bar dar ziaba fava, egha asem Balin ziam fe.

¹⁷ Egha me uan otariba ko guivibav sogha, avimin aven me tua aser kabar ofa gami. Egha me ganganir gumaziba ko gumazamizir aremezibar duaba ko migeiba bagha ghua, egha uarir akurvaghasa men azai. Egha me imezibagh amir arazibagh ami. Israelia ti nighnizir vamira iti, a kamakin, me Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kuram damuvira ikiasava ami. Ezi Ikiavira Itir God men arazir kurar kamın ganigha puvira men atari.

¹⁸ Ikiavira Itir God bar Israelian aningaghegha, men guabar ganan aghua. Kamaghin amizi, a men nguazimin me batoghezi, me ghua saghon itir kantrin ghu. Ezi Judan anabamin gumazamiziba uan nguazimin ikiavira iti.

¹⁹ Egha Judaba, me uaghan Ikiavira Itir God, men God, an Akar Gavgavibar gin zuir puvati. Israelia gin ghuezir arazir kurar kabara, Judan gumazamiziba uaghan dar gin zui.

²⁰ Ezi Ikiavira Itir God akirim ragha bar Israelia gasara. Egha a puv me gamua, egha apaniba amangizi me iza me gasighasiki. Israelia arazir kuraba ataghizir puvati, ezi Ikiavira Itir God

men aghuagha, me batoghezi me an damazimîn saghon ghue.

²¹ Fomira Israelia ko Judaba uari inigha Atrivim Devitin adarazir apengan iti. Egha gîn Ikiavira Itir God Israelia gamizi, me Judan adarazi ko uari abiki. Egha Israelian adarazi dikavigha Nebatin otarim Jeroboam amisevezi, a men atrivimîn oto. Egha Jeroboam me gamima, me Ikiavira Itir God ategha, arazir kurar avirir bar ekiabagh ami.

²² Egha gîn Israelia uaghan, Jeroboam amizi moghin, arazir kurar bar igharazibagh ami. Me arazir kaba ataghizir puvati. Bar puvati.

²³ Ezi gîn Ikiavira Itir God bar men aghua, egha me batoghezi me uan kantrin saghon ghue. Ikiavira Itir Godin arazir kamîn mingarim kamakîn, God dughiar aviriba ikiangsizir akaba isa Israelia bagha uan akam inigha izir gumazibagh aningi. Kar an ingangarir gumaziba, ezi me arua Israelia miġiavira iti, ezi me me baraghan aghua. Kamaghin amizi, Asiriaba iza Israelia misogha me abiragha, me inigha uan kantrin ghue, ezi me kantrin kamîn ikiavira iti.*

Ikizir igharazibar gumazamiziba Israelin nguazim gapia

²⁴ Asirian atrivim ghua, Babilonin nguibar ekiamin gumazamiziba, ko Kutan nguibar ekiam, Ivan nguibar ekiam, ko Hamatin nguibar ekiam, ko Sefarvaimin nguibar ekiamin gumazamiziba, a bar me inigha Samarian nguibar ekiabar

* **17:23:** Miġirigiar otevir kam, “ikiavira iti,” a e datirighin itir dughiam miġeir puvati. A gumazir akinafarir kam osirizimîn dughiam miġei.

ghuegha, Israelian nguibar ekiabar me ariki. Ezi gumamazir kaba bar Israelian nguazim gapia.

²⁵ Egha me iza kagh apiagha Ikiavira Itir Godin ziam fer puvati. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God laionba amangizi, da iza men maraziv suaghariki.

²⁶ Ezi gumazir maba ghua kamaghin Asirian atrivim miği, “Gumamazir ni inigha ghua Samarian nguibabagh arighiziba, me nguazir kamın asebar arazibagh fozir puvati. Kamaghin amizi, aser kam laionba amangizi da iza gumamazibav sozi me ariaghiri.”

²⁷ Atrivim akar kam baregha uan gumazir dapanir mam miğia ghaze, “Ni mangi Israelian ofa gamir gumazir e inigha kagh izezir kabar tam inigh izi. Egh uam anemadaghti, a Samarian kantrin mangi iki, egh nguazir kamın asebar arazibar gumamazibar sure damu.”

²⁸ Ezi me Israelian ofa gamir gumazir mam inigha, ua Samarian anemada, ezi a ghua Betelin nguibamın ikiava, Ikiavira Itir Godin ziam fer arazibar gumamazir kabar sure gami.

²⁹ Ezi ikizir kabar gumamaziziba me uan arazibar gin ghuavira ikia, egha uari bagha asebar marvir guabar ingari. Egha me marvir guar kaba isa, Israelia fomira asebar ziaba fasa miğhsıabar pın itir danganir ingarizir kabagh ariki. Egha ikizir vaghvaziba uari bagha marvir guabar ingara da isa nguibar me itibagh arisi.

³⁰ Babilonin ikegha izezir gumamaziziba, uari bagha asem Sukotbenotin marvir guamın ingari, ezi Kutan gumamaziziba, asem Nergalin marvir

guamın ingari, ezi Hamatia uari bagha asem Asiman, marvir guamın ingari,

³¹ ezi Ivan gumazamiziba asem Niphasın marvir guam ko asem Tartakın marvir guamın ingari. Ezi Sefarvaimia me uan boribav sogha da tua, ofan mın asemning Adramelek ko Anamelek ganıdi.

³² Egha gumazamizir kaba uaghan Ikiavıra Itir Godın ziam fe. Me uari uan adarazir gumazir maba misevima, me Ikiavıra Itir Godın ofa gamir gumazibar otifi. Godın ofa gamir gumazir kaba me asebar ziam fer danganir mighsiabar itibar ikia, egha gumazamizir asızir me ofa bagha isa izibar ofa gami.

³³ Egha arazir kamın me Ikiavıra Itir Godın ziam fa, egha uaghan me uan nguibamın amir arazımın gın ghua uan asebar ziaba fe.

³⁴ Egha datırighın uaghan gumazamizir kaba arazir kamın gın ghuavıra iti. Me guizbangira Ikiavıra Itir Godın ziam fer puvati, egha me arazir God ifongeziba ko, bizir a damuasa me mikemeziba ko, Araziba ko, Akar Gavgaviba, me dar gın zuir puvati, kar a Jekopın ovavir boribagh aningizir araziba. Jekop a gumazir kam, God ziar igharazir kam Israel a ganıngi.

³⁵ Ikiavıra Itir God fomıra Israelia ko akar dikirizir mam gami, egha mighigha kamaghın me migia ghaze, “Ia asebar ziaba fan marki. Ia men apengan ikian marki, egh me bagh teviba apıran marki. Egh me bagh ofabar amuan marki. Bar marki.

³⁶ Ia nan ziamra fi, ki Ikiavira Itir God, egh nan apengan iki. Nan gavgavir ekiamin, ki Isipin ia inigha ize. Kamaghin amizi, ia na bagh teviba apiriva, na baghvira ofabar amu.

³⁷ Ia arazir ki ifongeziba, ko bizir ki damuasa ia mikemeziba, ko nan Araziba bar, ko nan Akar Gavgavir ki ia bagha osirigha ia ganingiziba, ia bar dar gin mangi. Ia asebar ziaba fan marki.

³⁸ Ia Akar Dikirizir Gavgavir ki ia koma amizir kam, gin amangan marki. Egha ia mangi asebar ziaba fan marki.

³⁹ Puvatı. Ia nan ziamra fi, ki Ikiavira Itir God, ian God. Egh ia nan apengara iki. Ia kamaghin damuti, ki ian akuraghti apaniba ia abinan kogham.”

⁴⁰ Ezi gumazamizir kaba an akam barazir puvatıgha, uan arazir me fomira amizibar gin ghuavira iti.

⁴¹ Ikizir igharazibar gumazamizir iza Samarian itir kaba, me Ikiavira Itir Godin ziam fa, egha uaghan uan asebar ziaba fe. Ezi datirighin men ovavir boriba uaghan, men arazir kabara gin ghuavira iti.†

Judan kantri ghuaghira ghua bar ikuvigha givazir dughiamin eghaghanim

18

(Sapta 18--25)

17:36: Godin Araziba 6:13 † **17:41:** Migirigiar otevir kam “datirikin,” a ves 34 ko ves 41in iti, an e itir dughiar kam migeir puvatı. A gumazir akinafarir kam osirizimin dughiam migei.

*Hesekia Judan atrivimın oto
(2 Eghaghaniba 29:1-2; 31:1)*

¹ Elan otarim Hosia, an namba 3ın azenimın, a Israelian atrivimın itima, Ahasın otarim Hesekia, Judan atrivimın oto.

² Hesekia azenir 25pla ikia, egha atrivimın oto, egha 29plan azenibar Jerusalemın atrivimın iti. An amebam Abiya, Sekaraian guivim.

³ Hesekia Ikiavıra Itir Godın damazimın arazir aghuibagh ami, mati an ovavim Atrivim Devit amizi mokin.

⁴ Egha Hesekia miğhsıabar pın itir asebar zi-aba fer danganibagh asıghasıgha, dağiar guarir akıniba apırıgha temer guarir aser amizim Aseran nedazim itim okagharıki. Hesekia garima, Moses fomıra ingarizir kuruzir brasın kam, me a dıbora ghaze, “Nehustan,” egha gumazamiziba pauran mughuriar aghuim zuıba tua, kuruzir kamın ziam fe. Kamaghın amizi, Hesekia datırıghın kuruzir brasın kam inıgha anebiagharıki.

⁵ Hesekia niğhnızir bar gavgavim Ikiavıra Itir Godın iti, a Israelian God. Judan atrivir ıgharazir tam, Hesekian mın niğhnızir gavgavim Godın itir puvati. An niğhnızir gavgavim, atrivir faragh ikeziba ko an gın otivizir atriviba, bar men niğhnızir gavgavibagh afıra.

⁶ A bar Ikiavıra Itir Godın porogha a baghavıra iti, egha zurara Ikiavıra Itir God ataghirazir pu. Bar puvati. A deraghavıra Ikiavıra Itir Godın Akar Gavgavir, a Moses ganıngizibar gın zui.

⁷ Kamaghın amizi, Ikiavıra Itir God Hesekia ko ikia egha an akurvazima, an amir biziba bar der-

aghavıram otifi. Asirian atrivim Judabagh ativagh men ganan Hesehia bar aghua, egha a ua atrivir kamın apengan itir puvati.

⁸ Egha Hesehia uaghan uan midorozir gumaziba ko Filistian kantrin ghuegha, egha Filistian kantrin ekiaba ko nguibar doziba sara misosi. Egha me Filistiaba abıragha ghua, Gasan nguibar ekiam ko nguibar an boroghıra itibar tu.

⁹ Hesehia azenir 4plan, Judan atrivimın itima, dughiar kamın Elan otarim Hosia, an namba 7ın azenimın a Israelian atrivimın iti. Egha azenir kamın, Asirian Atrivim Salmaneser uan midorozir gumaziba ko iza Israelia ko misosi. Me Samarian nguibar ekiam iniasa anevıngha misosi.

¹⁰ Me nguibar ekiam korogha ghua, namba 3ın azenim otozi, me Samaria dikabıragha a ini. Kar namba 6ın azenim Hesehia atrivimın iti, ezi namba 9ın azenimın Hosia atrivimın iti.

¹¹ Ezi Asirian atrivim Israelia inigha Asirian kantrin ghu. Egha marazi isa Halan nguibar ekiam gati, egha marazi isa Gosanın Distrighın aven itir, Haborın Fanemın boroghıra me arıki. Ezi marazi Midian kantrin nguibabar iti.

¹² Osımtızir Israelia bativir kaba, dar mingarim kamakın. Me Ikiavıra Itir God, men God, me an akam batosi, egha a me ko amizir Akar Dikirızir Gavgavir kam abigha, Ikiavıra Itir Godın ingangarir gumazim Moses, me ganıngızir Akar Gavgavıba barazir puvatıgha, an arazıbar gın zuir puvati.

Asirian midorozir gumaziba Jerusalemın

*nguibar ekiam iniasav amua misosi**(2 Eghaghaniba 32:1-19; Aisaia 36:1-22)*

¹³ Hesehia 14plan azenibar atrivimın itima, ezi Asirian Atrivim Senakerip uan midorozir gumaziba ko iza Judaba ko misogha me abiragha, men nguibar divazir gavgaviba aviniziba bar da ini. Egha me Jerusalem inizir puvati.

¹⁴ Atrivim Senakerip Lakisın nguibamın iti, ezi Hesehia kamaghın a bagha akam amada, “Ki nın akam batuegha, datirighın osimtızim iti. Ezi ki kamagsua, ni na ko misoghan marki. Egh nan kantri ateghti, ki kamaghın damuam, ni bizir manam bagh azangsighti, ki ni danıngam.” Ezi Senakerip 10,000 kilogrem silva ko 1,000 kilogrem gol uabi danıngasa Hesehia migei.

¹⁵ Kamaghın amizi, Hesehia Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın itir silvan dagıaba ko atrivimın dagıaba itir danganimın dagıaba inigha, Senakerip bagha bar da amada.

¹⁶ Egha Hesehia Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın tiar akabar itir golba ko guarir akınir tiar akabar miriamın itimningın golba bar da adangi. A uabi faragha ingangarır gumazibav kemezi, me golin kaba tiar akar kaba avava, egha guarır akınimning sara nomke. Egha datirighın a golin kaba inigha Atrivim Senakerip bagha da amangi.

¹⁷ Ezi Asirian atrivim gol ko silvan kaba inigha, uan midorozir gumazibar dapanir ekiar 3pla, ko midorozir gumazir bizir dafam amadazi, me Lakis ategha, Atrivim Hesehia bagha Jerusalemın zui. Me ghua Jerusalemın oto. Dughiar kamın, danganır mam iti, Mozir Dıpar Pın Itimın daghurim, dıpam an ghuaghıra Jerusalemın oto. Daghurır

kam, a tuavir ekiar ghua iniba ruer danganimin boroghin oto. Asiriaba otivigha danganir kamın tuivighav iti.

¹⁸ Ezi Asirian gumaziba Atrivim Heskia bagha akam amaga ghaze, a izi. Ezi a uan fofozir gumazibar dapanir 3pla amangizi, me Asirian gumazir kaba bativasa ghue. Kar, Hilkian otarim Eliakim, an atrivimin dipenimin garir gumazim, ko Sepna, atrivimin akinafariba osirir gumazim, ko Asapın otarim Joa, an atrivim amir bizibar eghaghaniba, bar ada osirir gumazim, me zui.

¹⁹ Egha gumazir dapanir 3plan kaba, Asiriaba bativizi, Asirian midorozir gumazibar dapanir ekiabar mav, akar gavgavimin me migia ghaze, "Ia mangi, Asirian atrivir ekiamin akar gavgavir kamın gun Heskia mikemegh. A kamaghin migei, 'Heskia, ni gavgavir manam ikia, egha nan apengan ikian aghua?"

²⁰ Migirigiar kiniba ti midorozimin gavgavim gafiraz, o? Bar puvati! Ni nan akaba barazir puvati. Egha ni ghaze, tina izi nin akuragham! Ezi ni na baraghan aghua.

²¹ Ki fo, kantri Isip nin akuragh misoghasa ni a bagha gara mizua iti. Egha ki ni migei, Isip mati abuar misiam dipiriaghirigha gifa. Egh ni a inigh fidizimin min an suiragh daruti, an ruaghat-evim nin agharim mitigham. Isipin atrivimin arazim, abuar misiar kamın mirara ghu. Kamaghin amizi, misoghamin dughiamin a izi nin akuragham kogham.

²² Egh ni ti kamaghin mikimam, ia Israelia nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin iti, a ian God, a ian akuragham. Ezi ki ghaze, bar pu-

vatigham. E fo, Hesehia, ni uabi ghua mighsiabar pin itir danganir an ziam feba ko, an ofa gamir dakozir pura tintinibar itiba bar dagh asighasiki. Egha ni Judaba ko Jerusalemia migia ghaze, me Jerusalemra izi ofa gamir dakozir vamiran Godin ziam fam.'

²³ "Hesehia, ni izi nan gumazir ekiam Asirian atrivim ko akam akirigh. Ni ti 2,000plan midorozir gumazir gavgavibar apighti, nan atrivim 2,000plan hoziaba ni danighti, me dar apiagh misogham. Ki fo, ni uabi gumazir kamaghin garitaba itir puvati.

²⁴ Egha ni kamaghin nighnisi, Isipian midorozir gumaziba uan hoziaba ko karisba sara izi nin akuragh misogham. Bar puvatigham, me izan kogham. Ni en midorozir gumazibar tongin gumazir dapanir ziaba puvatizitam abinamin gavgaviba puvatigham.

²⁵ Ni ti ghaze, ki uabi uan nighnizimin iza nin kantri ko misogha a gasighasisi, a? Bar puvati. Ikiavira Itir God uabi na mikemezi, ki iza kantrin kam gasighasisi."

²⁶ Eliakim ko Sepna ko Joa akar kam baregha, me Asirian midorozir gumazibar dapanir kam migia ghaze, "Ni Aramin akamin e mikim, e a gifo. Ni Hibrun akam mikiman marki. Puvatighti, gumazir nguibar ekiamin divazir gavgavir mitiam gisin mitivighav itiba nin akam baregham."

²⁷ Ezi Asirian atrivimin gumazir dapanir kam kamaghin a ikaragha ghaze, "Nan atrivim akar kam ia ko ian atrivimra, mikimasa na amadazir puvati. Puvati. Gumazir divazim gisin tuivighav itiba, me uaghan akar kam baragham.

Guizbangira, midorozim otoghti, e Jerusalem kroghti, dughiar kuram bar ia batogham. Eghti ia gumazir divazim gisin tuivighav itiba, ia bar dagheba puvatighiva, uan buaribar amiva, uan misizir pabar amam.”

²⁸ Egha Asirian midorozir gumazibar dapanir kam, divazim gisin apiaghav itir gumazibar gara kamaghin pamtemin Hibrun akamin men dia me migei, “Ia deraghvira Asirian atrivir ekiamin akam baragh!

²⁹ Atrivim kamaghin migei, Ia Heskia baraghti, a ia gifaran marki. Heskia ian akuraghti ia deragh ikian kogham.

³⁰ Ia Heskian apezeperir akaba baraghan marki, egh ia nighnizir gavgavim Heskian akamin iki egh suam, Ikiavira Itir God ian akuraghti, e Asiriaba ia abinigh Jerusalem in guibar ekiam inighan kogham.

³¹ Ia Heskian akam baragh ua na ko misoghsi nighnighan marki. Ia deravira dapiagh iki, egh ia uan mozir paba tu dar amiva, wainin ikarizibar ovizibar ami. Ia uan azenibar itir temer fighin oviziba uan azenibar da inisi, ia na ko akam akirigh na ateghtima, ki ian nguibar ekiam iniam.

³² Eghti ia deraghvira iki mangiti, ki ia inigh mangi kantrin igharazir ian kantrin mirara garimin ia atigham. Kantrin kam wainin azenir aviriba iti. Egha a bret damuamin witin azenir aviriba iti. Egha uaghan olivin temeba ko haniba iti. Heskia ia gifaragha ghaze, ‘Ikiavira Itir God, ian akuragh Asiriaba dikabiragham!’

³³ “Ia Heskia ateghtima a ia gifaran marki. Ia ti ghaze, kantrin igharazibar aseba men akurvasi,

ezi me Asiriaba e misogha e abira, a? Bar puvati.

³⁴ E ghua Hamatin nguibar ekiam ko Arpatin nguibar ekiam, Sefarvaim, Hena, Ivan ko misozima, men aseba managh ikia, men akurazir puvati? Egha e ghua Samaria ko misozima, Samarian aseba men akuragha e dikabiraz, o? Bar puvati.

³⁵ Kantrin kaba me aser aviraviriba iti, ezi e me ko misosi. Ezi men aseba men akurazi, me e misogha e abirazir puvati. O Jerusalemia, ia manmaghsua nighnigha ghaze, Ikiavira Itir God ian akuraghti, e ia misogh ia abiraghan kogham? Bar puvatigham!”

³⁶ Asirian gumazir dapanir kam me mikemegha givazi, gumazir divazir gavgavimin apiaghav itiba oregha fo, faraghavira Atrivim Hesekia Asiriabar akam ikarvagh bizitamın mikıman men anogoroke. Kamaghın amizi, me uan akabar kumigha an migirigiatam ikarazir puvati.

³⁷ Ezi Asirian gumazir dapanir kamın migirigiaba, Eliakim, Sepna, ko Joa gamizi men naviba bar osemi. Ezi me uan korotiaba abiagharigha, ghua gumazir kamın migirigiaba bar dar gun Hesekia migei.

19

Hesekia uan osimtızibar gun Godın akam inigha izir gumazim Aisaia migei

(Aisaia 37:1-7)

¹ Ezi Judan Atrivim Hesekia Asirian atrivimın gumazir dapanimın akam baregha, uan korotiaba abiagharigha buaber korotiaba aghuigha, Ikiavira Itir Godın Dipenimın ghu.

² Egha atrivimın dıpenimın garir gumazim Eli-akim ko, atrivimın akınafariba osirir gumazim Sepna, ko ofa gamir gumazir ghuribar diazi me izi. Ezi a me amangizi, me Emosın otarim, Aisaian ganasa zui. Ezi gumazir kaba, buaber korotiaba aghuigha zui.

³ Me ghuava otivigha kamaghın Aisaia miği, “Atrivim Hesekia ghaze, Kar osımtızir ekiaba ko aghumsıziba otivir dughiam. Asiriaba dibovir miğirigiar avıribar e gami. E amizir navim asangizimın mın ami, a borim batamin dughiam otozi, an a batamin gavgaviba puvati.

⁴ Asirian atrivim uan abuir gumazim amadazi, a iza dibovir akabar en Godın Zurara Ikiavıra Itim mikeme. E fo, Ikiavıra Itir God, an dibovir akaba baregha gıfa, eghti a gumazamizir dibovir akar kabagh amiziba, ivezir kuram isi me danıngam. Kamaghın amizi, ni en akuragh God ko mikımti, e ikiavıra itir varazira a en akuraghti, e ovengan kogham.”

⁵ Ezi Aisaia, Hesekian akam baregha,

⁶ kamaghın gumazir an akam inigha izezir kabav gei, “Ia uamategh atrivim bagh mangi Ikiavıra Itir Godın akamın gun a mikemegh. Ikiavıra Itir God ghaze, ‘Ni akar a nan tiraghtirazir kam miğhıgh, a giñighniğh atiatingan marki. A pura Asirian atrivimın ingangarir gumazir kınim, a miğirigiar kam gami.

⁷ Ia oragh. Ki uan Duamin gavgavimın, Asirian atrivim damighti an okam niğhniğham. A miğirigiar kınim baregh pura uamategh ari uan kantrin mangıgham. An Asirian kantrin ikiavıra ikiti, ki gumazitabar amighti, me a misueghti an

aremegham.’”

*Asirian midorozir gumaziba ua Jerusalem
gasighasighasa miġei
(Aisaia 37:8-20)*

⁸ Ezi Asirian abuir gumazim kamaghin oraki, Atrivim Senakerip Lakisın nguibam ataki. Ezi abuir gumazir kam dikavigha Jerusalem ategha ghua Libnan nguibamin otogha garima, an atrivim Lipnan nguibamin ikia Lipnabav sosi. Ezi a ghuava atrivim bato.

⁹ Asiriaba misogha itima, gumazir maba iza Atrivim Senakerip miġia ghaze, “Itiopian Atrivim Tirhaka uan midorozir gumaziba ko iza ni ko misoghasa.” Ezi Senakerip Jerusalem iniasa nighnisi, kamaghin amizi, an akinafarir mam osirizi, an abuir gumaziba a inigha Heskia bagha ghu.

¹⁰ Senakerip kamaghin akinafarim osiri, “Heskia, ki fo, Godin ni nighnizir gavgavim itim, a ni miġia ghaze, ki misogh ia abinigh Jerusalem inighan kogham. A ni gifari. Ni bar an akam baraghan marki.

¹¹ E Asirian atriviba, ni uabi en arazibagh fo, e kantrin igharazibar atriviba ko misogha bar me gasighasisi. Egha ni ti ghaze, ki nin kantri kamaghin a damighan kogham? Puvati, ia guizbangira e gitaghan kogham.

¹² Nan inazir afeziaba fomira, Gosenin nguibam ko Haranin nguibam, Resepin nguibam, ko Idenin gumazamizir Telasarin nguibamin itiba, me nguibar kabagh asighasiki. Men aseba men akurazir puvati, ezi me deragha ikezir puvati.

13 Ezi nguibar kaba, Hamat, Arpat, Sefarvaim, Hena, ko Iva, men atriviba datirighin managh iti? Me itir puvati. E bar me misoagharighizi me ariaghire.”

14 Ezi Atrivim Heskia akinafarir kam, abuir gumazir a inigha izeziba dama an suiragha an ganigha, a inigha Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. Egha Ikiavira Itir Godin damazimin an onegha aneti.

15 Egha Heskia kamaghin Ikiavira Itir God ko migei, “O Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ni Israelian God, ni enselin bar gavgavibagh afiragha bar pin uan atrivir dabirabim gaperaghav iti. Ezi nin gavgavim enselin bar gavgavibar gavgavim gafira. Nirara, ni guizbangira God, ni nguazir kamın kantribar gumazamiziba bar me gativagha men gari. Nirara, overiam ko nguazimin ingari.

16 O Ikiavira Itir God, ni deragh kuarim atigh nan migirigibaba baregh, deravira bizir kurar e bativizir kabar gan. Ni Godin Angamira Itim. Ezi Senakerip ni dipova mikemezir akar kaba, ni deragh da baregh dar gan.

17 O Ikiavira Itir God, e kamaghin fogha gifa, Asirian atriviba kantriba bar dagh asighasigha men nguaziba saram asighasiki.

18 Egha atrivir kaba, kantrin kabar marvir guaba sarama asighasigha da isa avimin da tue. Men marvir guar kaba, da guizin godba puvati, me temeba ko dagiaba isa uan dafaribar dar kiri. Kamaghin amizi, Asiriaba bar moghira dagh asighasigha, dagh apongezi da isi.

19 O Ikiavıra Itir God, ni en God, ni datirighin en akuragh, Senakeripin dafarimin uam en inigh. Eghti nguazir kamın kantribar gumazamiziba bar kamaghın ganigh fogh suam, nırara ni Ikiavıra Itir God.”

*Aisaia Godin akam isa atrivim ganidi
(Aisaia 37:21-38)*

20 Ezi Emosin otarim Aisaia, Hesehia bagha kamaghın akam amada, “Ikiavıra Itir God, a Israelian God, a ghaze, ‘Ni Asirian Atrivim Senakeripin dafarimin, ua uari iniasa nan azangsiki.

21 Kamaghın amizi, Ikiavıra Itir God datirighin Asirian Atrivim Senakerip ginighnigha akar kam gami. A kamaghın miği:

“Saionin nguibar ekiam, a mati amizir igiar bar dirim,
a ni dipova aghumsızir akabar ni miği.
Jerusalem nin girakirangın, ni dipova uan dapanim roi.

22 Ni uabıra uan ziam fa, egha ni tinara akar kuraba ko dibovibar a gami?
Ni tinara pamtemin tiraghtirazir akabar a miği?
Ni tinara dikabinasa arazir kabagh ami?
Kırara, ki Israelian Godin Bar Zuezim, ni bizir kabar na gami!

23 Ni uan ingangarir gumazir dapanibav kemezi,
me nin ziam fa nan ziamın tira.
Ezi ki men akatoribar miğirigiar kaba baraki.

Ki fo, ni kamaghin miġia ghaze, ni uan karisin aviriba inigha Lebanonin Miġhsiabar oraz-ibar ghuavanaga,
 egha bar Lebanonin ruarir bar pizimin aven ghua, danganir gumaziba aven zuir puvatizimin,
 ni temer sidan bar ruariba ko temer painin bar aghuiba oke.

24 Egha ni pura tintinibar aruir dughiabar, ni damamin dipatam gasazir puvati.
 Dipaba bar dakezir dughiamin, ni kuizir mozir dipaba, da bar moghira izefe, ezi nin adarazi da api.

Egh ni mangi Isipin faner ekiabar aruti, nin sueba dipar kabar amuti da misingam.

25 “Senakerip, ni kamaghin fozir puvati, ki fomira bizir kabar amuasa ni amisefe.
 Ki nguibar gavgavir divazir gavgaviba itiba, ki dagh asighasighasa, gavgavim ni ganingi.
 Ezi ni nan nighnizimra gin ghua nguibar kaba akaragharighizi da iregha,
 mati me dagiaba pozibav kinizi, da iti.

26 Ezi gumazamizir nguibar kabar itiba bar ati-atingi.

Me okam nighnigha men gavgaviba bar moghira gefe.

Me mati, aruer dughiamin, aminir fefem iza grazibar isi da midii moghin misigha iti.

Aminir fefer kam aruem anadir naghin ikegha iza, grazir dipenir siriabar aghuiba ko grazir tintinimin aghuibar isizi, da deragha aghuir puvati.

27 “Ezi ki bar moghira ni gifo,
 nin dabirabir araziba ko, digavir araziba ko,
 iza zuir araziba, ki bar dagh fo.
 Egha nin aningagharir nan itim, ki uaghan
 bar a gifo.

28 Nin aningagharir akar nan itiba ko, ni uabira
 uabi feir arazim, ki bar dagh fo.
 Ezi ki datirighin akezim isi nin atinim darugh,
 egh ainin otevir me hosin akam gazuim, isi
 nin akam darugham.

Egh ni amikirigh tuavir ni uan nguibamin ikegha
 izezim, uam an mangigham.’”

29 Ezi Aisaia akar ababanir mam isa Heskia
 ganiga, kamaghin migei, “Ia kamaghin ganigh
 fogham, azenir kam ko azenir gin izamimin, ia
 dagheba oparan kogham. Ia azenir kamin witin
 pura uari azenibar otiviba ini dar ami, egh mangi
 azenir pumuningin, ia azenir faragha ghuzimin
 dagher ovizir iregha aghuiba, ia dar ami, egh
 namba 3in azenimin, ia ua ingariva opar dami.
 Egh ia uaghan wainin ovizibar amisi, wainin
 ikariziba opariva, dar ovizibar amam.

30 Eghti Judan anabamin gumazamizir ikiavira
 itir varazira, me witin azenim puvira be moghin,
 borir aviriba bati bar avirasemegham.

31 Eghti apaniba Jerusalem in gumazamiziba bar
 me gasighasighan kogham, men tarazi ikivira
 ikiam. Gumazamizir ikiavira itir varazira iki
 Saionin Mighsiamin mitivighvira ikiam. Ikiavira
 Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a bizir kabar amuti
 da otivighirasa nighnizir gavgavim iti.

32 “Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei,
 ‘Asiriabar atrivim uan midorozir gumaziba
 ko, Jerusalemın aven izan kogham.

Egh me uan baritamın asehti, a nguibar ekiar
 kamın aven izeghan kogham.

Egh midorozir gumaziba misoghsi, oratam
 inigh nguibar kamın aven izeghan kogham.

Egh me tugh misoghsi, nguibar ekiamın
 divazir miriamın nguazim arighti, a
 ghuavanaboghan kogham.

Bar puvatigham.

33 Ki Asiriabar atrivim uam a purighti, a izezir
 tuavim uam an mangam.

Kamaghin amizi, a Jerusalemın aven izeghan
 kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme.

34 Ki uan ingangarir gumazim Devit, a ko dikirizir
 akam ko, uan ziar ekiam ginighnigh,
 egh bizir kamning bangin, ki nguibar ekiar
 kamın ganiva an akurvagham.’”

35 Egha dimagarir kamra, Ikiavira Itir Godın
 enselin mam dikavigha ghua, Asiriabar midorozir
 gumaziba itir danganımın, men 185,000plan
 midorozir gumazibav soghezi, me ariaghire. Ezi
 aminim tirazi bar mizaraghara, gumazamiziba
 dikavigha midorozir gumazir kabar kuabar gari.

36 Ezi Senakerip midorozir gumazir ikiavira
 itiba ko, dikavigha uamategha Asirian kantrin
 ghuegha, Niniven nguibar ekiamın iti.

37 Egha a dughiar mamın uan asem Nisrokın
 dipenimın ghugha an ziam fe. Ezi an otarimning,
 aningın ziamning, Adramelek ko Sareser, aning

midorozir sabam inigha aven ghugha a misoghezi an aremezi, aning ara ghua Araratın kantrin iti. Ezi an otarir igharazim, an ziam Esarhadon, a uan afeziamın danganım inigha, Asirian kantrin atrivimın iti.

20

Atrivim Hesekia arımarıam inızi, Ikiavıra Itir God an akura
(Aısaia 38:1-8; 38:21-22; 2 Eghaghanıba 32:24-26)

¹ Dughıar kamın, Asiriaba bar arazir kurabar Judabagh amıma, Hesekia arımarıam inigha atam areme. Ezi Emosın otarım Aısaia ghua an ganigha kamaghın mıgei, “Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei, ‘Nın arımarıam gıvaghan kogham, a ikıvıra ikiti ni ovegham. Kamaghın amızı, ni gumazamızir nın dıpenımın itıba, me mıkemeghti, me nın ingangarıba bar dar amu dar kirigh.’”

² Ezi Hesekia akar kam baregha, uan guam isa a itir dıpenımın averıamın bırimın gara, Ikiavıra Itir God ko mıgia ghaze,

³ “O Ikiavıra Itir God, ki uan navir averıamın aven ni baghavıra ikia, nın ifongıamın gın ghua, bar guızbangıra zurara nın ingangarım deravıra a gamuavıra iti. Kamaghın amızı, ki amızir ingangarıba, ni dagh nıghnıgh na ateghti, ki ovengan kogham.” Egha Hesekia Ikiavıra Itir God ko mıkemegha gıvagha, bar puvıram azi.

⁴ Aısaia atrivımın dıpenım ategha zui. Egha tıghar dıpenır avızım ataghırızıma, Ikiavıra Itir God ua kamaghın a mıgei,

⁵ “Ni ua mangi Hesejian ganigh, a nan gumazamizibar atrivim, egh a mikemegh: Ki Ikiavira Itir God, nin inazir afeziam Devitin God, ki nin azangsizim baregha nin temeribar ganigha gifa. Kamaghin amizi, ki ni damuti, ni ua ghuamaghegham. Guizbangira, ni gurumin nan Dipenimin mangigh nan ziam fi.

⁶ Egh kamaghin Heskia mikim: Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme: Ki ni ateghti, ni 15plan azenibar ua ikegh gin aremegham. Ki uaghan nin akuragh, egh Asiriabar atrivimin amanganatighan koghti, a ni abiraghan kogh Jerusalem inighan kogham. Bar puvatigham. Ki uan akar dikirizir ki fomira uan ingangarir gumazim Devit ko amizim ginighnigha kamaghin damuasa.”

⁷ Egha Aisaia kamaghin atrivimin ingangarir gumazibav gia ghaze, “Ia mangi fighin ovizir me apuzizitaba inigh, da dipavzuiarim darugh da mirmirigh da inigh izi, Hesejian duar bar gavgavim dukuaghti, a ua misigham.” Ezi me ghua da inigha iza Hesejian duar gavgavir kam gatizi, an duam misingi.

⁸ Heskia tighar ghuamaghamin dughiamin, a faragha uaghan kamaghin Aisaian azara, “Ikiavira Itir God, ababanir manam nan akaghti, ki an ganigh fogh suam, ki gurumin uam an Dipenimin mangi, an ziam fam?”

⁹ Ezi Aisaia a migia ghaze, “Ikiavira Itir God nin akakaghamin ababanim kamakin. Ni, adiriziar e an gara aruebar auaba mega zuir kamın gari. Ezi ni adiriziamin dughuazim, 10plan ighuviba ini zuamira mavanangasa ni ifonge, o a 10plan

ighuviba ini zuamira uamategh tim izighirasa ni ifonge?”

¹⁰ Ezi Heskia ghaze, “An adiriziamin dughuazimin zuamira 10plan ighuvar mavanangam, a pura bizim. Kamaghin amizi, a zuamira uamategh 10plan ighuvar izighirasa ki ifonge.”

¹¹ Ezi Aisaia pamtemin Ikiavira Itir Godin dei, ezi Ikiavira Itir God adiriziar dughuazim gamizi, a zuamira uamategha timra 10plan ighuvar ghuaghiri. Adiriziar kam, Atrivim Ahas fomiram an ingari.

*Babylonian Atrivim Merodak abuir gumazir maba amangizi,
me Jerusalem in ize
(Aisaia 39:1-8)*

¹² Baladanin otarim, Merodak Baladan, a Babilonin atrivimin iti. An orazi, Atrivim Heskia arimariar dafam ikia, ua ghuamaghe. Ezi an akinafariba osirigha bizir aghuir mam sarama gumazir mabagh aningizi, me Heskia bagha da inigha zui.

¹³ Ezi Heskia men akaba baregha givagha, bar akongegha, me inigha uan dipenim ko, dagiaba itir dipenim ko, bizir aghuiba itir dipenibar aven ghua, uan dagiaba ko bizir igharaziba men aka. A uan silvaba ko, golba, pauran mughuriar aghuiba ko, borer aghuiba ko, midorozir biziba, me bar moghira dar gani. Heskia bizitam modozir pu-vati. An atrivimin dipenim avinizir dipenibar

itir biziba ko, an kantrin danganiba bar dar itir biziba, a bar dar men aka.

¹⁴ Ezi Babilonin izezir gumaziba uamategha ghuezi, Godin akam inigha izir gumazim Aisaia, iza kamaghin Atrivim Hese kian azara, “Gumazir kaba manmaghira migei? Me kantrin manamin gumaziba?”

Ezi Hese kia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Me kantri Babilonin gumaziba, me nan ganasa saghuiamin ikegha ize.”

¹⁵ Ezi Aisaia kamaghin Hese kian azara, “Me bar bizir tizimra nin dipenimin aven an gani?”

Ezi Hese kia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki uan biziba bar men akakaki. Egha ki uan bizir aghuiba akuvir dipenibar aven bizitamın men modozir puvati.”

¹⁶ Ezi Aisaia kamaghin Hese kia migha ghaze, “Ni oraghti, ki Ikiavira Itir Godin akam ni mikimam.

¹⁷ Ikiavira Itir God kamaghin migei, ‘Bar guizbangira, dughiatam gin iziti, Babilonia izi, nin atrivir dipenimin itir biziba bar ada inigh, egh bizir nin inazir afeziaba fomira biziba akuvir dipenibar akuvaziba, me bar da inigh Babilonin kantrin mangigham. Eghti bizitam ua ikian kogham.

¹⁸ Eghti me ian ovavir borir ian otivizibar otarir taba inigh mangi me damuti, me kalabuziar gumamazizibar min otivighti, me men mikarzir mogomebar oviziba amiseveghti, me Babilonin atrivimin dipenimin aven ingaram.’”

¹⁹ Ezi Hesekia akar kam baregha, kamaghin Aisaia miġei, “Ikiavira Itir Godin akar ni na miġeim, a dera.”

Guizbangira, Hesekia kamaghin nighnigha ghaze, “Ki datirighin atrivimin itir dughiar kamın, bizir kurar kaba otivan kogham. E pura navir amirizimin ikti midoroziba puvatigham.”

*Atrivim Hesekia areme
(2 Eghaghaniba 32:32-33)*

²⁰ Atrivim Hesekia amizir bizir igharazibar eghaghaniba bar, akinafarir kamın iti, me kamaghin a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba. Akinafarir kam Hesekia amizir ingangarir gavgavibagh eghari. Egha akinafarim uaghan bizir kabagh eghari, Hesekia dipamin suiraghti a iki-asa dipar akarer mam ġikui. Egha dipam inigh Jerusalemın aven mangasa nguazimin averara torir ruarir mam ġikui.

²¹ Atrivim Hesekia uan inazir afeziabar min aremezi, an otarim Manase, an danganim inigha atrivimin oto.

21

*Manase Judabar atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 33:1-20)*

¹ Manase azenir 12pla ikiava, Judabar atrivimin oto, egha 55plan azenibar Jerusalemın atrivimin ike. An amebamin ziam, Hepsiba.

² Manase arazir aghuimin ġin zuir pu. Bar puvati. A gumamazir igharazir fomira nguazir kamın ikezibar arazir mizirizir kurabar ġin zui,

ezi Ikiavira Itir God me batuegha nguazir kam isa Israelia ganingi. Ezi datirighin Manase Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kabagh ami, kar arazir God bar aghuaziba.

³ Fomira an afeziam Hesekia mighsiabar pin itir asebar ziaba fer danganiba apiraghariki. Ezi datirighin Manase ua dar ingari. Egha asem Balin ziam fasa ofa gamir dakozibar ingari. Egha a Israelian Atrivim Ahap, fomira amizi moghin, an aser amizim Aseran nedazim itir temer guarir akinibar ingari. Egha uaghan overiamin itir mikovezibar ziaba fe.

⁴ Egha an aseba bagha Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven ofa gamir dakozibar ingari. E bar fo, fomira Ikiavira Itir God, uan Dipenir kam ginighnigha kamaghin mikeme, "Jerusalem in itir Dipenir kam, an aven gumazamiziba nan ziamra fi ikiam."

⁵ Ezi Manase, Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizer divazimin aven itir danganir uari akuvir pumuningin, an overiamin itir mikovezibar ziaba fasa, ofa gamir dakozir mabar ingari.

⁶ Egha a uan otarim misoghezi an areme, ezi an ofan bar isia mighirim in min a tuazi a bar isia mighiri. Egha a uabin akuraghasa ariaghirezir gumazamizibar duabar diava, egha uaghan uabin akurvaghasa kukunir gumazibar azai, egha akavsiar igharagha garir aviribagh ami. Manase arazir kurar aviriba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami, ezi an arazir kurar kaba Ikiavira Itir God gamizi, a bar aningaghe.

⁷ Egha Manase aser amizim Aseran marvir guar kam inigha, a isa Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven aneti. Fomira Ikiavira Itir God Dipenir kam ginighnigha kamaghin Devit ko an otarim Solomon mikeme, "Jerusalem in itir Dipenir kam, ki uabi Israelian anababar tongin a ginaba, eghti me zurara an izi, nan ziamra fam.

⁸ Egh ia nan gumazamiziba, nan Akar Gavgaviba ko nan Arazir nan ingangarir gumazim, Moses, ia ganingiziba bar adar gin mangiti, nguazir ki fomira ian inazir afeziabagh aningizi ia datirighin apiaghav itir kam, ki ia batueghan kogham."

⁹ Ezi Israelia nan akam baraghan aghuagha, an gin zuir puvati. Bar puvati. Ezi Atrivim Manase Judaba ko Jerusalemian nighnizibagh amua me getuima me bar arazir kurabagh amuavira iti. Ezi men arazir kurar kaba, da gumazamizir fomira nguazir kam in ikezibar arazir kurabagh afira. Gumazamizir kaba, Ikiavira Itir God me batoghezi, Israelia nguazir kam in aven ize.

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God Atrivim Manasen arazir kurar kabar ganigha, egha an akar kam isa uan akam inigha izir gumazibagh aningi, kar an ingangarir gumaziba. Ikiavira Itir God in akam kamakin:

¹¹ "Atrivim Manase arazir bar kurar igharagha garir ki aghuazibagh ami, da Amoria fomira amizir arazir kurabagh afira. An asebar marvir guabar ingara men ziaba fe, egha arazir kam in a Judan gumazamizibagh ekua zuima, me uaghan arazir kuraba nan damazimin dagh ami.

¹² Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki kamaghin miği: Ki bar Jerusalemın nguibar ekiam ko Judabar kantri gasighasigham. Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziziba bizir kamın akam baregh, me digavir bar kuram damigh, egh nighnizir aviribar amuam.

¹³ Mati ki faragha Samarian nguibar ekiam ko Atrivim Ahap uan adarazi ko me gamizi moghin, ki arazir kamra Jerusalem damuam. Ki bar Jerusalem gasighasigh egh an gumamaziziba bar me gasighasigham. Eghti Jerusalem mati itarim, me a ruegha givazi, minezir muziarir taba an itir puvatizi moghin a pura ikiam.

¹⁴ Eghti varazira ikiti, ki men akuraghan kogham. Bar puvati. Ki me isi apanibar dafarim darigham. Eghti apaniba pazi me damuva, men biziba bar ada okemegham.

¹⁵ Nan arazir kamın mingarim kamakin: men ovaviba fomira Isip ataghizir dughiamın ikegha iza datirighin, nan gumamaziziba nan damazimın arazir kurar kabagh amuavira iti. Ezi men arazir kam na gamizi, ki bar men aningaghe.”

¹⁶ Manase Judan gumamazizibagh amima, me Ikiavira Itir Godın damazimın arazir kurabagh ami. Egha a uabi uaghan uan adarazi men apanim gami. Egha Jerusalemın danganir miğebaba bar, Manase gumamazizir aghuir arazir kurabagh amir puvatizir aviribav soghezi me ariaghire.

¹⁷ Atrivim Manase amizir arazir igharazibar eghaghaniba, akınafarir kamın iti, me kamaghin a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba. Akınafarir kam, an amizir arazir kurabagh eghari.

18 Manase uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam isa an atrivimin dipenim avinizir divazimin ghua nguazir otevir mamın anefa, me a dibora ghaze, Usan Azenim. Ezi an otarim, Emon an danganim inigha atrivimin oto.

*Emon Judabar atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 33:1-25)*

19 Emon 22plan azeniba ikia egha atrivimin oto, egha a Jerusalemın ikia azenir pumuningra atrivimin ike. An amebamin ziam, Mesulemet, a Harusin guivim, an nguibam Jotba.

20 Emonın afeziam Manase amizi moghin, Emon uaghan Ikiavira Itir Godın damazimin arazir kurabagh ami.

21 An afeziam fomira amizi moghin, a uan afeziam amizir arazir kurabara gin ghua asebar marvir guabar ziaba fe.

22 An akirim ragha Ikiavira Itir God gasara, an inazir afeziabar God, egha a Ikiavira Itir God ifongezir arazibar gin zuir puvati.

23 Ezi dughiar mamın, Emonın ingangarir gumazibar dapaniba uari akuvagha, a misueghti an aremeghasa tuaviba buria akam misosi. Egha me gin atrivimin dipenimin aven a misoghezi an areme.

24 Ezi gin Judan gumamaziziba, ingangarir gumazibar dapanir Emon misoghezir kaba inigha, uaghan me misoghezi me ariaghire. Egha me Emonın otarim Josaia gamizi, a uan afeziamın danganim inigha men atrivimin oto.

25 Atrivim Emon amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akinafarir kamın iti,

me kamaghin a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba.

²⁶ Ezi me Emonin kuam isa Usan Azenimin itir mozimin anefa. Ezi an otarim Josaia, an danganim inigha atrivimin oto.

22

Josaia Judabar atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 34:1-2)

¹ Josaia 8plan azeniba ikia, egha Judan atrivimin oto, egha 31plan azenibar Jerusalem in atrivimin ike. An amebamin ziam Jedida, an Adaian guivim, a Boskat in nguibar ekiam in amizim.

² Atrivim Josaia uan ovavim, Atrivim Devit fomira amizi moghin, a Ikiavira Itir God in damazimin arazir aghuibagh ami. Egha a Ikiavira Itir God in akaba bar dar gin mangasa bar gavgafi.

Me Ikiavira Itir God in Dipenimin God in Araziba
Itir Akinafarimin api
(2 Eghaghaniba 34:8-28)

³ Atrivim Josaia 18plan azenibar atrivimin ikia, a uan gumazir an akinafariba osirim Safan amadazi, an akam inigha Ikiavira Itir God in Dipenimin ghu. Safan, an Asalian otarim, egha uaghan Mesulam in igiavotarim. Josaia kamagh in Safan migei,

⁴ “Ni mangi ofa gamir gumazibar dapanim Hilkian ganigh, egh a mikemeghti, a dagiar gumamaziba isa ofa gamir gumazir Ikiavira Itir

Godin Dïpenimïn tiar akamïn garibagh anïdiba, a bar da menegh.

⁵ Egh nï Hilkia mikemeghti, a dagiar kaba inigh Ikiavira Itir Godin Dïpenim akirir ingangarim gamir gumazir kabar aningh. Eghti me Dïpenir kam akirir gumazibagh ives.

⁶ Egh me dïpenibar ingarir gumaziba ko gumazir dagiabar dïpenibar ingara fozibagh ives. Egh uaghan me ter arariba ko dagiar me Ikiavira Itir Godin Dïpenim akirasa dighoregha arighiziba sara ivesegh.

⁷ Ki fo, gumazir ingangaribar garir kaba, me gumazir ifarir puvatiziba, egha dagiaba oker puvati. Ezi ofa gamir gumazibar dapanim dagiar kaba bagh men azangan kogham, me manmaghin dagiar kabagh ami.”

⁸ Ezi Safan ghua atrivim mikemezi moghin ami. Ezi Hilkia akam baregha, kamaghin Safan mïgei, “Ki akïnafarir rïghizir mamïn gari, a Ikiavira Itir Godin Dïpenimïn aven iti. Akïnafarir kam Ikiavira Itir Godin Arazibar Akaba an iti.” Egha Hilkia akïnafarir kam isa Safan ganingi, ezi an a dibori.

⁹ An a dïponegha gïvagha, akïnafarim inigha ghua Atrivim Josaia bagha ghugha kamaghin a mïgei, “Nïn ingangarir gumaziba dagiaba bar ada inigha, Ikiavira Itir Godin Dïpenimïn gara anekirir ingangarir gumazibagh aningi.”

¹⁰ Egha Safan ua kamaghin mïgei, “Atrivim, ofa gamir gumazibar dapanim Hilkia akïnafarir kam na ganingi.” Egha an akïnafarim onegha atrivim bagh a dibori.

¹¹ Ezi atrivim Godin Akinafarir kamın aven itir Arazibar Akaba baregha, bar osemegha uan korotiam abiki.

¹² Egha an ofa gamir gumazim Hilkia, ko Safanin otarim Ahikam, ko Mikaian otarim Akbor, ko atrivim bagha akinafariba osirir gumazim Safan, ko atrivimin ingangarir gumazim Asaia, a bar men dia. Ezi me izegha givazi, a kamaghin me migei,

¹³ “Godin Arazibar Akaba itir Akinafarir ki datirighin inizir kam, a bizir Ikiavira Itir Godin gin mangasa ifongezibar gun e migei. Ezi en inazir afeziaba Ikiavira Itir Godin Akar kaba batuegha gifa. Ezi bizir kam bangin Ikiavira Itir God bar en aningaghe. Ezi datirighin e Godin Akinafarir kamın apigha gifa. Kamaghin amizi, ki kamagh-sua, ia mangi Ikiavira Itir Godin azaragh fogh, ki Jerusalemia ko, Judan gumazamiziba ko, e bizir manabar amuasa a ifonge.”

¹⁴ Gumazir kaba atrivimin akam baregha, me Godin akam inigha izir amizir mam ko mikimasa nguibar igiar Jerusalemın boroghın itimin ghu. Amizir kamın ziam, Hulda. Hulda a Salumin amuim, a gumazir ofa gamir gumaziba azuir korotiaba itir danganimin garim. Salum a Tikvan otarim, egha Harhasın igiavotarim. Hulda gumazir kabar akam baregha givagha,

¹⁵ kamaghın men akam ikaragha ghaze, “Ikiavira Itir God, Israelian God, a kamaghın migei: Ia gumazir ia amadazir kam Josaiya bagh uamategh mangi, kamaghın a mikemegh,

¹⁶ ‘Ki Ikiavira Itir God, ki atrivim garir Akinafarimin itir Akar kaba bar dar gin mangi,

egh ki Jerusalem ko an itir gumazamiziba saram asighasigham.

¹⁷ Gumazamizir akirim ragha na gasarazir kaba, me asebar marvir guabar ofabagh ami. Ezi men arazir kurar kam na gamizima, ki puviram atari. Ki Jerusalemia bar men aningaghe, ezi nan aningagharir kam, a givaghan kogham.

¹⁸ “Ezi datirighin ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki ian atrivim kamaghin a mikimasa. Me ni bagha Akinafarir kam diborima,

¹⁹ ni bizir ki Jerusalem ko an itir gumazamizibar amuasa mikemeziba, ni dagh fo. Ki kamaghin migei, Jerusalem bar ikuvigh pura danganir kinimin ikiam. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uan apaniba akar kurabar me mikimsi, kamaghin mikimam, “Ia Jerusalemia ikuvizi moghin ia ikufigh.” Ezi atrivim, ni akar kam baregha navim giragha, nan damazimin uabi abira. Egha ni datirighin uan korotiam abigha, azia nan dei. Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei, ki nin dimdiam baraki.

²⁰ Egh ki ni ateghti, ni uabi Jerusalemın otivamin asighasizir kamin ganighan kogham. Puvati. Ni bar deraghvira ikiam. Egh ni gin uan inazir afeziabar min aremeghti, me nin kuam afagh givaghti, ki Jerusalem gasighasigham.’” Godin akam inigha izir amizim Hulda, Ikiavira Itir Godin akam gumazir kabagh anigha givazi, me akar kam inigha uam atrivim bagha uamategha ghue.

23

Judaba Ikiavira Itir Godin apengan ikiasa akar

*dikirizim gami**(2 Eghaghaniba 34:3-7; 34:29-33)*

¹ Ezi Atrivim Josaia Juda ko Jerusalemın gumazir dapanibar diazi, me iza uari akufa.

² Egha atrivim ko ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, Judan gumazamiziba ko Jerusalemın itir gumazamiziba, me ghua Ikiavira Itir Godın Dıpenimın uari akufa. Me uari akuvagha gıvazi, atrivim Akar Dikirizir Gavgavim itir Akınafarir Rıghizir me Ikiavira Itir Godın Dıpenimın apizir kam inigha, an itir akaba bar me bagha dar bori.

³ Atrivim Ikiavira Itir Godın Dıpenimın tiar akamın boroghın itir guarir akınimın boroghın tughav ikia, Ikiavira Itir Godın damazimın Akar Dikirizir Gavgavim gamua kamaghın mıgei: A bar guizbangıra uan navir averiam ko, uan duamın aven, Godın Akar Gavgaviba ko, akar a me ganıngiziba ko, arazir a ifongeziba, a bar dar amuam. Egh an Akınafarir kamın aven itir Akar Dikirizir Gavgavimın akaba bar dar gın mangam. Ezi gumazamiziba uaghan bar Akar Dikirizir Gavgavir kamın akabar gın mangasa kamaghıra akar dikirizir mam gami.

⁴ Ezi gın Atrivim Josaia, ofa gamir gumazibar dapanim Hilkia ko, ofa gamir gumazir an apengan ingariba ko, ofa gamir gumazir Ikiavira Itir Godın Dıpenimın tiar akamın gariba, me inigha akar gavgavim me mikemegha ghaze, Me Ikiavira Itir Godın Dıpenimın aven mangı, asem Bal ko, aser amizim Asera ko overiamın itir bizibar ziaba fer

biziba, me bar ada inigh azenan izi. Me bizir kaba bar ada inigha azenan izezi, atrivim bizir kaba bar ada inigha, nguibar ekiamin azenan ghua, Kidronin Fanemin danganir konimin da tue. Ezi biziba bar isigha givazi, me dar averenim inigha, Betelin nguibar ekiamin ghu.

⁵ Egha Atrivim Josaia, aseba bagha ofa gamir dakozibar ofabagh amir ofa gamir gumaziba batoke. Judabar atriviba, fomira ofa gamir gumazir kabav sevezi, me mighsiabar pin itir danganir asebar ziaba febar ofabagh ami. Ezi asebar ziaba fer danganir kaba, da Judan nguibabar ikia egha Jerusalem boroghin iti. Atrivim Josaia uaghan asem Bal ko, aruem ko, iakinim ko, mikoveziba ko overiamin itir bizir igharaziba sara, dar ofa gamir gumaziba batoke.

⁶ Egha a Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven itir aser amizim Aseran marvir guam batuegha, a inigha Jerusalem azenan ghua Kidronin Fanemin danganir konimin uaghira a tuazi a isi. Egha gin an averenim inigha a misozi a pauran miraram oto. Ezi me ghua pura tintinibar Jerusalem gumazamizir kinir oveaghuezibar mozibar danganibar a inge.

⁷ Ezi Josaia migeima, me ghua gumazir poroghamiba uari bakia uari koma akuir arazim gamibar danganiba, da Ikiavira Itir Godin Dipenimin boroghin iti, egha me datirighin bar ada akaraghariki. Dipenir kaba, da nguazir otevir amiziba aser amizim Aseran marvir guam bagha inibar ingari naghin iti.

⁸ Ezi Atrivim Josaia, Judan kantrin aven itir mighsiar orazibar ghua, ofa gamir gumaziba ofa

gamir danganiba bar dagh asighasiki. A notin amadaghan Geban nguibar ekiamin ikegha ghua, sautin amadaghan Berseban nguibar ekiamin tuziba, a bar dagh asighasiki. Atrivim Josaian arazir kam bangin, danganir asebar ziaba fer kaba, da datirighin gumazamizibar damazibar bar mize. Ezi Josaia nguibar kabar ofa gamir gumaziba bar me inigha Jerusalem in ize. Egha uaghan ofa gamir dakozir Josuan tiar akamin boroghira itibagh asighasiki. Gumazir kam Josua, a Jerusalem in gavman in gumazir dapanir faragha zuim, a faragha Jerusalem in nguibar ekiamin aven zuir tiar akar ekiar agharir kiriamin itimin, ofa gamir dakozir kabar ingari.

⁹ Ezi mighsiabar pin ingarir ofa gamir gumazir kaba, kar ofa gamir gumazir atrivim inigha Jerusalem in izeziba, me Ikiavira Itir Godin ofa gamir dakozir Jerusalem in aven itimin ofa damuan kogham. Bar puvati. Me pura uan adarazi ko ikia yis puvatizir bret api.

¹⁰ Faragha zuir dughiamin, danganir asebar ziaba fer mam iti, me a dibora ghaze, Tofet, a Hinomin danganir zarimin iti. Ezi Josaia danganir kam gamizi a gumazibar damazibar bar mize. Kamaghin amizi, gumaziba faragha amizi moghin me ua danganir kam in mangan kogh, uan boriba isi asem Molek bagh ofan min ua da tuan kogham.

¹¹ Fomira Judabar atrivir maba ghaze, aruem an aser mam. Egha me an ziam fe. Me hoziabar nedazir maba ko midorozir karisba isa, aruem bagha da amisevegha da isa nguazir otevir mam,

a Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir divazimin tiar akamin boroghin iti, me da ariki. Nguazir otevir kam a divazimin boroghin ikia, atrivimin ingangarir gumazim Natanmelekin dipenimin boroghira iti. Ezi Atrivim Josaia hoziar kaba ko karisin nedazir kaba tuez, da bar isi.

¹² Ezi atrivimin dipenim gisin danganir mam iti, me a dibora ghaze, Atrivim Ahasin Danganim. Fomira Judabar atrivir maba, ofa gamir dakozir maba danganir pin itir kamın dar ingari. Ezi uaghan Atrivim Manase, Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir divazimin aven uari akuvir danganir pumuningin, ofa gamir dakozir mabar ingari. Ezi datirighin Atrivim Josaia ofa gamir dakozir kaba bar dagh asighasiki. Egha gin me ofa gamir dakozir asighasighizir kabar mineziba ko dar oteviba inigha ghua, Kidronin Fanemin danganir konimin da makuni.

¹³ Josaia, Atrivim Solomon fomira ofa gamir dakozir Jerusalemın amadaghan aruem anadi naghin, Olivin Mighsiamin sautin amadaghan itibagh asighasiki.* Aser kaba, aser amizir kuram Astarte, ko Moapian aser kuram Kemos, ko Amonian aser kuram Molek, Solomon dar ziaba fasa ofa gamir dakozir kabar ingari. Aser kaba, kar Ikiavira Itir Godin damazimin bizir bar kurar a bar aghuaziba.

¹⁴ Atrivim Josaia dagiar guarir dighoriba itiba

23:12: 2 Atriviba 21:5; 2 Eghaghaniba 33:5 **23:13:** 1 Atriviba

11:7 * **23:13:** Gumazir akinafarir kam osirizim, mighsiamin ikezir bizir kurar kabagh nighnisi. Kamaghin amizi, danganir kam, Hibrun akam, ziar igharazim Olivin Mighsiam gati, a “Mighsiar Ikuvim.”

apıragharıgha, temer guarir aser amizim Aseran nedazim itiba okagharıki. Egha a gumazir aremegha gıvazıbar aghariba inıgha, tintinıbar asebar ziaba fer danganıbar da kuni, egha kamaghıra danganır kabagh amızı, da gumamazıbar damazıbar mıze.†

¹⁵ Bar fomıra, Nebatın otarım Jeroboam, Betelın nguıbar ekıamın ofa gamır dakozır mam ko mıghsıabar pın itır asebar ziaba fasa danganır mamın ingarı. Jeroboam, an atrıvır fomıra Israelia gekuızı me İkiavıra Itır Godın damazımın arazır kurabagh ami. Ezi datırıghın Atrıvım Josaia, Betelın ghugha gumazıbar kemezi, me asebar ziaba fer danganır kabagh asıghasıgha, ofa gamır dakozıba apıragharıki. Me asebar ziaba fer danganıbar aborozi da isi, egha gın me avımın averenım inıgha a mısogha zuıma a pauran mın oto. Egha me uaghan aser amizim Aseran marvır guam inıgha avımın a tuazi a isi.

¹⁶ Ezi Atrıvım Josaia mıghsıar kamın tughav ikia egha a ragharıgha, mozır mabar garıma da itı. Ezi a gumazıbar kemezi, me ghua gumazır arıaghırezıbar aghariba asızı, ana da isa Jeroboamın ofa gamır dakozım gatıgha avımın dagh aborozi da isi, ezi bızır kam ofa gamır dakozım gamıma, a gumamazıbar damazımın bar mıze. Egha arazır kam a İkiavıra Itır Godın akar a fomıra

† **23:14:** Josua kamaghın nıghnıgha gumazır oveaghuezıbar aghariba pura tintinıbar da akuni, eghı gumazıba atıatingıva egh asebar ziaba fer danganıbar saghon ikiam. Kamaghın amızı, Israelia kamaghın nıghnızır gavgavım itı, gumazır oveaghuezıbar aghariba, bızır kuraba. **23:15:** 1 Atriviba 12:33 **23:16:** 1 Atriviba 13:1-2

uan akam inigha izir gumazir mamın akam garugha mikemezim gamizi, a guizbangıram oto.

¹⁷ Josaia aghariba tuegha gıvagha, gumazir kuaba afır danganir igharazir mamın garima a iti. Ezi a men azara, “Kar tinan mozim?”

Ezi Betelın nguibar ekiamın gumazamiziba Josaia ikaragha ghaze, “Kar Judan kantrin akam inigha izir gumazir kamın mozim, a fomıra iza bizir ni datırighın ofa gamir dakozir kam gamizir bizibar gun mikeme.”

¹⁸ Ezi Josaia kamaghın me mıgei, “İa bizitamın a damuan marki. İa an aghariba ateghti da mar an mozimın iki.” Kamaghın amizi, me an aghariba inizir puvati. Egha uaghan me Samarian Distrighın akam inigha izir gumazir igharazir kamın aghariba inizir puvati.

¹⁹ Fomıra İsraelian atriviba, Samarian Distrighın itir nguibar ekiabar asebar ziaba fer danganir mıghsıabar pın itibar ingari. Ezi men arazir kam İkiavıra İtir God gamizi, a men aningaghe. Josaia faragha Betelın nguibar ekiamın amizi moghın, datırighın a danganir kabagh asıghasiki.

²⁰ Egha an asebar ziaba fer danganir kabar ofa gamir gumaziba bar me inigha, men ofa gamir dakozibagh ısın me mısoğhezi, me ariaghire. Egha a gumazir ariaghirezir igharazir mabar aghariba dakozir kabar da tuegha, ingangarir kam agıvagha, uamategha Jerusalemın ghu.

*Gumazamiziba, God İsraelia Gitazir Dughiam
Gınıghnıghamin İsam gami
(2 Eghaghaniba 35:1-19)*

21 Egha gin Atrivim Josaia akam gumazamiziba bagha anemaga ghaze, “Ikiavira Itir God, en God, Akar Dikirizir Gavgavim Itir Akinafarimın mikemezi moghin, E God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam damuam.” Ezi gumazamiziba atrivim mikemezi moghiram ami.

22 Gumazamiziba bar deraghavira isar kam gami. Me fomira gumazir dapanibar dughiamın tugha iza Israelia ko Judabar atrivibar dughiamın, gumazamiziba me Isar kam deragha a gamizir puvati. Egha datirighin me bar deragha a gami.

23 Dughiar kamın, Josaia 18plan azenibar atrivimın itima, me Godın Akinafarimın Akaba deraghavira dar gin ghua, Ikiavira Itir God bagha Jerusalemın Isar kam deraghvıram a gami.

Atrivim Josaia arazir kurar igharazir maba Judan kantrin, da batoke

24 Atrivim Josaia uaghan gumazir ariaghirezir gumazibar duaba ko migeiba ko, nedazir muziarir gumaziba uan dipenibagh ariziba ko, asebar marvir guar gumaziba ingarizir igharaziba sara batoke. Kar Jerusalem ko Judan nguibaba bar men asebar ziaba fer bizir kurar God bar aghuaziba, a bar da batoke. A kamaghsua, gumazamiziba Ikiavira Itir Godın Arazir Akinafarir kamın aven itiba bar dar gin mangasa a ifonge. Akinafarir kam, ofa gamir gumazibar dapanim Hilkia Ikiavira Itir Godın Dipenimın an api.

25 Josaia an atrivir bar aghuim. An navir averiam ko an duam ko an gavgavimın aven, a ifongiar vamira ko nighnizir vamırara iti, a Ikiavira

Itir God baghavira ikia, Moses Osirizir Araziba bar dar gin mangasa. Fomira atrivitam Josaian min derazir puvati, egha gin atrivitam an min itir puvati. A bar me gafira.

²⁶ Josia guizbangira arazir aghuir aviribagh ami, ezi Ikiavira Itir God, Atrivim Manase amizir arazir kurabagh nighnighavira iti, egha a Judaba bar men aningaghegha, an aningagharim givazir puvati.

²⁷ Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ki fomira Israelian kantri gamizi moghin, ki bar arazir magh garimin Judan kantri damigham. Ki Jerusalem akirim ragh a gasaragham, kar nguibar ekar ki ua bagha misevezim. Egh dipenir ki misevezi gumazamiziba an izi nan ziam famin kam, ki akirim ragh a gasaragham.”

Josia areme
(2 Eghaghaniba 35:20--36:1)

²⁸ Atrivim Josia amizir bizir igharazibar eghaghanir igharaziba, akinafarir kamini, me kamaghin a dibori, Judan Atrivibar Eghaghaniba.

²⁹ Josia atrivimin itir dughiamin, Isipin Atrivim Neko, Isipin midorozir gumaziba inigha Asirian atrivim ko misoghasa Yufretisin Fanemin ghu. Atrivim Josia bizir kamini akam baregha, uan midorozir gumaziba inigha ghua Isipia ko misosi. Me Megidon nguibar ekiamin boroghin misozima, Isipian Atrivim Josia misoghezi, an areme.

³⁰ Ezi Josian apengan ingarir gumaziba an kuam inigha, midorozir karisin mam gatigha, a

inigha uamategha Jerusalemın ghu. Egha me Josaiian kuam inigha an mozimın anefa. Ezi Judaba, Josaiian otarim Joahas inigha, boremin an dapanim gingegeha anemisevezi, a men atrivimın oto.

*Joahas Judabar atrivimın oto
(2 Eghaghaniba 36:2-4)*

³¹ Joahas 23plan azeniba ikia Judabar atrivimın oto. Egha a Jerusalemın ikia iakinir 3plara atrivimın ike. An amebam, an ziam Hamutal, a Lipnan nguibamın gumazim Jeremaian guivim.

³² Joahas uan inazir afeziabar arazibar gın ghua, egha arazir kuraba Ikiavira Itir Godın damazimın dagh ami.

³³ Isipın Atrivim Neko, Joahasın atrivir ingangarim agıfa, egha a isa Riplan nguibar ekiamın kalabus gati, an Hamatın kantrin aven itir nguibam. Ezi Joahas Jerusalemın aven uam atrivimın itir puvati. Ezi Atrivim Neko Judan kantrin gumazamizibagh amima, me takisin mın dagıaba a ganıdi, dar dibobonim, 3,400 kilogrem silva ko 34 kilogrem gol.

³⁴ Ezi Atrivim Neko, Josaiian otarir mam Eliakim ini, egha a Eliakim gamizi, a Josaiian danganim inigha Judabar atrivimın oto. Ezi Atrivim Neko Eliakimın ziam adeghe, ziam Jehoiakim a gati. Egha gın Atrivim Neko Joahas inigha Isipın kantrin ghu. Ezi Joahas Isipın ikia ghuaava areme.

³⁵ Ezi Atrivim Jehoiakim, takisin mın dagıaba isi Atrivim Neko danıngasa, gumazamiziba bar me da silvaba ko golba ini. Jehoiakim me mikemeghti, me takisin dagıaba manmaghın tughti, me a

daningam. Gumazir dagiar bar aviriba itiba, me dagiar aviriba anidi. Ezi gumazir dagiar aviriba puvatiziba, me dagiar muziaribara anidi. Ezi Atrivim Jehoiakim silvaba ko golba inigha, Atrivim Neko bagha da amada.

*Jehoiakim Judabar atrivimın oto
(2 Eghaghaniba 36:5-8)*

³⁶ Jehoiakim 25plan azeniba ikia, Judabar atrivimın oto. Egha a Jerusalemın ikia 11plan azenibar atrivimın ike. An amebamın ziam, Sebida, a Ruman nguibar ekiamın gumazim Pedaian guivim.

³⁷ Jehoiakim uan inazir afeziabar arazibar gın ghua, arazir kuraba Ikiavıra Itir Godın damazimın dagh ami.

24

¹ Ezi Jehoiakim Judabar atrivimın itir dughiamın, Babilonian Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba ko iza Judan kantri misosi. Egha a me abiragha, Atrivim Jehoiakim gamizi, an an apengan iti. Ezi 3plan azeniba gıvazi, Atrivim Jehoiakim, Atrivim Nebukatnesar a gativaghan a bar aghua, egha a uam an apengan itir puvati.

² Ezi dughiar kamın, Ikiavıra Itir God, Babilonian gumazir bızir maba ko, Siriabar gumazir bızir maba ko, Moapian gumazir bızir maba ko, Amonian gumazir bızir maba, me izi, Jehoiakimın adarazi ko misogh Judan kantri gasighasighasa, a me amada. Ikiavıra Itir God fomıra uan akam

inigha izir gumaziba, kar an ingangarir gumaziba, uan akaba isa me ganingizi, me an gun mikeme. Ikiavira Itir God mikemezi moghin, datirighin bizir kabagh amizi, da guizbangiram otifi.

³ Bar guizbangira, Ikiavira Itir God uabi nighnizir kam gumazir kabagh aningizi, me kamaghin ami. Ikiavira Itir God Atrivim Manase amizir arazir kurar kabagh nighnighavira iti. Bizir kam bangin, a Judabar atari, egh a me batueghti me an damazimin saghon mangasa, a ifonge.

⁴ Atrivim Manase uaghan, fomira Jerusalemın nguibar ekiamın aven itir gumamazir aghuir arazir kuratam gamizir puvatizir aviribav soghezi me ariaghire. Ezi Ikiavira Itir God bizir kam ginighnighavira ikia, egha Atrivim Manasen arazir kuraba gin amangan aghua.

⁵ Atrivim Jehoiakim amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akinafarir kamın iti, me kamaghin a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba.

⁶ Atrivim Jehoiakim uan inazir afeziabar min aremezi, an otarim, Jehoiakin an danganim inigha atrivimın oto.*

⁷ Isipin atrivim fomira ativazir danganiba, Isipin kantrin mitaghniamin fanemin ikegha ghua Yufretisin Fanemin tu. Ezi dughiar kamın Babilonın atrivim dagh atifa. Kamaghin amizi, Isipin atrivim uan midorozir gumaziba ko ua ghua kantrin igharaziba ko misozir puvati.

* **24:6:** Jehoiakim ko Jehoiakin aning gumazir igharazir pumuning, aningın ziamning mong uaghara ghu.

Jehoiakin Judabar atrivimın oto
(2 Eghaghaniba 36:9-10)

⁸ Jehoiakin 18plan azeniba ikia, egha Judan atrivimın oto. Egha a Jerusalemın ikia 3plan iakinibara atrivimın ike. An amebamın ziam, Nehusta, a Jerusalemın gumazim Elnatanın guivim.

⁹ Jehoiakin uan afeziamın arazir kurabar gın ghua, Ikiavıra Itir Godın damazimın arazir kurabagh ami.

¹⁰ Egha Jehoiakin atrivimın ikiavıra itima, Babilonian Atrivim Nebukatnesar uan mıdorozir gumaziba inigha iza, Jerusalem korogha a iniasa misosi.

¹¹ Babilonian mıdorozir gumaziba Jerusalem korogha iti, ezi Atrivim Nebukatnesar uabi iza uan mıdorozir gumaziba ko iti.

¹² Ezi Atrivim Jehoiakin garima, Nebukatnesar izegha gıvazi, a uabi uan amebam ko, an apengan ingangarir gumaziba ko, an gumazir dapaniba ko atrivimın dipenimın garir gumaziba, a bar me isa Atrivim Nebukatnesar danıngasa, me bar nguibam ategha azenan ghua, Nebukatnesar batogha a mıgia ghaze, e ua misoghan kogham. Ezi Atrivim Nebukatnesar, Atrivim Jehoiakin isa kalabus gati. Bizir kam Nebukatnesar atrivimın itir azenir namba 8ın aven oto.

¹³ Dughiar kamın, Atrivim Nebukatnesar Ikiavıra Itir Godın Dipenimın aven ghua, Atrivim Solomon fomıra ingarizir bizir golba itiba, a bar ada inigha da bıagharıki. Egha a uaghan bizir bar aghuir Ikiavıra Itir Godın Dipenimın itiba ko, bizir aghuir atrivimın dipenimın itiba, a bar

da atera Babilonin ghu. Arazir kamın mingarim kamakın, Ikiavira Itir God fomira an gun mikeme, ezi a guizbangiram oto.

¹⁴ Ezi Atrivim Nebukatnesar Jerusalemın gumamaziba bar ko, gumazir dapaniba bar ko, midorozir gumazir gavgaviba, a bar men suiragha kalabuziar gumamazibar mın me inigha ghu, men dibobonim 10,000ın tu. Egha a uaghan gumazir bizir igharagha garibar ingaramin fofozim itiba ko, gumazir ainın bizibar ingaramin fofozim itiba sara bar me ini. A me inigha Jerusalem ategha ghua Babilonın kantrin otozi, me kalabuziar gumazibar mın otifi. An onganarazibagh amir gumamazir varazira ataghizi, me Judan kantrin ikiavira iti. Gumamazir igharaziba bar, me ua Judan kantrin aven itir puvati.

¹⁵ Atrivim Nebukatnesar, Jehoiakin ko an amebam ko, an amuiba ko, an gumazir dapaniba ko, Judan gumazir aruaba, a bar me inigha Jerusalem ategha kalabuziar gumamazibar mın Babilonın ghu.

¹⁶ Egha Atrivim Nebukatnesar midorozir gumazir gavgaviba bar me inigha ghu, men dibobonim 7,000. Egha a uaghan gumazir avırir bizir igharagha garibar ingarir fofozim itiba ko gumazir ainın bizibar ingariba sara ini, men dibobonim 1,000ın tu. Gumazir kaba bar gumazir gavgaviba, ezi me midorozir gumazibar ingangarim damuan tughati.

¹⁷ Atrivim Nebukatnesar, Jehoiakinın afeziar dozim Matania gamizi, a Jehoiakinın danganim

inigha atrivimın oto. Nebukatnesar ziam Matania adegha ziar kam, Sedekaia a gati.

Babilonia Jerusalem misogha a ini

(2 Eghaghaniba 36:11-21; Jeremaia 52:1-11)

¹⁸ Sedekaia 21plan azeniba ikia, Judan atrivimın oto. Egha 11plan azenibar Jerusalemın atrivimın ike. An amebam, Hamutal, a Jeremaian igharazimın guivim, a Lipnan nguibar ekiamın gumazir mam.

¹⁹ Sedekaia, Jehoiakimın arazibar gın ghua, Ikiavira Itir Godın damazimın arazir kurabagh ami.

²⁰ Judaba ko Jerusalemian arazir kuraba Ikiavira Itir God gamizi, a bar men aningaghe. Egha Ikiavira Itir God gumazamizir kaba bar me batoghezi, me an guamın saghon ghue.

Ezi gın Sedekaia, Babilonın atrivim a gativagh an ganan a bar aghua, egha a uam an apengan itir puvati.

25

¹ Egha namba 9ın azenimın Sedekaia atrivimın ikia ghua, an namba 10ın iakinimın, namba 10ın iakinir kamın aruemin oto. Ezi Babilonın Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba bar dar akua iza Jerusalem avinigha, nguibam iniasa misosi. Me Jerusalem korogha, ghua temeba okegha iza nguibar ekiamın divazir gavgavimın boroghira dar pozim mikini. Egh me nguazim dav kinighti, da figh ghuanaboghti, me mangi dagh isin mitivigh, nguibar ekiam ko misogham.

24:18: Jeremaia 27:1-22; 28:1-17 **24:20:** Esekiel 17:15 **25:1:** Jeremaia 21:1-10; 34:1-5; Esekiel 24:2

2-3 Me azenir vamira ko akuamin Jerusalem avinigha iti. Ezi Sedekaia 11plan azenibar atrivimin iti, ezi an namba 4in iakinimin otogha* ghua, namba 9in aruem otozi, men dagheba bar gifa. Kamaghin amizi, Jerusalemın gumazamiziba mitiriam bar puv men azi.

⁴Dughiar kamın Babilonia divazimin vuer mam akarigha Jerusalemın aven ghue. Ezi Atrivim Sedekaia Jerusalemın midorozir gumaziba koma are. Me dimagarimin suebar ghuava atrivimin dagher azenimin otivigha ghua, danganir divazir pumuning uaning isasuiragha itir tiar akar kamın ghua, Jerusalemın nguibar ekiamın otivigha ghue. Egha me Jordanın Fanemin danganir zarimin ghuaghirir tuavimin zui.

⁵Ezi Babilonın midorozir gumaziba Atrivim Sedekaian agiragha ghua, Jerikon nguibar ekiamın boroghın itir danganir zarimin a bato. Ezi Sedekaian midorozir gumaziba anetegha, ara tintinibar ghue.

⁶Ezi Babilonia Sedekaian suiragha a inigha Babilonın atrivim bagha ghu. Ezi dughiar kamın Atrivim Nebukatnesar Riplan nguibamin iti, an Hamatın nguazimin aven itir nguibam. Ezi Nebukatnesar uan kotın aven Sedekaian gara ghaze, Sedekaia uan arazir kurar an amizimin ivezim iniam.

⁷Ezi Babilonian midorozir gumaziba uaghan Sedekaian otariba ini, egha me inigha Riplan ize.

* **25:2-3:** Hibrun akamin danganir kam, iakinimin dibobonim itir puvati. Ezi Jeremaia 52:6 kamaghın migia ghaze, bizir kam namba 4in iakinimin oto. **25:4:** Esekiel 33:21 **25:7:** Esekiel 12:13

Ezi nguibar kamın Nebukatnesar mikemezi, me Sedekaian otariba inigha, Sedekaian damazimın bar me misuaghariki. Egha atrivim mikemezi, me Sedekaian damazimning asi, egha an suemning ko dafarimning senın ada ikegha, a inigha Babilonın ghu. Egha a isa Babilonın kalabus gati.

Babilonın midorozir gumaziba, Jerusalem gasighasiki

(Jeremaia 52:12-23)

⁸ Nebukatnesar Babilonın atrivimın itima, an namba 19ın azenim otogha ghua an namba 5ın iakinimın, an namba 7ın aruem oto. Ezi dughiar kamın, Nebusaradan, an atrivimın garir midorozir gumazibar gumazir dapanir faragha zuim, a dikavigha Babilonın atrivimın ingangarim gativagh an ganasa Jerusalemın ize.

⁹ Egha a Ikiavıra Itir Godın Dipenim ko Judan atrivimın dipenim ko, Jerusalemın gumazir aruabar dipeniba sara, a bar dagh aponge. Babilonian dipeniba bar, a vaghvagha dagh aponge.

¹⁰ Babilonian midorozir gumazir Nebusaradanın gın zuiba, me bar moghıra Jerusalem avınizir divazim gasighasigha bar anekaraghariki.

¹¹ Nebusaradan gumazamizir Jerusalemın ikiavıra itiba inigha ghua, Babilonın kalabus gati. Egha a uaghan Judan faragha Jerusalem ategha ara ghua an gara, a ko ikezibar akua, Babilonın kalabuziabar mın me inigha ghue.

¹² Egha Nebusaradan, gumazamizir onganarazibagh amir marazi ataghizi, merara

Judan nguazimın ikiavıra iti. Egha a me miġia ghaze, ia wainın azeniba ko, azenir igharazibar gan iki.

¹³ Egha Babilonia ghua Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın ghuegha, brasın guarir akıniba ko, tengın doziba pın da afasa brasın ingarizir osazariba apıraghariki. Egha me uaghan tengın dipar ekiar me brasın ingarizim abiki. Israelia fomıra kamaghın a dıbori, “Ongarim.” Egha me brasın kaba bar da inigha Babilonın ghue.

¹⁴ Babilonia uaghan averenim iniamin itariba ko, savolın muziariba ko, lamba munger biziba ko, itarir ofan ghuzibar arıghamiba ko, pauran mughuriar aghuim zuiba tuer itariba ko, Judaba Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın aven ingarasa amizir brasın biziba sara me da ini.

¹⁵ Egha Nebusaradan uaghan bizir gumaziba gol ko silvan ingariziba, kar itarir avim ateriba ko ofan ghuziba arızir itarir ekiaba, a uaghan ada ini.

¹⁶ Atrivim Solomon fomıra bras inigha guarir akınir kamning ko, tengın ekiar me kamaghın dıborim, “Ongarim,” an adar ingari. Egha wilkarın itarir ekiar dagh isın darıghamibar ingari. Ezi Solomon mikemezi, me bizir kaba isa Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın ada ariki. Ezi brasın kabar osımtızim bar ekefe, eghti gumazitam dar osımtızim ġifofoghsi, da isi skelın tam darıghan iburagham.

¹⁷ Gumaziba fomıra ababanir vamıran brasın guarir akınir kamningın ingari. Aningın ruarimning 8 mitan tu. Ezi me brasın guarir akınimningın

dapanimningin ingarizi, aning mong ekefe. Egha aningin dapanimning ghuanaga 1 mita ko 30 sentimitan tu. Ezi me bras inigha iver nuzimin, mati temer pomigranetin oviziba. Me pomigranetin kaba tintinibar iver nuzimin min ada ike. Egha me guarir akinir kamningin dapanimning gighuigha, aning asingi.

*Judaba ghua Babilonin kalabusin iti
(Jeremaia 52:24-27)*

¹⁸ Babilonian gumazir dapanir faragha zuir kam Nebusaradan, an ofa gamir gumazibar dapanim Seraia, ko Seraian apengan itir gumazim Sefanaia, ko Godin Dipenimin tiar akamin garir gumazir 3plan igharaziba sara ini.

¹⁹ Egha Jerusalem, a gumazir dapanir Jerusalem midorozir gumazibar garim ini. Egha nighniziba Judan atrivim ganidir gumazir 5pla ini. Egha a Judan midorozir gumazibar gumazir dapanibar akinafariba osirir gumazim ini, kar gumazir gumaziba isima, me midorozir gumazibar otivim. Egha a 60plan gumazamizibar garima, me Jerusalem ikiavira iti, ezi a uaghan me ini.

²⁰ Egha Nebusaradan gumazamizir kaba, bar me inigha Babilonin atrivim bagha Riplan nguibamin ghu.

²¹ Kar Hamatin nguazim. Ezi atrivim mikemezi, me gumazir kabav soghezi me ariaghire.

Babilonia kamaghin amigha, me gin Judan igharaziba inigha ghua Babilonin kalabus gati.†

† **25:21:** Ni akinafarir kamın akirangin itir Akar Mingaribar gan. A Judabar kalabusin itir dughiam migei.

*Gedalia Judan nguazim gatifa
(Jeremaia 40:7-9; 41:1-3)*

²² Atrivim Nebukatnesar, a gumazamizir Babilonia ataghizi me Judan nguazimın itibagh ativagh men ganasa Gedalia amisefe. Gedalia a Ahikamın otarim, egha Safanın igiavotarim.

²³ Judan midorozir gumazir maba uan gumazir dapaniba ko, me kantri Judan danganir mabar ikiavira iti. Me kamaghın akam baraki, Babilonın atrivim, Gedalia, Judan nguazimın, gavmanın gumazir dapanir faragha zuimın ikiasa anemisefe. Ezi gumazir kaba bar dikavigha Gedalian ganasa Mispan ghue. Gumazir dapanir kabar ziabar kara: Netanian otarim Ismael, Karean otarim Johanan, Tanhumetın otarim Seraia, a Netofan nguibamın gumazim, ko Makan nguazimın gumazim Jesania.

²⁴ Ezi Gedalia me ko akam akıra ghaze, “Bar guizbangıra, ia Babilonia men apengan ikıva, men atiatingan marki. Puvati. Ia nguazir kamın ikıva, egh Babilonın atrivimın apengan iki, deraghvıra ikiam.”

²⁵ Ismael a Netanian otarim, egha a Elisaman igiavotarim, egha a Judan atrivibar ikızir mam. Ezi azenir kamın namba 7ın iakinim, a 10plan gumaziba inigha me Mispan izegha Gedalia misoghezi an areme. Egha me uaghan Judan gumaziba ko Babilonian midorozir gumazir Gedalia ko Mispan itiba bar me misoghezi me ariaghire.

²⁶ Bizir kamın gın, danganir kamın ikiavira itir

Judaba, ko midorozir gumazibar gumazir dapanir ikiavira itiba, me bar Babilonian atiatingi. Kamaghin amizi, me ara ghua Isipin iti.

*Babilonin atrivim kalabusin Jehoiakin firi
(Jeremaia 52:31-34)*

²⁷ Judan Atrivim Jehoiakin, Babilonin 37plan azenibar kalabusin itima, Evil Merodak, Babilonin atrivimin oto. Egha azenir kam in aven, an namba 12in iakinim otogha ghua, namba 27in aruem otozi, Evil Merodak, Jehoiakinin apangkuvigha, kalabusin anegifa.

²⁸ Evil Merodak arazir aghuimin a gamua, ziar ekiam ko dabirabir aghuim a ganingi, ezi an dabirabir kam atrivir igharazir Jehoiakin ko Babilonin kalabusin ikezibar dabirabim gafira.

²⁹ Kamaghin amizi, Jehoiakin ua kalabuziar koro tiaba azuir puvati. Egha a zurara dughiabar Babilonin atrivim ko apiav ikia apa ghua, Jehoiakin aremezir dughiamin tu.

³⁰ Babilonin atrivim mikemezi, me dughiabar dagiaba isa Jehoiakin ganidi, eghti a deraghvira ikiam. Me kamaghiram amua ghua, Jehoiakin aremezir dughiamin tu.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition**

**Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea